

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Katedra psychologie

Bakalářská práce

Františka Kolářová

Sexuální skripty a sexuální spokojenost u žen

Sexual Scripts and Sexual Satisfaction in Women

Vedoucí práce: prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D., DSc.

2024

Poděkování

Nejprve bych chtěla poděkovat vedoucímu této práce, prof. PhDr. Petru Weissovi, Ph.D., DSc., za jeho podporu při výběru tématu a za jeho ochotu a odborné vedení při práci na tomto projektu. Za podporu bych chtěla poděkovat i svým blízkým, kteří pro mě vytvořili prostředí, díky kterému jsem se studiu a této práci mohla plně věnovat. Dále děkuji Mgr. et Mgr. Filipu Děchtěrenkovi, Ph.D., za jeho ochotu, čas a rady v oblasti statistického zpracování výsledků výzkumu. Na závěr bych ještě ráda zdůraznila díky, které patří mým překladatelům, korektorce, účastníkům pilotní i finální verze výzkumu a všem, kdo svými radami a podporou přispěli ke vzniku této bakalářské práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

Podpis:

Jméno studenta/studentky: Františka Kolářová

V Praze dne 13. 6. 2024

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá souvislostí sexuálních skriptů se sexuální spokojeností. Cílem první kapitoly je komplexně představit koncept sexuální spokojenosti a ilustrovat, proč je vhodné se jím (především u žen) zabývat. Práce dále navazuje představením Teorie sexuálních skriptů (TSS) jakožto nástroje, prostřednictvím něhož lze nahlížet na sexuální chování a interpretovat rozdíly v sexuální spokojenosti mezi pohlavími. Jsou zde představeny hlavní principy TSS, její východiska a její kritika. Koncept sexuální spokojenosti žen je pak zasazen do kontextu TSS a je zde analyzován vliv tradičních scénářů sexuálního chování na sexuální spokojenost. Dále jsou představeny implikace, které z tohoto vlivu vyplývají pro klinickou praxi a jsou zde nastíněny možnosti využití skriptové perspektivy v psychoterapii. Empirickou sekci tvoří výzkum souvislosti sexuálních skriptů se sexuální spokojeností a s vybranými sociodemografickými charakteristikami. Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit, zda lze detekovat spojitost mezi sexuální spokojeností a sexuálními skripty i na vzorku českých žen. Výzkum probíhal pomocí přeložených inventářů NSSS (pro měření úrovně sexuální spokojenosti) a SSS (pro měření úrovně ztotožňování se se sexuálními skripty). Výsledky ukázaly negativní korelaci mezi mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti. Míra ztotožňování se se sexuálními skripty dále souvisela s úrovní vzdělání a s počtem dosavadních sexuálních partnerů; souvislost s věkem, religiozitou a orgasmickou schopností zjištěna nebyla.

Klíčová slova: sexuální skripty; sexuální spokojenost; sexualita; intimita; orgasmus; orgasm gap; New Sexual Satisfaction Scale; Sexual Script Scale

Abstract

The bachelor thesis explores the relationship between sexual scripts and sexual satisfaction. The aim of the first chapter is to comprehensively introduce the concept of sexual satisfaction and illustrate why it is important to address it (especially in women). The thesis then continues by presenting the Sexual Scripts Theory (SST) as a tool through which sexual behavior can be viewed and differences in sexual satisfaction between genders interpreted. The main principles of SST, its foundations, and criticisms are introduced. The concept of women's sexual satisfaction is then contextualized within SST, and the influence of traditional sexual behavior scenarios on sexual satisfaction is analyzed. Furthermore, implications arising from this influence for clinical practice are discussed, and possibilities for utilizing a script perspective in psychotherapy are outlined. The empirical section comprises research on the association between sexual scripts and sexual satisfaction alongside selected sociodemographic characteristics. The main aim of the research was to determine whether the association between sexual satisfaction and sexual scripts can also be detected in a sample of Czech women. The research was conducted using translated versions of the NSSS (for measuring the level of sexual satisfaction) and the SSS (for measuring the level of identification with sexual scripts) inventory. The results showed a negative correlation between the degree of identification with sexual scripts and the level of sexual satisfaction. The degree of identification with sexual scripts was further associated with the level of education and the number of previous sexual partners; no association with age, religiosity, or orgasmic ability was found.

Key words: sexual scripts; sexual satisfaction; sexuality; intimacy; orgasm; orgasm gap; New Sexual Satisfaction Scale; Sexual Script Scale

Obsah

Úvod.....	9
I. Teoretická část.....	12
1. Sexuální spokojenost žen	12
1.1 Partnerské vztahy	13
1.2 Orgastická schopnost.....	17
1.3 Sexuální orientace a sexuální praktiky.....	18
1.4 Sociodemografické faktory	20
1.5 Nemoci a léky.....	23
1.6 Osobnostní charakteristiky a osobní zkušenosti.....	25
1.7 Shrnutí a závěr.....	27
2. Teorie sexuálních skriptů	31
2.1 Historie Teorie sexuálních skriptů	32
2.2 Hlavní principy Teorie sexuálních skriptů	34
2.3 Tři úrovně sexuálních skriptů.....	36
2.4 Kritika Teorie sexuálních skriptů	40
3. Sexuální spokojenost v kontextu sexuálních skriptů.....	41
3.1 Sexuální skripty a jejich souvislost se sexuální spokojeností	41
3.1.1 Pasivita	41
3.1.2 Zdržlivost.....	43
3.1.3 Masturbace	45
3.1.4 Spontaneita	47
3.1.5 Konzistence vlivu sexuálních skriptů na sexuální spokojenost žen	48
3.2 Implikace pro psychoterapii	49
4. Shrnutí a závěr.....	53
II. Empirická část	54
5. Cíle výzkumu a hypotézy	61

6. Metodika.....	62
6.1 Výzkumný soubor	62
6.2. Měřicí nástroje.....	62
6.3 Procedura.....	64
6.3.1 Pilotní studie.....	64
6.3.2 Metody získávání dat	64
6.4 Statistická analýza	65
6.5 Etika výzkumu.....	65
7. Výsledky.....	66
7.1. Faktorová struktura	66
7.1.1 Faktorová struktura NSSS	66
7.1.2 Faktorová struktura SSS.....	68
7.2 Souvislost míry ztotožňování se se sexuálními skripty se sexuální spokojeností.....	69
7.3 Souvislost vybraných faktorů s mírou ztotožňování se se sexuálními skripty.....	70
8. Diskuse	72
9. Závěr.....	78
Reference.....	80
Seznam příloh.....	100
Přílohy	101
Příloha 1	101
Příloha 2	102
Příloha 3	104
Příloha 4	107
Příloha 5	108
Příloha 6	109
Příloha 7	110

Seznam zkratk

ANOVA	Analýza rozptylu
BIDR	Balanced Inventory of Desirable Responding (Vyvážený inventář žádoucího odpovídání)
CFA	Confirmatory factor analysis (konfirmační faktorová analýza)
ČSÚ	Český statistický úřad
GED	Good Enough Sex (Dostatečně dobrý sex)
HSS	Heterosexual Script Scale (Škála heterosexuálních skriptů)
M/F GRSS	Masculine/Feminine Gender Role Stress Scale (Maskulinní/femininní škála genderového stresu)
NSSS	New Sexual Satisfaction Scale (Nová škála sexuální spokojenosti)
NSSS-S	New Sexual Satisfaction Scale – Short (Nová škála sexuální spokojenosti – krátká)
PCA	Principal component analysis (metoda hlavních komponent)
SDSS	Sexual Double Standard Scale (Škála sexuálního dvojího standardu)
SSS	Sexual Script Scale (Škála sexuálních skriptů)
TSS	Teorie sexuálních skriptů
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

Úvod

Sexualita je podstatnou složkou lidského života. Je neoddělitelnou součástí spokojeného života každého z nás, neboť sexuální spokojenost významně ovlivňuje vztahovou i celkovou životní spokojenost (Fallis et al., 2016; Stephenson & Meston, 2015; Woloski-Wruble et al., 2010). Není tudíž překvapivé, že sexuální spokojenost a faktory, které ji ovlivňují, jsou předmětem mnoha výzkumů. Díky velkému zájmu, který sexuální spokojenost ve výzkumné komunitě dostává, máme relativně dobrý přehled o tom, jak ji ovlivňují faktory vztahové, sociodemografické a jak ji ovlivňují různé sexuální praktiky, názory, postoje a hodnoty. V našem porozumění tomu, co jednotlivé prediktory sexuální spokojenosti sdružuje do jednoho celku, však stále existují mezery. Toto porozumění je přitom zásadní pro komplexní porozumění sexuální spokojenosti, které by umožňovalo jednodušší a kvalitnější edukaci a psychologickou práci s jedinci, kteří vyhledávají odbornou pomoc kvůli nízké sexuální spokojenosti. Díky četným výzkumům zároveň víme, že sexuální spokojenost úzce souvisí se sexuálním fungováním, zejména s úrovní sexuální touhy, vzrušivosti a kvalitou a četností orgasmů. Z výzkumů je současně zřejmé, že sexuální spokojenost ve smyslu úrovně sexuální touhy, vzrušivosti a kvantity a kvality orgasmů vykazují muži vyšší než ženy (Blair & Pukall, 2017; Blumenstock, 2022; Wade 2015). Odůvodnění dlouhodobých rozdílů v sexuální spokojenosti mezi muži a ženami je však stále otevřeným tématem. Ze zahraničních výzkumů vyplývá, že vyšším faktorem, který by sdružoval dříve zmíněné prediktory sexuální spokojenosti a který by poskytl uspokojivé vysvětlení pro přetrvávající rozdíly v ženské a mužské sexuální spokojenosti, by mohly být sexuální skripty. Pojem „sexuální skripty“ pochází z Teorie sexuálních skriptů (TSS) Johna Gagnona a Williama Simona. Označuje kulturně podmíněné na gender vázané scénáře sexuálního chování. Tyto scénáře určují podobu a obsah sexuálního chování včetně prostředí, kde se může odehrávat, aktérů, s nimiž se může odehrávat, a konkrétní podoby a pořadí prvků, které se v sexuálním chování mohou vyskytnout. Ovlivňují tak mnoho aspektů lidské sexuality – včetně sexuální spokojenosti. Protože jsou sexuální skripty pro muže a ženy rozdílné, vliv, který na ně mají, je také rozdílný. Míra, do níž jedinci své chování podřizují tradičním sexuálním skriptům a do níž názory, postoje a hodnoty, které z nich vyplývají, přijímají za vlastní, je různá a odvíjí se od několika faktorů (Gagnon & Simon, 2011). Přestože v zahraničí již souvislost mezi celkovou sexuální spokojeností, mírou ztotožňování se sexuálními skripty a faktory, které ji ovlivňují, zkoumána byla, v českém prostředí ke zmapování vztahu mezi těmito proměnnými zatím

nedošlo. Tento výzkum si proto klade za cíl zjistit, zda u českých žen existuje souvislost mezi mírou sexuální spokojenosti a mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a zda míra, do níž se jedinci s tradičními sexuálními skripty ztotožňují, souvisí s vybranými sociodemografickými charakteristikami.

Obsahem literárně přehledové části této práce je pojednání o sexuální spokojenosti žen, o Teorii sexuálních skriptů a o sexuální spokojenosti v kontextu Teorie sexuální skriptů. V kapitole „Sexuální spokojenost žen“ práce odůvodňuje zaměření se na sexuální spokojenost žen (oproti mužům) a poskytuje přehled faktorů, které dle současných výzkumů jejich sexuální spokojenost nejvíce ovlivňují. Závěrem této kapitoly je uvedeno krátké pojednání o možných příčinách rozdílů v sexuální spokojenosti mužů a žen. Jako jedno z možných odůvodnění je uvedena Teorie sexuálních skriptů, která je zde představena jako teorie, v jejímž rámci lze komplexně interpretovat vzorce sexuálního chování, které se sexuální spokojeností souvisejí. Na tento závěr navazuje další kapitola, jejímž cílem je představit hlavní principy Teorie sexuálních skriptů. Práce pokračuje kapitolou, ve které je sexuální spokojenost analyzována v kontextu Teorie sexuální skriptů. Tato část práce čerpá téměř výlučně ze zahraničních zdrojů, neboť sexuální spokojenost v kontextu TSS zatím nebyla v českém prostředí zkoumána. Jsou zde identifikovány souvislosti mezi hlavními tradičními sexuálními skripty a mezi sexuální spokojeností. Tato kapitola také obsahuje sekci „Implikace pro psychoterapii“, ve které jsou nastíněny možnosti využití skriptové perspektivy v psychoterapeutické praxi. Závěr této kapitoly shrnuje vliv, který má držení se tradičních sexuálních skriptů na sexuální spokojenost, a zdůvodňuje, proč je vhodné se tímto vlivem výzkumně zabývat.

Cílem empirické části práce je zjistit, zda lze i u českých žen pozorovat souvislost mezi mírou dodržování tradičních sexuálních skriptů a sexuální spokojeností. Dále se práce snaží identifikovat faktory související s vyšší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty. Pro tyto účely byl zvolen kvantitativní výzkumný design, který využívá již existujících inventářů. Pro měření míry sexuální spokojenosti byl zvolen inventář The New Sexual Satisfaction Scale (NSSS) a pro měření míry ztotožňování se se sexuálními skripty byl zvolen inventář The Sexual Script Scale (SSS). Oba inventáře byly přeloženy z původní angličtiny do češtiny. Pomocí těchto nástrojů byly ověřovány hypotézy, které byly formulovány na základě principů TSS a předchozích výzkumů. Hypotézy se týkaly vztahu mezi sexuální spokojeností a mírou ztotožňování se s tradičními sexuálními skripty (vyšší míra ztotožňování se se skripty bude negativně korelovat se sexuální spokojeností) a faktorů, které budou souviset s vyšší mírou

ztotožňování se se sexuálními skripty (vyšší věk, nižší úroveň vzdělání, religiozita, nižší počet sexuálních partnerů a horší orgastická schopnost budou souviset s vyšší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty).

Citace v této práci jsou dle citační normy APA, 7. edice.

I. Teoretická část

1. Sexuální spokojenost žen

Sexuální spokojenost je komplexní fenomén, na nějž se dá nahlížet z několika úhlů. Sexuální spokojenost může být vnímána a hodnocena skrze fyziologické charakteristiky sexuálního vztahu (objektivně zaznamatelné charakteristiky jako je například frekvence pohlavního styku, frekvence orgasmů, absence dysfunkcí apod.), nebo může být vnímána a hodnocena skrze reportovanou subjektivní emocionální spokojenost jedinců s jejich sexuálním životem. V rámci této práce bude upřesňováno, zda zdroje, ze kterých je čerpáno, pracují s konceptem sexuální spokojenosti jako se subjektivní sexuální spokojenosti nebo sexuální spokojenosti ve smyslu objektivně pozorovatelných jevů (tedy zda výzkum měří subjektivní sexuální spokojenost nebo zda měří například četnost a kvalitu orgasmů, úroveň sexuální touhy atp.). Přestože na definici toho, co je pod termínem „sexuální spokojenost“ myšleno, se autoři neshodují, panuje shoda na tom, že sexuální spokojenost je zásadní pro sexuální zdraví, vztahovou spokojenost i pro celkovou životní spokojenost (Fallis et al., 2016; Higgins et al., 2011; Miguel et al., 2024; Skalacka & Gerymski, 2019; Stephenson & Meston, 2015; Woloski-Wruble et al., 2010). Sexuální zdraví je WHO definováno jako „stav fyzické, emocionální, mentální a sociální pohody [well-being] ve vztahu k sexualitě; není to pouze absence nemoci, dysfunkce nebo slabosti. Sexuální zdraví vyžaduje ... možnost prožívat příjemné [pleasurable] a bezpečné sexuální zážitky“ (WHO, 2006a ve World Health Organization: WHO, 2019). Dle této definice je patrné, že sexuální spokojenost (ve smyslu možnosti prožívat příjemné a bezpečné sexuální zážitky) souvisí se sexuálním zdravím, na které má dle WHO nárok každý jedinec. Přestože je sexuální spokojenost odborníky vnímána jako důležitý aspekt života každého dospělého jedince, mnoho lidí – zejména žen – vykazuje nízkou sexuální spokojenost. Mezi sexuální spokojeností žen a mužů je dlouhodobě a mezinárodně značná propast, kdy muži uvádějí spokojenost s různými aspekty sexuálního života, jako je počet orgasmů a jejich kvalita, očekávání sexuálního potěšení, procento uspokojivých sexuálních kontaktů (oproti neuspokojivým sexuálním kontaktům), procento chtěných sexuálních kontaktů (oproti nechtěným sexuálním kontaktům) atp. častěji a ve vyšší míře než ženy (Blair & Pukall, 2017; Blumenstock, 2022; Mahar et al., 2020; Mellins et al., 2017; Wade 2015; Weiss et al., 2024). Nedostatečná sexuální spokojenost je tudíž širokoplošným problémem, který je třeba zkoumat, aby jej bylo možné řešit. Nízká sexuální

spokojenost představuje podstatnou hrozbu i z toho důvodu, že dlouhodobá nízká sexuální spokojenost může vyústit v sexuální dysfunkce (Metz et al., 2017), dále pak značně ovlivňuje spokojenost vztahovou; páry, které vykazují nízkou sexuální spokojenost, mají vyšší šanci rozpadu vztahu (Hansson & Ahlborg, 2016; Sprecher et al., 2004; Yeh et al., 2006). Z těchto důvodů bývá nízká sexuální spokojenost často důvodem vyhledávání terapeutické pomoci ať už pro pár, či jednotlivce (Metz et al., 2017). Pro efektivní pomoc a prevenci je výzkum faktorů, které sexuální spokojenost ovlivňují, zásadní. Heterosexuální ženy představují skupinu, která je nízkou sexuální spokojeností ohrožena nejvíce; proto je podstatné zkoumat zejména ty faktory, které ovlivňují ženskou sexuální spokojenost a sexuální spokojenost páru jakožto dyády. Tato kapitola uvádí stručný přehled faktorů, které mají na sexuální spokojenost jedinců (především žen) nejsilnější vliv.

1.1 Partnerské vztahy

Sexuální spokojenost se odvíjí od sexuálních aktivit, které jsou pro většinu jedinců párovou záležitostí. Není tudíž překvapivé, že hlavním faktorem ovlivňujícím sexuální spokojenost jedinců je podoba a kvalita jejich partnerských vztahů. Mezi sexuální spokojeností a vztahovou spokojeností je velice úzká spojitost. Páry, které mají vysokou sexuální spokojenost, mívají i vysokou vztahovou spokojenost, a naopak (Rausch & Rettenberger, 2021). Mezi sexuální spokojeností partnerů je také úzká spojitost. Značně nízká sexuální spokojenost jednoho z partnerů predikuje i nízkou sexuální spokojenost druhého z partnerů (Pascoal et al., 2018). Sexuální spokojenost je proto vhodné zkoumat i v kontextu dyadických (ve smyslu párových) procesů.

Zprvu je třeba uvést, že již samotný vztahový status má na sexuální spokojenost jedinců vliv. Vztahový status má silnější vliv na sexuální spokojenost žen než na sexuální spokojenost mužů. Heterosexuální ženy, které jsou ve stabilním vztahu s dlouhodobým partnerem a které se svým partnerem bydlí, vykazují vyšší sexuální spokojenost a vyšší množství zažívaných orgasmů oproti ženám, které ve vztahu nejsou a sexuální aktivity prožívají s nezávaznými partnery (Armstrong et al. 2012; Lentz & Zaikman, 2021; Štulhofer et al., 2011). Vyšší sexuální spokojenost z dlouhodobých stabilních vztahů oproti nezávazným sexuálním kontaktům vykazují i homosexuální ženy. Ačkoli heterosexuální muži vykazují vysokou sexuální spokojenost napříč všemi vztahovými kontexty (a ve všech kontextech

kromě nesezdaných dlouhodobých vztahů vykazují výrazně vyšší sexuální spokojenost než heterosexuální ženy), přesto je i u nich patrná vyšší sexuální spokojenost v kontextu dlouhodobých stabilních vztahů. Homosexuální muži vykazují oproti ženám a heterosexuálním mužům nejvyšší spokojenost s nezávaznými sexuálními vztahy, vykazují však vysokou sexuální spokojenost i v kontextu dlouhodobých stabilních vztahů (Mark et al., 2015). Z tohoto přehledu je patrné, že přestože vztahový status hraje podstatnou roli pro sexuální spokojenost, směr a síla vlivu vztahového kontextu na sexuální spokojenost je podmíněna pohlaví jedinců tvořících daný pár. Pohlaví partnerů je totiž v kontextech vztahů dalším podstatným prediktorem sexuální spokojenosti.

Muži, kteří jsou ve vztahu s ženami, muži, kteří jsou ve vztahu s jinými muži, a ženy, které jsou ve vztahu s jinými ženami, vykazují výrazně vyšší sexuální spokojenost než ženy, které jsou ve vztahu s muži. Ženy, které jsou ve vztahu s ženami, vykazují oproti ženám, které jsou ve vztahu s muži, vyšší frekvenci i kvalitu orgasmů, vyšší frekvenci mnohočetných orgasmů a vyšší spokojenost z variace a délky sexuálních aktivit. U žen ve vztazích s muži je navíc výskyt sexuální aktivity, která nevede k jedincově dosažení orgasmu, nejčastější (Blair & Pukall, 2014; Blair & Pukall, 2017). Možná vysvětlení těchto rozdílů v sexuální spokojenosti mezi muži, ženami a sexuálními orientacemi budou rozebrána v následujících kapitolách (viz podkapitola „Sexuální orientace a sexuální praktiky“ a kapitola „Sexuální spokojenost v kontextu sexuálních skriptů“).

Dalším prediktorem sexuální spokojenosti, který se odvíjí od toho, jak je partnerský život nastaven, je komunikace. Páry, které spolu komunikují více, otevřeněji, a které komunikují i o svém sexuálním životě a průběhu společných sexuálních aktivit, vykazují výrazně vyšší sexuální (i vztahovou) spokojenost oproti párům s nižší úrovní komunikace (Bennett-Brown & Denes, 2023; Blunt-Vinti et al., 2019; Rausch & Rettenberger, 2021; Štulhofer et al., 2011).

Dále je třeba dodat, že sexuální spokojenost páru se odvíjí i od samotné délky vztahu s tím, že první rok vztahu rychle stoupá, a následně postupně upadá bez ohledu na ostatní vlivy (Schmiedeberg & Schröder, 2015). Sexuální spokojenost ovlivňuje sám o sobě i rozdíl ve věku partnerů, kdy páry s věkovým rozdílem menším než 10 let vykazují vyšší sexuální a vztahovou spokojenost než páry s větším věkovým rozdílem (Shahhosseini et al., 2014).

Pokud je jedinec součástí páru, jehož spokojenost je něčím snížena, zvyšuje se šance, že bude snížena i jedincova sexuální spokojenost. Přestože sexuální spokojenost je silnějším prediktorem vztahové spokojenosti, než je vztahová spokojenost prediktorem sexuální spokojenosti (Fallis et al., 2016), v životě páru se mohou vyskytnout okolnosti, jež mají na sexuální spokojenost přímý negativní vliv. Když pomineme nemoci a dysfunkce (vlivem nemocí a dysfunkcí na sexuální spokojenost se budou zabývat následující kapitoly), jedná se především o výrazné změny v životě párů, které ústí ve stres, konflikty, méně společných intimních chvil a změnu v tom, jak partnera jedinec vnímá. Mezi nejčastější změny s negativním vlivem na vztahovou a sexuální spokojenost patří intenzivní pracovní vytížení a příchod dítěte.

Změny v pracovním vytížení mohou mít hned několik podob: Může se jednat o období zvýšeného pracovního stresu, navýšení pracovních hodin, změnu pracovního režimu (například docházení na noční služby), změnu pracovního prostředí (nutnost absolvovat pracovní cesty, nutnost trávit pracovní dny v jiném městě atp.), dále ale i o ztrátu zaměstnání nebo finanční nejistotu. Veškeré tyto změny vedou ke stresu, podrážděnosti, nespokojenosti a nedostatku prostoru pro sdílení společných chvil s partnerem, což ústí v konflikty a odcizení, které se negativně odráží na mnohých aspektech vztahu, včetně sexuální spokojenosti. Pokud pracující ženy neprožívají v zaměstnání významné změny a významný stres, vykazují vyšší sexuální spokojenost než ženy v domácnosti (Shahhosseini et al., 2014). Avšak nerovnováha mezi pracovním a osobním životem, která je výsledkem významného pracovního vytížení a projevuje se zvýšením investic zdrojů do pracovní sféry na úkor investic zdrojů do sféry rodinné nebo vztahové, přímo ovlivňuje sexuální a vztahovou spokojenost, a to bez ohledu na gender (Ashwini, 2018; Olasupo, 2020). Nízká spokojenost v práci sama o sobě navíc vede k nízké spokojenosti v sexuálním životě jedince (Üstgörül & Popescu, 2023). Dalšími změnami v životě páru, které negativně ovlivňují jejich vztah a sexuální spokojenost, je ztráta zaměstnání a nezaměstnanost, ale i obavy týkající se stability zaměstnání a strach z jeho ztráty (Tomada et al., 2009). Ztráta finanční stability a dlouhodobý nedostatek finančních prostředků, jimiž pár disponuje, také ústí v nízkou sexuální spokojenost (Higgins et al., 2022; Hill et al., 2017).

Příchod dítěte do vztahu páru představuje velkou změnu pro jeho dynamiku, která negativně ovlivňuje sexuální spokojenost žen i mužů. Po narození dítěte dochází k omezení prostoru pro společné intimní chvíle a mění se sociální role; dochází tudíž i ke změně toho, jak jedinci vnímají sebe a svého partnera v kontextu sexuality. Přibývá role rodiče, která často

potlačuje ostatní role, jako je partner/ka a milenec/milenka, a sexuální aktivity jsou tudíž upozaďovány. Vnímání partnera/ky je touto změnou rolí také ovlivněno. Mnohdy dochází ke změně dynamiky páru od milenců ke spolubydlícím, se kterými jsou sdíleny spíše povinnosti než radosti. Tato atmosféra vytváří nový prostor pro konflikty a obecně se negativně odráží na vztahové i sexuální spokojenosti, jež u párů s dětmi značně klesá (Delicate et al., 2018). K výraznému poklesu spokojenosti dochází po příchodu každého dítěte s tím, že některé studie uvádějí, že čím více dětí pár má, tím významnější pokles v úrovni momentální spokojenosti s příchodem dalšího dítěte vykazuje a tím nižší vykazuje i dlouhodobou vztahovou a sexuální spokojenost (Kowal et al., 2021; Twenge et al., 2004). Witting et al. (2008) však naopak uvádí, že ženy, které mají více než jedno dítě, vykazují lepší sexuální fungování a vyšší sexuální spokojenost oproti ženám, které děti nemají, a tak vztah mezi sexuální spokojeností a mateřstvím nemusí být jednosměrný. Negativní vliv příchodu dítěte na spokojenost páru je silnější u párů, kterým se dítě narodilo, oproti párům, které dítě adoptovaly (Doss & Rhoades, 2017). Nutnost starat se intenzivně i o jiné členy rodiny než děti (například o nemocné rodiče) má na sexuální spokojenost páru také negativní vliv (Metz et al., 2017).

Pracovní a rodinné vyčerpání často vede ke konfliktům mezi partnery, avšak konflikt nemusí být pouze reakcí na stres a významné změny v životě páru. Konflikty jsou často výsledkem zrady, nekompatibility, nedostatku společně tráveného času, nedostatku společných zájmů, rozdílným okruhem přátel nebo nechotou vztah rozvíjet. Vliv konfliktů způsobených pocitem zrady je zvláště podstatný. Zrazení důvěry může mít mnoho podob, běžným a závažným příkladem je nevěra. Zrazení důvěry je provázeno ztrátou pocitu blízkosti a bezpečí, což negativně ovlivňuje celkovou spokojenost páru, a tím i jeho sexuální spokojenost a celkovou stabilitu. Důsledky jsou dlouhodobé a často vedou i k rozpadu vztahu (Metz et al., 2017). Kompatibilita partnerů je také podstatným prediktorem jejich sexuální spokojenosti. V tomto kontextu kompatibilita souvisí zejména s hodnotami, cíli a přáními. Páry, kde mají partneři jiné hodnoty a jiné dlouhodobé cíle, se dostávají častěji do konfliktu a vykazují tak nižší spokojenost s mnoha aspekty svého vztahu – včetně sexuálního. Rozdíly v sexuální touze hrají také významnou dlouhodobou roli a páry, které jsou v tomto ohledu méně kompatibilní, reportují nižší vztahovou a sexuální spokojenost a je u nich vyšší šance potřeby vyhledat odbornou pomoc či rozpadu vztahu (Metz et al., 2017; Peixoto, 2022). Čas, který spolu partneři tráví, je také podstatným prediktorem jejich sexuální spokojenosti. Společné sdílení prožitků, trávení času společnými aktivitami a se společnými přáteli vytváří silnější emocionální pouto mezi partnery, které má pozitivní vliv i na jejich sexuální spokojenost

(Chang & Fu, 2023; Johnson & Anderson, 2013; Metz et al., 2017; Milek et al., 2017). Dalším podstatným prediktorem vztahové a sexuální spokojenosti je ochota rozvíjet vztah, zkoušet nové věci v různých oblastech, včetně té sexuální, a schopnost adaptovat se na nové skutečnosti (Allen & Desille, 2017; Beck & Robinson, 2015; Cortes et al., 2020).

1.2 Orgastická schopnost

Orgastická schopnost odkazuje ke schopnosti jedince dosahovat orgasmu. Mezi počty orgasmů, kterých (v kontextu heterosexuálních styků) při sexuálních kontaktech dosahují muži, a kterých při sexuálních kontaktech dosahují ženy, je dlouhodobě významný rozdíl. Mahar et al. (2020) ve svém přehledu nejnovějších studií zkoumajících rozdíly mezi muži a ženami ve výskytu orgasmu při heterosexuálních sexuálních kontaktech uvádí, že muži dosahují orgasmu v 81-95 % sexuálních aktivit, zatímco ženy dosahují orgasmu v 32-65 % sexuálních aktivit. Přestože jsou tyto statistiky vázány na kontext (například v sexuálních aktivitách s nestálým partnerem je frekvence orgasmu nižší než v sexuálních aktivitách se stálým partnerem), v žádném kontextu nedosahují ženy pravidelně vyšší frekvence orgasmů než muži (Mahar et al., 2020). Tento jev tedy prostupuje napříč všemi kontexty sexuálních aktivit. K rozdílům mezi muži a ženami v dosahování orgasmu v heterosexuálních kontextech je odkazováno jako k „orgasm gap“. Rozdíly v počtu zažívaných orgasmů se vyskytují navzdory tomu, že ženy mají oproti mužům lepší předpoklady pro dosahování několika orgasmů během sexuálních aktivit (žen, které se dají označit za víceorgastické, tedy které jsou v krátkém časovém rozmezí schopny dosáhnout několika orgasmů, je v populaci zhruba 30-50 %, u mužů se uvádí méně než 10 % s tím, že schopnost dosahovat více orgasmů u mužů klesá s přibývajícím věkem) (Gérard et al., 2021; Wibowo & Wassersug, 2016). Během masturbace navíc ženy dosahují orgasmů v obdobném procentu případů jako muži a dosahují jich i stejně rychle (Blair & Pukall, 2017; Wade, 2015). Při homosexuálních sexuálních stycích dále dosahují ženy orgasmu výrazně častěji než při heterosexuálních stycích (83-86 % oproti 32-65 %) (Frederick et al. 2018; Wade, 2015). Ženy v homosexuálních vztazích navíc častěji dosahují více orgasmů za jedno sexuální setkání než ženy v heterosexuálních vztazích i než muži celkově (Blair & Pukall, 2017). Pro orgasm gap je několik možných vysvětlení, která jsou blíže rozebrána v kapitole „Sexuální spokojenost v kontextu sexuálních skriptů“ a podkapitole „Sexuální orientace a sexuální praktiky“.

Obecně platí, že ženy, které dosahují více orgasmů (zejména ve smyslu dosahování orgasmu ve vyšším procentu sexuálních styků), dosahují i vyšší sexuální spokojenosti, vyšší úroveň sexuální touhy, vyšší vztahové spokojenosti a vyššího sexuálního uspokojení z nezávazných i z partnerských sexuálních kontaktů (Dienberg et al., 2023; Frederick et al., 2018). Celkově tak můžeme shrnout, že sexuální spokojenost žen ve smyslu množství prožívaných orgasmů je při heterosexuálních stycích výrazně nižší než sexuální spokojenost mužů.

1.3 Sexuální orientace a sexuální praktiky

Délka, podoba a variace sexuálních aktivit má podstatný vliv na úroveň sexuální spokojenosti mužů i žen. Ukazuje se, že tyto aspekty sexuálních aktivit se do značné míry odvíjejí od typu vztahu. Sexuální praktiky heterosexuálních a homosexuálních párů se od sebe významně liší a rozdíly ve standardních praktikách a obecném scénáři sexuální aktivity mezi heterosexuálními a homosexuálními páry se tak přímo promítají do sexuální spokojenosti jedinců. Tyto rozdíly jsou nejzásadnější pro sexuální spokojenost žen. Standardní scénář sexuální aktivity heterosexuálního páru začíná předehrou, jejímž cílem je dosažení dostatečného vzrušení ženy, a pokračuje k penetrativnímu vaginálnímu styku s tím, že sexuální aktivita končí ve chvíli, kdy muž dosáhne orgasmu. Hlavní důraz v heterosexuálních kontaktech je tedy kladen na penetraci. Slovo „sex“ je běžně používáno jako synonymum pro penetrativní sex a ostatní formy sexu jsou vnímány jako méně podstatné (Mahar et al., 2020). Z penetrativního sexu však muži vykazují značně vyšší spokojenost než ženy. Penetrativní sex je u žen spojován s nižší frekvencí a kvalitou orgasmů a s nižší celkovou sexuální spokojeností (platí pro vaginální i anální penetraci) (Blair & Pukall, 2017). Mnoho žen navíc orgasmu z penetrace ani není schopna dosáhnout. Například dle Herbenick et al. (2018) pouze 18 % žen uvádí, že pro dosažení kvalitního orgasmu je pro ně penetrace dostačující. Většina žen, které se dají považovat za orgastické, dosahuje orgasmu nejjednodušeji a nejčastěji skrze vnější klitoridální stimulaci, kterou preferují před penetrací při masturbaci i při partnerských sexuálních aktivitách (Herbenick et al., 2018). Ženy ve vztazích s muži však dostávají v průměru méně vnější klitoridální stimulace, která je zároveň oproti ženám ve vztazích s ženami i kratší; ženy ve vztazích s muži tudíž dosahují méně orgasmů a zároveň vykazují i nižší subjektivně vnímanou kvalitu orgasmů dosažených tímto způsobem než ženy ve vztazích s ženami a než muži obecně (Blair & Pukall, 2014; Blair & Pukall, 2017). Nepoměr

v dosahování orgasmů, kdy heterosexuální ženy dosahují výrazně méně orgasmů než heterosexuální muži (zároveň i než homosexuální ženy a muži), tedy orgasm gap, má jako možné vysvětlení právě nedostatek klitoridální stimulace při heterosexuálních stycích (Wetzel et al. 2022; Wetzel et al., 2023; Willis et al., 2018; Mahar et al., 2020). Například Mahar et al. (2020) ve své přehledové studii zjistily, že pokud sexuální praktiky zahrnují orální sex (žena jako příjemce) a klitoridální stimulaci v průběhu penetrace, orgasm gap, se téměř vyrovnává (muži pak dosahují orgasmu v 96 procentech případů, ženy v 92), a tak nedostatek sexuálních aktivit, během kterých by byl při heterosexuálních stycích stimulován klitoris, je velice pravděpodobným vysvětlením orgasm gap. Očekávání vlastního uspokojení je zároveň významným prediktorem výskytu sexuální touhy a snahy o dosažení vlastního uspokojení, a tak ženy, které na základě vlastních či zprostředkovaných zkušeností usuzují, že vlastního uspokojení nedosáhnou, vykazují nižší sexuální touhu a nižší snahu o dosažení vlastního uspokojení v průběhu sexuálních aktivit (Rubin et al., 2019). Nízké očekávání vlastního uspokojení ústí nejen ve sníženou touhu se do sexuálních aktivit zapojovat, ale i ve sníženou snahu o dosažení vlastního uspokojení v průběhu sexuálních aktivit. Ta se může projevat například nedostatkem komunikace ohledně vlastních preferencí a nedostatkem vlastní iniciativy zapojit praktiky, které by vedly k uspokojení (například uchýlení se k vlastní klitoridální stimulaci v průběhu penetrace), což ústí ve sníženou frekvenci a kvalitu orgasmů, ve snížené uspokojení a potěšení ze sexuálních aktivit a ve sníženou celkovou sexuální spokojenost (Blumenstock, 2022; Kontula & Miettinen, 2016; Metz et al., 2017; Muise et al., 2013; Nimbi et al., 2019; Rubin et al., 2019; Wade, 2015; Wetzel et al., 2022; Willis et al., 2018).

Ženy mají nejvyšší šanci dosáhnout orgasmu a jako nejpříjemnější hodnotí orgasmus z orálního sexu. Orální sex je častěji provozován ženami, které jsou ve vztahu s jinými ženami. Ženy, které mají sex s jinými ženami, navíc vykazují u orálního sexu vyšší množství dosažených orgasmů a vyšší subjektivně vnímanou kvalitu orgasmů než ženy, které mají sex s muži. Úroveň spokojenosti s orálním sexem se u heterosexuálních a homosexuální mužů neliší a tato hodnota se průměrně pohybuje ve stejném rozmezí jako vysoké extrémy u heterosexuálních žen. Nejvyšší frekvenci orgasmů z orálního sexu uvádějí ženy v homosexuálních vztazích, dále muži v heterosexuálních vztazích, muži v homosexuálních vztazích a nejnižší ženy v heterosexuálních vztazích (Blair & Pukall, 2017). Čas, který je při sexuální aktivitě záměrně věnován sexuálnímu potěšení partnerky, je také výrazně vyšší u

žen, které jsou ve vztahu s ženami, což dále přispívá k jejich vyšší sexuální spokojenosti oproti ženám, které jsou ve vztahu s muži (Blair & Pukall, 2014).

Ženy, které jsou ve vztahu s ženami, vykazují i vyšší variaci v sexuálních aktivitách, více orgasmů, kterých bylo dosaženo prostřednictvím různorodých sexuálních aktivit, a v důsledku toho i vyšší spokojenost s variací sexuálních aktivit (jak těch, které vedou k orgasmu, tak těch, které k orgasmu nevedou) (Blair & Pukall, 2014, Blair & Pukall, 2017), přičemž spokojenost s variací v sexuálních aktivitách je jedním z hlavních faktorů přispívajících k vysoké celkové sexuální spokojenosti (Štulhofer et al., 2010).

Podoba sexuálních praktik se tedy mezi heterosexuálními a homosexuálními páry univerzálně liší, což obecně vede u žen ve vztahu s muži k nižší sexuální spokojenosti oproti ženám ve vztahu s ženami a mužům obecně, avšak rozdíly v sexuálních praktikách se vyskytují i mezi jednotlivými páry. K vysoké sexuální spokojenosti žen (zejména pokud je hodnocena jako množství a kvalita orgasmů) přispívá častější a delší klitoridální stimulace (zejména prostřednictvím orálního sexu), různorodost a délka sexuálních aktivit. Ženy, které mají tyto potřeby ve svém sexuálním životě naplňovány, vykazují vysokou sexuální spokojenost bez ohledu na to, zda se nacházejí ve vztahu s ženou či mužem, neboť je to podoba sexuálních praktik, která je primární příčinou sexuální spokojenosti, nikoliv sexuální orientace (avšak sexuální orientace je významným prediktorem podoby sexuálních aktivit). Heterosexuální páry, kde žena dostává častější a delší klitoridální stimulaci skrze orální sex, vykazují vyšší sexuální (a vztahovou) spokojenost u obou partnerů (Ashdown et al., 2011; Frederick et al., 2017; Smith et al., 2011; Willis et al., 2018). Možné příčiny toho, proč mají sexuální praktiky heterosexuálních párů běžně podobu ústící ve sníženou sexuální spokojenost žen, budou identifikovány v dalších částech této práce (viz podkapitola „Shrnutí a závěr“ a kapitola „Sexuální spokojenost v kontextu sexuálních skriptů“).

1.4 Sociodemografické faktory

Sociodemografické faktory ovlivňující sexuální spokojenost jsou především věk, religionizita a socioekonomický status. Z těchto faktorů má nejsilnější spojitost se sexuální spokojeností věk. Obecně platí, že s narůstajícím věkem klesá sexuální spokojenost a vzrůstá výskyt sexuálních dysfunkcí (Miguel et al., 2024). Starší ženy se nejčastěji potýkají se sníženou sexuální touhou, jejíž prevalence vzrůstá z 27.4 % u žen ve věku 18-24 let na 91.6 % u žen ve

věku 75-79 let. Nejsilnější vliv má nízká sexuální touha na sexuální spokojenost žen ve věku 40-64 let. V této věkové skupině vykazuje nízkou sexuální touhu s vysokým distresem způsobeným touto dysfunkcí 33 % žen (toto číslo je relativně stabilní, rozdíl mezi čtyřicátnicemi a šedesátnicemi je pouze 0.3 %) (Zheng et al., 2020). Dále se u žen staršího věku často vyskytují problémy se vzrušivostí. V důsledku menopauzy, k níž v Čechách dochází průměrně ve věku 51 let (Stepaniak et al., 2013), často dochází k úbytku sexuální touhy, ale i k potížím s vaginální lubrikací, která postihuje 25-30 % žen, a k dyspareunii (bolestivému pohlavnímu styku), která postihuje 12-45 % žen (Scavello et al., 2019). Je však nutné podotknout, že některé studie zjišťují, že u starších žen a žen ve středním věku jsou psychosociální faktory jako je vztahová spokojenost, komunikace s partnerem a vnímání sexu jako důležitého lepšími prediktory sexuální spokojenosti než věk (Shahhosseini et al., 2014; Thomas et al., 2015). Sexuální spokojenost starších žen je ovlivňována i sexuálním fungováním a sexuální spokojeností jejich partnerů, u nichž s přibývajícím věkem také dochází k nárůstu výskytu sexuálních dysfunkcí, které mnohdy ústí ve sníženou frekvenci a sníženou vnímanou kvalitu sexuálních kontaktů (Corona et al., 2013). Sexuální dysfunkce vedou bez ohledu na druh dysfunkce a pohlaví jedince postiženého dysfunkcí ke snížení četnosti sexuálních aktivit; snížená sexuální spokojenost je pak často důsledkem nespokojenosti s množstvím sexuálních aktivit, a tak páry, jejichž frekvence sexuálních aktivit s narůstajícím věkem příliš neklesá, vykazují vysokou sexuální spokojenost bez ohledu na věk (Miguel et al., 2024; Woloski-Wruble et al., 2010). Dále je třeba dodat, že vzrůstající věk sám o sobě být příčinou zvýšení prevalence sexuálních dysfunkcí nemusí. Některé dysfunkce, jako je snížená sexuální touha nebo nízká vzrušivost, jsou často výsledkem tělesných změn spojených se stárnutím (například se změnami v hladinách hormonů). S narůstajícím věkem však roste i množství zdravotních problémů, které jsou častou primární příčinou sexuálních dysfunkcí i u starších jedinců (Slack & Aziz, 2020). Nemoci, jež přispívají ke zvýšení pravděpodobnosti výskytu sexuálních dysfunkcí, budou blíže rozebrány v podkapitole „Nemoci a léky“. Naopak protektivními faktory sexuální spokojenosti starších jedinců je nižší množství onemocnění, lepší subjektivně vnímané zdraví, kladení vyššího významu sexualitě a intimitě, a nižší úroveň osamělosti. S vyšší sexuální spokojeností ve starším věku dále souvisí i to, zda se jedinec nachází v partnerském vztahu a zda s partnerem/partnerkou žije ve stejné domácnosti (Buczak-Stec et al., 2021). Vysokou sexuální spokojenost dále vykazují ve stáří páry, které o sexu otevřeně komunikují, dbají o budování sexuální atmosféry, mají podobnou úroveň sexuální touhy a zapojují se do většího množství rozmanitých sexuálních aktivit (Gillespie, 2017).

Mezi úrovní vzdělání a sexuální spokojeností není tak úzká spojitost jako mezi sexuální spokojeností a věkem, přesto se však ukazuje, že v některých ohledech úroveň vzdělání sexuální spokojenost ovlivňuje. Například Stepaniak et al. (2013) zjistil, že menopauza, která je obecně spojována se snížením sexuální spokojenosti žen, nastupuje později u žen s vyšším vzděláním. Některé studie uvádějí, že lidé s vyšší úrovní vzdělání vykazují obecně vyšší sexuální spokojenost (viz Higgins et al., 2022; Shahhosseini et al., 2014; Štulhofer et al., 2011). Možným vysvětlením je, že jedinci s vyšším vzděláním mají obecně „více znalostí, které mohou [pozitivně] ovlivňovat i postoje k sexu a sexuální spokojenosti“ (Yoo et al., 2014; Zihel & Masten, 2010, citováno v Shahhosseini et al., 2014, str. 379); vyšší vzdělání je zároveň spojeno s otevřenější sexuální komunikací, která také vede k vyšší sexuální spokojenosti (Rausch & Rettenberger, 2021). Jiné studie ale naopak zjišťují, že ženy (i muži) s vyšším vzděláním mají vyšší nároky na své partnery a na svůj sexuální život, které nemusejí být vždy naplňovány, a vyšší vzdělání tak může být spojováno i s nižší sexuální spokojeností (Shahhosseini et al., 2014; Fischer & Træen, 2022). Vyšší vzdělání je často spojeno i s vyšší nezávislostí na partnerovi. Ženy, které mají vlastní kariéru a jsou na partnerovi finančně nezávislé, vykazují vyšší sexuální spokojenost oproti ženám v domácnosti bez vlastního příjmu (Shahhosseini et al., 2014). Vyšší vzdělání souvisí často i s vyšším socioekonomickým statutem, který však může mít na sexuální spokojenost pozitivní i negativní vliv. Vyšší socioekonomický status znamená nižší finanční nejistotu, která pozitivně predikuje sexuální spokojenost (Higgins et al., 2022; Hill et al., 2017; Rausch & Rettenberger, 2021), zároveň je ale spojen i s vyšším pracovním stresem, který sexuální spokojenost ovlivňuje naopak negativně (Rausch & Rettenberger, 2021).

Vztah mezi sexuální spokojeností a religiozitou není jednoznačný. Některé studie nenachází žádný rozdíl v sexuální spokojenosti mezi věřícími a nevěřícími, avšak ty, které jej nachází, hovoří většinou o negativní spojitosti (Rausch & Rettenberger, 2021). Například Higgins et al. (2010) zkoumali fyzickou a psychickou spokojenost s prvním penetrativním vaginálním sexem u mladých žen a mužů a zjistili, že nevěřící jsou se svými prvními sexuálními zážitky v obou rovinách spokojenější, a to nejspíše proto, že u nich sex neústí ve výčitky svědomí a bývají o něm lépe informovaní (Higgins, 2010). Religiozita pozitivně koreluje s pocity studu a provinění ze sexuálních aktivit, i pokud se nejedná o první sexuální kontakt. Tyto pocity negativně korelují se sexuální spokojeností, a tak mohou věřící jedinci obecně vykazovat nižší sexuální spokojenost oproti nevěřícím (Marcinechová & Záhorcová, 2020). Negativní vliv religiozity na sexuální spokojenost je silnější u žen. Věřící ženy v sexu

častěji zaujímají pasivní roli (Del Mar Sánchez-Fuentes et al., 2016), která je pojena s nižší sexuální spokojeností (Amaro et al., 2022; Kiefer & Sanchez, 2007; Sanchez et al., 2012). Věřící ženy mají také nižší očekávání vlastního potěšení ze sexuálních aktivit (Nimbi et al., 2019), což ústí v nižší orgastickou schopnost, nižší sexuální touhu a vyšší výskyt sexuálních dysfunkcí, tudíž i v nižší celkovou sexuální spokojenost (Blumenstock, 2022; Kontula & Miettinen, 2016; Metz et al., 2017; Muise et al., 2013; Nimbi et al., 2019; Rubin et al., 2019; Wade, 2015; Wetzel et al., 2022; Willis et al., 2018). Věřící ženy masturbují výrazně méně oproti nevěřícím ženám (Bačák & Štulhofer, 2011; Hungrige, 2016), což může dále vést k nižší sexuální spokojenosti, neboť masturbace byla u žen spojená s jednodušším dosahováním sexuálního vzrušení a orgasmu, vyšší frekvencí orgasmů, větším sexuálním repertoárem, pozitivnějším vztahem k vlastnímu tělu a vyšším sebevědomím v kontextu sexuality, což jsou všechno faktory přispívající k celkově vyšší sexuální spokojenosti (Bowman, 2014; Burri & Carvalheira, 2019; Carvalheira & Leal, 2013). U nesezdaných jedinců je religiozita konstantním prediktorem nižší sexuální spokojenosti, u věřících manželských párů tomu tak ale být nutně nemusí. Například McFarland et al. (2011) u věřících manželských párů nezjistili žádnou spojitost mezi vírou a celkovou sexuální spokojeností a malou pozitivní spojitost mezi integrací náboženství do každodenního života a potěšením, které jedinci ze sexu dostávají.

1.5 Nemoci a léky

Sexuální fungování může být negativně ovlivněno somatickými onemocněními, psychickými onemocněními a vedlejšími účinky léků a návykových látek. Pokud dojde ke sníženému sexuálnímu fungování, dochází běžně i ke snížené sexuální spokojenosti.

Mezi nejčastější somatická (tělesná) onemocnění, která negativně ovlivňují sexuální fungování žen, patří cukrovka typu A, obezita, revmatoidní artritida, onemocnění močového traktu, vaginitida a vulvitida. U žen cukrovka vede k celkovému snížení sexuálního fungování; zejména dochází ke snížení libida, k problémům s vaginální lubrikací a ke snížení celkové sexuální spokojenosti. Podobné důsledky má i obezita, která se vyznačuje zejména sníženou schopností dosahovat orgasmu, problémy s vaginální lubrikací a problémy se vzrušivostí. Obezita zároveň negativně ovlivňuje sebevědomí, čímž dále snižuje sexuální spokojenost (Shahhosseini et al., 2014). Revmatoidní artritida vede ke sníženému sexuálnímu

fungování u 31-70 % žen (Coskun et al., 2014, citováno v Shahhosseini et al., 2014). Záněty močového traktu, vagíny (vaginitida) a vulvy (vulvitida) jsou také častým důvodem snížené sexuální spokojenosti, neboť ústí v problémy se sexuálním fungováním, jako je například bolest při pohlavním styku. Negativní vliv na sexuální spokojenost žen může mít i neplodnost (Shahhosseini et al., 2014).

Na sexuální fungování a na sexuální spokojenost mají významný vliv i psychická onemocnění. Psychický well-being je dokonce dle Shahhosseini et al. (2014) mnoha studiemi označován za nejpodstatnější prediktor ženské sexuální spokojenosti. Zhoršení psychického zdraví tak běžně ústí ve sníženou sexuální spokojenost. Častým a závažným prediktorem sníženého sexuálního fungování, a tedy i snížené sexuální spokojenosti, jsou depresivní a úzkostné poruchy. Deprese je spojována zejména se snížením nebo úplnou ztrátou sexuální touhy a vzrušivosti. Úzkostné poruchy mají různý vliv na sexuální fungování, například obsesivně-kompulzivní porucha je spojována s obecně sníženou sexuální spokojeností, sociální fobie je spojována s dyspareunií a generalizovaná úzkostná porucha je spojována s nízkou sexuální touhou a s poruchami orgasmu. Výrazný negativní vliv na sexuální fungování a sexuální spokojenost má i posttraumatická stresová porucha (Brotto et al., 2016).

Ke zhoršení sexuálního fungování a ke snížené sexuální spokojenosti mohou vést také vedlejší účinky některých léků. Například podstatným lékem, který je u žen spojen se změnami v sexuálním fungování, je kombinovaná hormonální antikoncepce. Kombinovaná hormonální antikoncepce je nejběžnější kontracepční metodou. Nejčastěji je užívána v podobě orálních pilulek, užívá se ale i v podobě vaginálních kroužků a náplastí (Teal & Edelman, 2021). Jedním z možných vedlejších účinků kombinované hormonální antikoncepce je negativní vliv na sexuální fungování. Dle některých studií uživatelky této kontracepční metody vykazují sníženou sexuální touhu, sníženou vzrušivost, sníženou schopnost dosahovat orgasmu, zvýšené problémy s vaginální lubrikací, snížené potěšení ze sexuálních aktivit a celkově sníženou sexuální spokojenost (Both et al., 2019; Smith et al., 2014). Některé studie však nacházejí naopak pozitivní spojení mezi užíváním hormonální antikoncepce a sexuální spokojeností. Možným vysvětlením je snížení obav z otěhotnění, které může mít na sexuální spokojenost silnější vliv než pokles v sexuálním fungování. Pozitivní vliv na sexuální spokojenost může mít kombinovaná hormonální antikoncepce také u žen, které před jejím užíváním trpěly výraznými výkyvy nálad nebo výraznými menstruačními bolestmi. Hormonální antikoncepce může mít i zprostředkující vliv na sexuální spokojenost, a to skrze svůj vliv na sebevědomí žen. Tento vliv může být pozitivní, například u žen, které

antikoncepci používají pro léčbu akné, ale může být i negativní, například u žen, kterým se v důsledku užívání kombinované hormonální antikoncepce zvýší tělesná hmotnost (Palacios & Lilue, 2018). Některé studie však nenacházejí mezi druhem používané antikoncepce a sexuální spokojeností žen žádný vztah (Casey et al., 2017). Dalšími běžně užívanými léky, které mohou mít negativní vliv na sexuální spokojenost pacientů, jsou léky s antidepresivním účinkem, zejména léky fungující na principu selektivního serotoninového zpětného vstřebávání (SSRI). Tyto léky snižují sexuální touhu, vzrušivost a schopnost dosahovat orgasmu, a mají tudíž negativní vliv na sexuální spokojenost pacientů, kteří je užívají (Rappek et al., 2018). Negativní vliv na sexuální fungování (a tedy i na sexuální spokojenost) mohou běžně mít i antihistaminika, antipsychotika, antihypertenziva, antiepileptika a opioidy (Conaglen & Conaglen, 2013).

Užívání návykových látek je obecně pojené se zvýšenými problémy v oblasti sexuálního fungování. Nejčastěji konzumovanými návykovými látkami jsou alkohol a nikotin, u nichž obou byl zjištěn negativní vliv na sexuální fungování žen. Užívání nikotinu může vést ke snížení genitální vzrušivosti, avšak na úroveň psychicky pociťovaného vzrušení vliv nemá. Alkohol může u žen způsobovat problémy s dosahováním orgasmu a může vést ke snížené vzrušivosti, je ale zároveň pojen se sníženým výskytem dyspareunie (Brotto et al., 2016). Negativní vliv na sexuální fungování mohou mít i některé rekreační drogy a opioidy (Conaglen & Conaglen, 2013). Studií, které zkoumají vliv návykových látek na sexuální fungování žen, je však poměrně nedostatek (Brotto et al., 2016).

1.6 Osobnostní charakteristiky a osobní zkušenosti

Sexuální spokojenost jedinců mohou dlouhodobě ovlivňovat některé osobnostní charakteristiky a vzorce chování a myšlení. Mezi tyto charakteristiky a vzorce patří zejména úroveň neuroticismu, extravertze, otevřenosti, perfekcionismu a narcismu, dále sebevědomí, styl citové vazby, sexuální fantazie a schopnost soustředit se během sexuálních aktivit. Vliv na vzorce chování, přemýšlení a celkovou úroveň sexuálního fungování má i zanedbávání, týrání a sexuální zneužívání v dětství, negativní první sexuální zkušenosti a prožití znásilnění nebo pokusu o něj.

Dimenze osobnosti, která se nejvíce pojí se sexuální spokojeností, je neuroticismus. Dle Brotto et al. (2016) a Rausch & Rettenberger (2021) se studie shodují na tom, že ženy,

kteří dosahují vysokých skóre neuroticismu v osobnostních testech, vykazují zhoršené celkové sexuální fungování, nízkou úroveň vzrušivosti a problémy s dosahováním orgasmu. Zhoršené sexuální fungování a nižší sexuální spokojenost vykazují jedinci s vysokou úrovní neuroticismu nezávisle na pohlaví a sexuální orientaci (Brotto et al., 2016). Neuroticismus zároveň negativně ovlivňuje i další faktory, které souvisejí se sníženou sexuální spokojeností, jako je úroveň vztahové komunikace, vztahové spokojenosti, sexuální fantazie a soustředěnost během sexuálních aktivit (Rausch & Rettenberger, 2021). Dalšími dimenzemi osobnosti, u nichž byl zjištěn možný vliv na sexuální fungování a sexuální spokojenost, jsou vyšší úroveň extravertovanosti (Brotto et al., 2016; Morley, 2018) a vyšší úroveň otevřenosti vůči novým zkušenostem (Rausch & Rettenberger, 2021). Dle Rausch & Rettenberger (2021) některé studie zjistily i jistou spojitost mezi úrovní perfekcionismu, narcistickými sklony a sexuální spokojeností s tím, že obě tyto osobnostní charakteristiky sexuální spokojenost ovlivňují negativně, a to nejspíše proto, že ústí ve vysoké nároky kladené na vlastní výkon. Jiné studie však mezi perfekcionismem a sexuální spokojeností zjistily naopak pozitivní vztah (Rausch & Rettenberger, 2021).

Podstatným prediktorem sexuální spokojenosti žen je sebevědomí. Ženy, které jsou v sexuální oblasti sebevědomé a které vnímají vlastní tělo pozitivně, vykazují výrazně vyšší úroveň sexuálního fungování a sexuální spokojenosti oproti ženám, které sebevědomí postrádají a které vlastní tělo vnímají negativně (Brotto et al., 2016; Pujols et al., 2010; Rausch & Rettenberger, 2021). Ženy, které své tělo vnímají negativně, mají častější problémy s dosahováním orgasmu a jsou celkově méně sexuálně spokojené (Brotto et al., 2016). Ženy, které mají vyšší sebevědomí v oblasti sexuality a vnímání vlastního těla a které jsou asertivnější, dosahují průměrně více orgasmů, více komunikují o svých preferencích a dosahují tak celkově vyšší úroveň sexuální spokojenosti (Rausch & Rettenberger, 2021).

Některé výzkumy nacházejí souvislost i mezi sexuální spokojeností a stylem citové vazby. Rausch a Rettenberger (2021) poukazují na to, že se studie shodují na negativním vlivu vyhyčavé a úzkostné citové vazby na sexuální spokojenost. Tyto citové vazby jsou spojovány s problémy s komunikací vlastních preferencí, s obavami ze ztráty partnera a s vyhýbáním se emocionálním a sexuálním interakcím. Problémy v těchto oblastech pak mohou ústít v nízkou vztahovou a sexuální spokojenost, zejména pokud partneri těchto jedinců mají jinou než úzkostnou či vyhyčavou citovou vazbu (Rausch & Rettenberger, 2021).

Se sexuální spokojeností souvisí i schopnost soustředit se během sexuálních aktivit a to, zda, jaké a v jaké míře má jedinec sexuální fantazie. Frekvence a rozmanitost myšlenek na sex a sexuálních fantasií pozitivně ovlivňuje sexuální spokojenost skrze zvyšování sexuální touhy a zvyšování frekvence a rozmanitosti sexuálních aktivit. Více sexuálních myšlenek a fantasií však může mít i negativní vliv na sexuální spokojenost za předpokladu, že vedou k vyšším rozdílům v sexuální touze mezi partnery, kdy rozdíly v preferované četnosti sexuálních aktivit sexuální a vztahovou spokojenost naopak snižují (Rausch & Rettenberger, 2021). Schopnost soustředit se během sexuálních aktivit odkazuje ke schopnosti plně tyto aktivity prožívat. Podstatným faktorem nižší sexuální spokojenosti jsou totiž distraktující nesexuální myšlenky. Obsah těchto myšlenek může být různý, často se jedná o obavy z toho, jak je jedinec vnímán partnerem, obavy z důsledků sexuálních aktivit (například těhotenství) nebo běžné myšlenky, které se sexem vůbec nespojují. Náplň distraktujících myšlenek ovšem může být spojena i s traumaty. Neschopnost plně se soustředit na prožitek sexuální aktivit pak vede ke snížené sexuální touze, úbytku příjemných prožitků a k problémům s dosahováním orgasmu (Rausch & Rettenberger, 2021). Vztah mezi sníženou pozorností během sexuální aktivity a sníženou orgastickou schopností zjistila Hůtková (2021) i u českých žen.

Na dlouhodobou sexuální spokojenost jedinců mají vliv i zkušenosti a zážitky, které v průběhu života prožili. U žen, které byly v dětství zanedbávány nebo týrány, se častěji vyskytují sexuální dysfunkce, zejména snížená sexuální touha a sexuální averze. Ženy, které byly v dětství sexuálně zneužívány/zneužity, mají častěji problémy v sexuální oblasti, častěji se zapojují do riskantního sexuálního chování a je u nich vyšší šance opětovaného sexuálního zneužití v dospělosti. Negativní prvotní sexuální zkušenosti mají obecně nepříznivý vliv na dlouhodobou sexuální spokojenost (Brotto et al., 2016). Oběti znásilnění a pokusu o znásilnění mají také dlouhodobě narušenou sexuální spokojenost. Tato zkušenost ovlivňuje zejména jejich sebevědomí, sexuální touhu, prožitek ze sexuálních aktivit, jejich frekvenci a celkovou sexuální a vztahovou spokojenost (Perilloux et al., 2012).

1.7 Shrnutí a závěr

Sexuální spokojenost žen je ovlivňována vztahovou spokojeností, frekvencí a kvalitou orgasmů, frekvencí sexuálních aktivit, jejich druhem a rozmanitostí, psychickým zdravím, tělesným zdravím, užívanými léky, sociodemografickými faktory a faktory souvisejícími s

osobnostními charakteristikami a zkušenostmi. Tabulka 1 obsahuje podrobnější přehled faktorů ovlivňujících sexuální spokojenost žen a směru vztahu, v jakém ji ovlivňují.

Obecně platí, že v mnoha ohledech je sexuální spokojenost žen nižší než sexuální spokojenost mužů, zejména pokud je měřena jako kvantita a kvalita orgasmů. Dle Wade (2015) jsou pro tento fenomén společensky zažitá vysvětlení, která se týkají zejména biologických rozdílů mezi muži a ženami. Rozdíly spočívají v jednoduchosti dosažení orgasmu, v intenzitě sexuální touhy a sexuální vzrušivosti, ale i v tom, jak moc důležitý sex a orgasmus pro dané pohlaví je. U mužů se předpokládá konstantně vysoká sexuální touha, snadné vzrušení a rychlé a jednoduché dosažení orgasmu. Zároveň se u nich předpokládá, že sexuální aktivita je pro ně prostředkem dosahování fyzického potěšení. Sexualita žen je naopak vnímaná jako komplikovaná, u žen je očekávaná nižší a prchavá sexuální touha, náročnější vzrušení (které se neodvíjí od přirozeně vysokého libida) a výrazně pomalejší a náročnější dosahování orgasmu. Zároveň se u nich očekává, že protože pro ně fyzické potěšení není tak podstatné jako pro muže, slouží u nich sex často spíše k naplňování jejich emocionálních potřeb. Přestože jsou tyto rozdíly mezi muži a ženami společensky přijímány jako biologicky determinované, a tedy i neovlivnitelné, Wade (2015) a mnoho dalších autorů (například Abramson & Pinkerton, 2002, Warshowsky et al., 2019; Wetzel et al. 2022; Wetzel et al., 2023; Willis et al., 2018) nesouhlasí a vysvětlují mnoho těchto rozdílů právě společenským očekáváním toho, jak by sexuální aktivity mužů a žen měly vypadat. Například skutečnost, že muži dosahují vyššího sexuální uspokojení ve smyslu kvality a kvantity orgasmů z heterosexuálních aktivit než ženy, je často přijímána jako důsledek biologických rozdílů mezi pohlavími (Wade, 2015), avšak ukazuje se, že pokud jsou v sexuálních aktivitách zahrnuty určité praktiky (orální sex, klitoridální stimulace obecně), ženy dosahují orgasmu v podobném procentu případů jako muži (Mahar et al., 2020). Výzkumy dále ukazují, že přestože ženy dosahují při masturbaci orgasmu stejně často a stejně rychle jako muži, v heterosexuálním sexuálním kontaktu mají výrazně nižší očekávání pro dosažení vlastního uspokojení než muži (Wade, 2015). Ukazuje se, že nízké očekávání vlastního uspokojení ze sexuální aktivity zároveň ústí ve sníženou touhu se do sexuálních aktivit zapojovat a ve sníženou snahu o dosažení vlastního uspokojení v průběhu sexuální aktivity, což vede k výše zmíněným rozdílům v sexuální touze a sexuální spokojenosti (Blumenstock, 2022; Kontula & Miettinen, 2016; Metz et al., 2017; Muiise et al., 2013; Nimbi et al, 2019; Rubin et al., 2019; Wade, 2015; Wetzel et al., 2022; Willis et al., 2018). Vystává tak otázka, z jakého důvodu mají sexuální praktiky heterosexuálních mužů a žen podobu, která vede ke

snížené sexuální spokojenosti žen (zprostředkovaně i ke snížené sexuální spokojenosti obou partnerů), a proč jsou tyto praktiky širokoplošně a dlouhodobě následované. Odpověď na tuto otázku nabízí Teorie sexuálních skriptů (TSS), dle které existují scénáře sexuálního chování vázané na gender, a ty určují podobu a průběh sexuálních aktivit. V následujících kapitolách literárně přehledové části této práce tak budou rozebrány principy TSS, sexuální spokojenost v kontextu této teorie a implikace, které z poznatků o vztahu mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností vyplývají. Empirická část této práce se pak bude snažit na populaci českých heterosexuálních žen zjistit spojitost mezi mírou sexuální spokojenosti a mírou adheze k názorům a postojům vycházejících z TSS a dále pak identifikovat faktory, které souvisejí s vyšší mírou ztotožňování se sexuálními skripty.

Tabulka 1

Přehled faktorů ovlivňujících sexuální spokojenost žen

Směr vztahu	Faktory ovlivňující sexuální spokojenost
Pozitivní	<ul style="list-style-type: none">• Vztahový status (např. partnerství, manželství)• Vztahová spokojenost• Kohabitace s partnerem• Finanční nezávislost a kariérní sebeuplatnění• Trávení kvalitního společného času s partnerem• Ochota páru zkoušet nové aktivity• Otevřená komunikace s partnerem• Vyšší úroveň sexuální touhy a sexuální vzrušivosti, úroveň vzrušivosti shodná s partnerem• Očekávání vlastního uspokojení• Množství a kvalita orgasmů• Sexuální fungování• Četnost a délka klitoridální stimulace (zejména skrze orální sex)• Rozmanitost sexuálních praktik• Finanční stabilita, socioekonomický status• Dobrý somatický stav• Psychické zdraví a wellbeing• Extraverze, otevřenost, sebevědomí a pozitivní vztah k vlastnímu tělu, asertivita• Zkušenosti s masturbací• Sexuální myšlenky a fantazie, soustředěnost během sexuálních aktivit
Negativní	<ul style="list-style-type: none">• Délka vztahu• Narození dítěte• Konflikty a nevěra• Pracovní stres a vyčerpání• Užívání antidepresiv, antiepileptik, antihistaminik, antipsychotik, antihypertenziv, opioidů• Užívání rekreačních drog a nikotinu• Neuroticismus, narcismus• Úzkostná a vyhýbavá citová vazba• Zanedbávání, týrání a sexuální zneužívání v dětství, zažití pokusu o znásilnění nebo znásilnění
Smíšený/nejasný	<ul style="list-style-type: none">• Počet dětí• Starší věk• Vzdělání• Religiozita• Užívání alkoholu• Užívání antikoncepce• Perfekcionismus

2. Teorie sexuálních skriptů

Teorie sexuálních skriptů (The Sexual Script Theory) je teorie sexuálního chování od autorů Williama Simona a Johna H. Gagnona, kteří na jejím vývoji spolupracovali v průběhu šedesátých a sedmdesátých let dvacátého století. První verze Teorie sexuálních skriptů se objevila v knize *Sexual Conduct: The Social Sources of Human Sexuality* (1973). Pomocí Teorie sexuálních skriptů (TSS) Simon a Gagnon vysvětlují, že lidské sexuální chování se odehrává v rámci scénářů, které nás instruují, jak v chování postupovat. Tyto scénáře určují, jaké chování je vhodné pro různé kontexty, a pomáhají nám tak řídit vlastní chování a zároveň interpretovat chování ostatních v sexuálních kontextech. Díky skriptům přiřazujeme ke konkrétním projevům chování význam; určují tedy, které chování bude interpretováno jako sexuální, a na základě kterých konkrétních rysů ho za takové chování můžeme označit (Wiederman, 2005; Wiederman, 2015). Organizují s kým, kde a za jakých okolností může k sexuálnímu chování docházet i proč bychom vůbec měli o toto chování usilovat (Leumann et al., 1994). Předepisují tak, jaké chování je v daném kulturním kontextu normální, přípustné, a zároveň nám i říkají, „jak se cítit, jak přemýšlet a jak se chovat v konkrétních situacích“ (Wiederman, 2005, str. 496).

Podstatnou charakteristikou sexuálních skriptů je jejich provázanost s kulturou, ve které jedinec vyrůstá a dospívá. Teorie sexuálních skriptů předpokládá, že sexuální skripty jsou osvojeny v průběhu života skrze proces akulturace, během něhož dochází k ukládání vzorců sexuálního chování vhodných pro danou společnost (Leumann et al., 1994). Nejkritičtější obdobím pro utvrzení sexuálních skriptů je adolescence, dochází totiž k prvním sexuálním zkušenostem s dalšími aktéry, a skripty, které jsou v této době zafixovány jako účinné, máme tendenci dlouhodobě udržovat (Wiederman, 2015).

Kulturní podmíněnost skriptů způsobuje homogenitu sexuálních skriptů napříč jednotlivci. Tato homogenita má ve společnosti podstatnou roli, neboť je zásadní pro plynulost sociálních interakcí. Pokud dojde ke střetu jedinců s rozdílnými skripty, dochází už při drobných rozdílech ke zmatení až úzkosti, a při výraznějších rozdílech ke znemožnění interpretace chování – tudíž tedy i ke znemožnění vzájemné komunikace (Wiederman, 2005).

Hlavní funkcí sexuálních skriptů je tedy „označení aktérů, popis jejich kvalit, indikace motivů jejich chování a zahájení sekvence vhodných aktivit, verbálních i neverbálních, ke kterým by mělo dojít, aby mohlo být chování úspěšně ukončeno a mohl nastat přesun k

novým aktivitám” (Gagnon, 2004, str. 61). Zároveň umožňují zjištění příčin, zdrojů a významů aktivit (vlastních i cizích) (Gagnon, 2004), dekodování nových situací a propojení významů z nesexuální oblasti života se specificky sexuálními prožitky (Wiederman, 2015).

2.1 Historie Teorie sexuálních skriptů

Teorie sexuálních skriptů tak, jak byla poprvé představena roku 1973 v knize *Sexual Conduct: The Social Sources of Human Sexuality*, byla z velké části výsledkem práce Williama Simona a Johna H. Gagnona z dob jejich společného působení v Kinseyho institutu pro výzkum sexu, genderu a reprodukce mezi lety 1965-1968. Sami autoři se při svém výkladu sexuálního chování hlásí k socio-konstruktivistickému přístupu. Teorii sexuálních skriptů pojali jako představení doplňku k „drive” teoriím sexuálního chování (Gagnon & Simon, 2011), které předpokládají, že motivací pro sexuální chování je pouze přirozený biologický pud. V „drive” přístupech na sebe společnost bere roli potlačovatele sexuálního pudu; sexuální chování je tak touto optikou vnímáno jako interakce mezi průbojnými přirozenými sexuálními silami a potlačujícími společenskými normami (Leumann et al., 1994; Wiederman, 2015). Podstatou socio-konstruktivistického přístupu Gagnona a Simona je však myšlenka, že společnost se aktivně podílí na vytváření sexuálního chování i jeho incentiv. Dle jejich vize sexuálně nepředstavuje speciální či unikátní kvalitu motivace. Významnost připisovaná sexuálu má v jejich očích sociogenetický, popřípadě ontogenetický, význam (Simon & Gagnon, 1986).

Jako významné teoretické rámce, které formovaly jejich vlastní teorii, autoři identifikují Kennetha Burkea, humanistický pragmatismus (od George Herberta Meada po Everetta Hughese) a dreiseriánský realismus v podání chicagské školy urbanismu, zejména Parka a Burgesse (Gagnon & Simon, 2011; Simon & Gagnon, 2003). Z Burkeho myšlenek pramení jeden z nejzásadnějších principů teorie sexuálních skriptů – to, že vztah mezi sexuálním a sociálním chováním je oboustranný (Simon & Gagnon, 1986). S konceptem projevů sexuality v sociálním chování pracovala již psychoanalýza, ale Simon a Gagnon chtěli po Burkeově vzoru zdůraznit, že vztah mezi sexuálním a sociálním chováním má (dle jejich vize) častěji obrácenou podobu – lidé se angažují v sexuálním chování pro sociální účely (Gagnon & Simon, 2011). Tedy přestože se sexuální motivace může projevovat v sociálním chování (tak, jak to popisuje například Freud), mohou se i sociální cíle promítat do chování sexuálního. Nejpodstatnějším teoretickým rámcem, který ovlivnil vznik a podobu

Teorie sexuálních skriptů, je, dle vlastních slov autorů, humanistický pragmatismus (Gagnon & Simon, 2011; Simon & Gagnon, 2003). Z humanistického pragmatismu se autoři inspirovali zejména Meadovým symbolickým interakcionismem. „Symbolický interakcionismus se zaměřuje na to, jak jedinci v procesu sociální interakce význam tvoří, modifikují a realizují” (Brickell 2006, p. 94, citováno ve Wiederman, 2015, str. 10). Tento přístup k analýze významu se pro Simona a Gagnona stává inspirací při jejich náhledu na význam sexuálního chování. Zkoumají jej jako sociální chování, které získává svůj význam právě skrze interakce aktérů (Leumann, 1994; Simon & Gagnon, 1986). Park a Burgess formovali Simona a Gagnona svým pojmem „sexual conduct” (sexuální počínání). Pojem „sexual conduct” stavěli zastupitelé chicagské školy urbanismu vedle pojmu „sexual behavior” (sexuální chování). Důvodem vydělení těchto dvou pojmů byl argument, že neexistuje holé sexuální chování, neboť veškeré sexuální chování je morálně, tedy i sociálně, hodnoceno. „Sexual conduct” je sexuální chování („sexual behavior”) po nánosu sociálních označení (Gagnon & Simon, 2011). „Sexual conduct” se stal pro Simona a Gagnona jejich centrálním zájmem a Teorie sexuálních skriptů se soustředí právě na tento fenomén (Simon & Gagnon, 2003).

Teorii sexuální skriptů autoři od vydání *Sexual Conduct: The Social Sources of Human Sexuality* dále vyvíjeli spolu i odděleně. William Simon se zabýval zejména intrapsychickými skripty (podstatnou prací na toto téma je jeho esej „The Social, the Erotic and the Sensual: The Complexities of Sexual Scripts“), zatímco Gagnon se soustředil na interpersonální skripty (jeho práce na toto téma je rozebrána například v eseji „Scripts and the Coordination of Sexual Conduct“) (Simon & Gagnon, 2003). Gagnon pak v devadesátých letech spolupracoval s Leumannem na jeho studii mapující sexuální chování americké populace (výsledky této rozsáhlé studie byly publikovány v knize *The Social Organization of Sexuality: Sexual Practices in the United States*), která se snažila pochopit sexuální chování Američanů skrze (mimo jiné) perspektivu Teorie sexuálních skriptů (Leumann, 1994). Na počátku dvacátého prvního století Simon a Gagnon opět zkřížili své akademické cesty, aby vypracovali nové revidované vydání knihy *Sexual Conduct: The Social Sources of Human Sexuality*. Cílem bylo zahrnout do knihy i nové poznatky a zpětně zhodnotit (po zhruba třiceti letech) svou vlastní teorii v kontextu nového společenského vývoje.

Z Teorie sexuálních skriptů čerpali (a nadále čerpají) i další autoři. Vliv skriptové perspektivy můžeme pozorovat například na Sternbergově Trojúhelníkové teorii lásky, která předpokládá, že si lidé vytvářejí příběhy o lásce a vztazích pod vlivem kulturně zažitých příběhů a osobních zkušeností. Tyto příběhy pak ovlivňují očekávání, cíle, vlastní chování a

interpretaci chování ostatních (stejně jako sexuální skripty). Teorie sexuálních skriptů se také stala předmětem mnoha výzkumů, ať už přímo jakožto měřený konstrukt, nebo nepřímo jako teoretický rámec pro měření jiných konstruktů (Wiederman, 2015). Někteří autoři se pokusili teorii konceptualizovat do nástrojů pro měření osobních postojů a názorů na sexuální chování: Mezi tyto autory patří Sakaluk et al. (2014) s jejich nástrojem „Sexual Script Scale“, Seabrook et al. (2016) s nástrojem „Heterosexual Script Scale“, nebo Štulhofer a Landripet s jejich „Sexual Scripts Overlap Scale“. Nástroje pro měření sexuálních skriptů a sexuálního dvojího metru (double standard) mají svou vlastní kapitolu v příručce *Handbook of Sexuality-Related Measures* od Milhausena a kolektivu z roku 2020 (viz Milhausen et al., 2020, str. 645-672).

2.2 Hlavní principy Teorie sexuálních skriptů

Jako první zásadu Teorie sexuálních skriptů je nutné vymezit zaměření autorů na popis a vysvětlení sexuálního chování (nebo spíše sexuálního jednání - „sexual conduct“) oproti etiologii sexuality jako takové. Simon a Gagnon se vymezují proti tomu, že by se snažili zabývat otázkou vzniku sexuality (Gagnon & Simon, 2011). Jejich snahou není ukotvení komplexní teorie, která v celé šíři pojme sexualitu a chování s ní související; jejich snahou je „představit konceptuální nástroj, který může být využit pro zkoumání specifických vzorců chování pozorovaného v kontextu všeprostupující sociální změny a souběžných úrovní individuace“ (Simon & Gagnon, 2003, str. 98). Jinými slovy se snaží přijít s nástrojem, s nímž bude možné začít zkoumat vývoj a prožívání sexuální (Simon & Gagnon, 1986). Představují tak nový přístup k nahlížení na otázku sexuálního chování, jeho vzniku, kontextu a významu bez toho, aby odmítali alternativní teorie, které se zabývají i jinými aspekty sexuality než pouze chováním. Svou teorií tak nechtějí vytvořit nový rámec teorií sexuality, ale rozšířit již existující rámec, ve kterém je sexualita zkoumána (tedy staví se vedle biologických a evolučních teorií, ne jako jejich náhrada) (Gagnon & Simon, 2011). Pro srozumitelnost je zároveň nutné vymezit, jak autoři definují pojem sexuální chování. Sami k němu odkazují jako k „sexual conduct“ (sexuální jednání) oproti „sexual behavior“ (sexuální chování), čímž upozorňují na rozdíl mezi holým chováním vázaným na vlastní popudy, a mezi chováním, jehož význam i podoba jsou ovlivněny sociálním hodnocením. Jejich cílem je zkoumat ty aspekty sexuality, které jsou ovlivněny nánosy společenských definic a morálních hodnocení (Gagnon & Simon, 2011). Soustředí se proto na popis a zkoumání sociálně podmíněných

aspektů individuální motivace, mezilidskou interakci, její vznik a význam, a na pravidla, platná na kulturní úrovni, která diktuji širší rámec a podoby, v jakých se sexuální chování může vyskytovat (Simon & Gagnon, 2003).

Druhou podstatnou zásadou Teorie sexuálních skriptů je vnímání sexuálního chování jako chování sociálního. Dle Simona a Gagnona je sexuální chování ovlivňováno sociálními faktory, a to hned v několika ohledech. Jak je již zmíněno v sekci „Historie Teorie sexuálních skriptů“, jedna z klíčových zásad Teorie sexuálních skriptů je vnímání vztahu mezi sexuálním a sociálním chováním jako oboustranného. Princip tohoto vztahu je následující: Přestože se sexuální cíle mohou promítat do sociálního chování, častěji se naopak sociální cíle promítají do chování sexuálního. Motivace pro sexuální chování tak může běžně mít sociální kořeny (Gagnon & Simon, 2011; Simon & Gagnon, 2003). Jako jeden z příkladů uvádí Gagnon a Simon (2011) motivaci mezi mladými muži pro pohlavní styk. Popisují, že o sex tyto muži často usilují, aby dosáhli uznání od ostatních mužů („homosociální uznání“), spíše než že by o něj usilovali s cílem uvolnění přirozeně se v nich budujícího sexuálního napětí. Sexuální chování je v tomto případě do určité míry chováním sociálním, protože motivace pro něj a cíle, kterých chce jedinec skrze chování dosáhnout, mají sociální povahu (oproti biologické či evoluční). Dle Gagnona a Simona bychom se tak při zkoumání a hodnocení sexuálního chování měli zaměřit nejen na vlastní (intrapsychické) potěšení z něj, ale i na jeho kulturní a interpersonální významy (Simon & Gagnon, 2003).

Druhou podstatnou myšlenkou, která autory vedla k označení sexuálního chování za chování sociální, je to, že jeho význam mu je připisován účastníky sociálních interakcí. Gagnon a Simon odmítají představu sexu jako „divoké spontánní formy chování, která tlačí na společenské normy“. V jejich očích na sebe naopak „sexuálně bere tvar a význam ze své sociální podstaty“. To znamená, že „přestože se většina sexuální aktivity v současných společnostech odehrává v soukromí, sexuální setkání zůstává hluboce sociálním aktem ve svém provedení, (...) ve svých předstupních [myšleno jako shrnutí všeho, co k sexuálním aktivitám vede] a ve svých důsledcích. Implicitní a explicitní obecenstvo (...) je přítomno v každém sexuálním setkání a hodnocení a názory těchto obecenstev jsou [během každého sexuálního setkání] zvažovány“ (Simon & Gagnon, 2003, str. 492). Sexuální chování je touto optikou vnímáno jako interakce mezi dvěma „self“ spíše než interakce mezi jedincem, jeho pudem a předmětem jeho pudu. (Simon & Gagnon, 1986). Svého významu tato interakce nabývá prostřednictvím „implicitního a explicitního obecenstva“, tedy prostřednictvím

každého z přítomných aktérů a jejich představ o tom, jak by byla interakce hodnocena ostatními příslušníky dané společnosti či kultury.

Třetí důvod pro označení sexuálního chování za chování sociální souvisí s jeho iniciací. Téměř veškeré signály pro zahájení sexuálního chování jsou dle Simona a Gagnona (1986) v externím prostředí jedince. V průběhu psychosexuálního vývoje se učíme diferenciovat mezi vhodnými a nevhodnými sexuálními podněty (tak, jak jsou společensky definované). Učíme se tak vhodné scénáře, za kterých se sexuální vzrušení a následně i chování může vyskytnout. To obnáší jak vhodné pobídky k sexuálnímu chování, tak vhodné sexuální partnery, vhodné prostředí a vhodný sled samotných činů vedoucích k přímému sexuálnímu chování (Gagnon, 2004). Jako příklad uvádí třeba podnět nahé ženy v posteli hotelového pokoje. Pokud by se jednalo o naši partnerku, byl by tento podnět pobídkou k sexuálnímu chování, mohlo by dojít ke vzrušení a k převedení tohoto vzrušení do přímého sexuálního jednání. Pokud bychom ale otevřeli dveře hotelového pokoje a v posteli by byla neznámá nahá žena, tento podnět by spíše vyvolal zmatení a rozpaky a prvotní reakcí by spíše než vzrušení a sexuální aktivita byla snaha o vysvětlení situace (Gagnon & Simon, 2011). To, zda je podnět pobídkou k sexuálnímu chování, je tedy dle Gagnona a Simona sociálně podmíněno.

2.3 Tři úrovně sexuálních skriptů

Simon a Gagnon vymezují v rámci své teorie tři úrovně sexuálních skriptů. Jsou jimi kulturní scénáře, interpersonální skripty a intrapsychické skripty (Gagnon & Simon, 2011). Tři úrovně skriptů byly vyděleny za účelem „vypořádání se se vztahem mezi jedincem, interakční situací a sociokulturním řádem“. Autoři se tak snaží překonat problém tradičních kulturně-osobnostních a sociologických teorií, které nedokážou vysvětlit variace v individuálním chování jedinců v obdobně sociálně strukturovaných situacích (Gagnon & Simon, 2011, str. 313).

Nejabstraktnější a nejméně individuální úrovní sexuálních skriptů jsou kulturní scénáře. Jsou to obecné zásady a instrukce, které skrze kulturní narativy usměrňují (zejména) sexuální chování (Leumann, 1994). Kulturní scénáře „specifikují vhodné předměty, cíle a žádanou kvalitu vztahů, zároveň určují čas, místa, sekvence gest a výroky a (...) to, co by měl aktér a jeho nebo její spoluúčastník (skutečný či představovaný) cítit“ (Simon & Gagnon,

1986, str. 105). Tato úroveň skriptů je nejvíce ovlivněna společností a kulturou. Některá chování jsou prostřednictvím „kulturních institucí jako je vláda, zákon, vzdělávání, náboženství a každodenní zkušenosti“ vymezena jako „ilegální, jsou stigmatizována, varuje se před nimi, zatímco jiná jsou podporována, povzbuzována a obdivována“ (Wiederman, 2015, str. 8). Tyto instrukce tak vytvářejí obecný širší rámec pro hodnocení sexuálního chování na základě jeho přijatelnosti pro danou společnost. Většina kulturních scénářů je vázána na specifickou fázi romantického vztahu a životního cyklu (Simon & Gagnon, 1986); kulturní scénáře však „mnohdy neposkytují dostatečně specifické pokyny pro řízení skutečného interpersonálního chování v konkrétních situacích“, a na jejich základě tak nemůžeme spolehlivě předpovídat skutečné chování aktérů. „Právě zde vstupuje na scénu interpersonální úroveň sexuálních skriptů“ (Wiederman, 2015, str. 8).

Interpersonální skripty stavějí na základech rolí a obecných podmínek zprostředkovaných kulturními scénáři, ale umožňují přizpůsobení se na specifické situace (Wiederman, 2015). Tato úroveň skriptů je nejnáročnější na koordinaci, protože se do ní promítají jak konvence kulturních scénářů, tak erotické potřeby intrapsychické úrovně (Simon & Gagnon, 1986). Interpersonální skripty organizují „vzájemně sdílené zvyklosti, [a tím] umožňují dvěma a více aktérům účastnit se na komplexních aktech“ (Gagnon and Simon 1973, p. 18, citováno ve Wiederman, 2015, str. 8). Brání tak vzniku nesouladu mezi abstraktním kulturním scénářem a konkrétní interakcí aktérů. Skrze interpersonální skripty přestáváme být pasivními aktéry, kteří pouze přejímají kulturní scénáře, a sami se stáváme částečným scénáristou, zasazujícím se o „formování materiálů relevantních kulturních scénářů do scénářů pro chování specifické pro daný kontext“ (Simon & Gagnon, 1986, str. 99). Specifické situace vyžadují specifické reakce, kterým musí předcházet výběr a modifikace skriptů do vhodné podoby; do tohoto procesu vstupuje intrapsychická úroveň skriptů.

Intrapsychické skripty sestávají z představ, vzpomínek a plánů. Jedinci jimi „řídí a hodnotí své dřívější, současné i budoucí chování“ (Leumann, 1994, str. 6). Jsou „sociálně podmíněnou formou mentálního života“ (Gagnon & Simon, 2011, str. 313). Představují nejindividualizovanější úroveň sexuálních skriptů a zasazují se tak o největší podíl rozdílu v individuálním chování různých aktérů ve stejných situacích (Gagnon & Simon, 2011). Sexuální vzrušení (jeho vznik i udržení) je tak výsledkem střetnutí se s „útržkovitým symbolickým materiálem“ převzatým ze zkušeností (osobních, z médií atd.), který je individuálními intrapsychickými skripty zakódován jako vzrušující (Wiederman, 2015, str. 8). Tím, že je obsah intrapsychických skriptů získáván individuálními zkušenostmi, jsou

intrapyschické skripty, a tedy i sexualita každého člověka, unikátní. Na této úrovni probíhají mentální experimenty s podněty propojenými s touhou, je testována jejich vzájemná kompatibilita, a v prostředí interpersonálních skriptů jsou pak obsahy intrapsychických skriptů a kulturních scénářů přetvářeny do kompromisní vhodné podoby chování, která „musí sloužit erotickým i konvenčním potřebám” (Simon & Gagnon, 1986, str. 115-116). Míra, do jaké jsou intrapsychické skripty unikátnější a komplexnější než kulturní scénáře, je u každého jednotlivce, ale i u každé kultury jako celku, různá.

Pro výskyt chování je nutné, aby ke „skriptování” došlo na všech třech úrovních (Simon & Gagnon, 1986). Úkolem každého aktéra je tak „průběžně propojovat, upravovat, přetvářet a stabilizovat interpersonální a kulturní úroveň”, přičemž musí udržovat konzistenci vlastní osoby. Tento vztah funguje oboustranně, neboť „interpersonální a kulturní světy, které aktér obývá”, na každého jedince samy působí, a tím jej i na intrapsychické úrovni ovlivňují (Gagnon & Simon, 2011, str. 315). Úrovně skriptů tak spolu neustále interagují. Míra, do jaké se v konkrétní situaci zapojuje každá ze tří úrovní skriptů, je různá pro každou situaci, pro každého jedince, ale i pro každou kulturu. Tradičtější kultury či společnosti, kde je pouze malá míra improvizace (improvizace se jeví jako „ritualizovaná”) a individuálních odchylek od všeobecně platných kulturních scénářů, označují Gagnon a Simon jako paradigmatické (Simon & Gagnon, 1986, str. 102). V paradigmatických společnostech je vysoká míra sdílených významů a konkrétní významy jsou tak konzistentní napříč úrovněmi skriptů i napříč aktéry. V postparadigmatických společnostech je naopak míra sdílených významů nižší, a míra vlivu intrapsychických skriptů je tedy značně výraznější. V těchto společnostech obsahují intrapsychické skripty i větší variaci prvků a odchylek od kulturních scénářů. Kulturní scénáře zde do velké míry „ztrácejí donucovací moc” a schopnost predikovat chování (Simon & Gagnon, 1986, str. 103). V tradičních společnostech je pouze nutné „naučit se být aktéry scénářů, které pro nás svět připravil”, v postparadigmatických společnostech však aktéři za své skripty přebírají určitý stupeň odpovědnosti (Gagnon & Simon, 2011, str. 300). V postparadigmatických společnostech (kam spadá západní společnost 21. století) je tak vhodné zkoumat rozdíly v míře ztotožňování se s tradičními sexuálními skripty a tím, jaký vliv různé stupně adheze k tradičním skriptům mají na sexuální chování a prožívání jedinců.

Nejznatelnější rozdíly v obsahu skriptů bez ohledu na to, zda se jedná o paradigmatickou či postparadigmatickou společnost, jsou, v kontextu heterosexuálních vztahů, mezi muži a ženami. Tradiční západní skripty předepisují vhodné sexuální chování mužů a žen odděleně, tak, aby bylo komplementární (do velké míry opačné). Sexuální

chování mužů se má vyznačovat „dobýváním“ („conquering“), je tedy asertivní, dominantní, aktivní. Sexuální chování žen se má naopak vyznačovat „hlídáním“ („gatekeeping“), tedy pasivně očekává a filtruje snahy o navázání sexuálního kontaktu ze strany mužů (Wiederman, 2005, str. 497). Toto rozdělení rolí má v životech žen (i mužů) mnoho praktických implikací, jež budou do větší hloubky rozebrány v kapitole „Sexuální spokojnost v kontextu sexuálních skriptů“.

Další faktory ovlivňující rozdíly v obsahu sexuálních skriptů i u jedinců žijících ve stejné společnosti jsou faktory věku, socioekonomického statusu a náboženského vyznání. Obsah kulturních scénářů, které představují základní rámec pro podobu sexuálních skriptů, je v neustálém vývoji. Přesto, že hrubý kulturní rámec sexuálních skriptů zůstává napříč generacemi (od doby, kdy začaly být sexuální skripty poprvé zkoumány, tedy zhruba od 70. let 20. století) obdobný (Eaton & Rose, 2011; Monto & Carey, 2014), k drobným změnám v konkrétní podobě chování, nebo alespoň ve významu, který je chování připisován, dochází neustále, a to skrze proces improvizace v rámci mezí kulturních scénářů. Improvizace je prováděna „aktéry a tvůrci reprezentací sexuálního života (médiá, náboženské autority, učitelé, výzkumníci) a ústí v neustálou reprodukci a transformaci sexuálního života ve společnosti“ (Leumann et al., 1994, str. 6). K transformacím sexuálního života přispívají i změny v legislativě, které přestože většinou nevedou ke změně četnosti ani podoby sexuálních praktik, vedou ke změně klimatu, v němž jsou vykonávány, a tedy i ke změně významů, které jsou aktivitám připisovány (Gagnon & Simon, 2011; Zhu & Bosma, 2019). V důsledku toho se budou obsahy skriptů a jejich významy mírně lišit mezi lidmi různého věku (McCormick, 2010). Do konkrétní podoby obsahů sexuálních skriptů a do podílu zapojení jednotlivých úrovní sexuálních skriptů vstupují i socioekonomické faktory. Jedinci s nižším vzděláním a nižším socioekonomickým statusem se oproti jedincům stejné společnosti s vyšším vzděláním a socioekonomickým statusem více spoléhají na kulturní scénáře oproti intrapsychickým skriptům, obsah jejich intrapsychických skriptů je omezenější a obsahuje menší odchylky od univerzálních kulturních scénářů (Gagnon & Simon, 2011; Hamilton & Armstrong, 2009). Podobný efekt můžeme sledovat u věřících, kteří mají také rigidnější přístup k držení se tradičních sexuálních skriptů (Gagnon & Simon, 2011; Hamilton & Armstrong, 2009; Leumann et al., 1994). Protože faktory věku, socioekonomického statusu a náboženství přispívají k individuálním rozdílům mezi úrovní ztotožňování se s tradičními sexuálními skripty, bude se jimi zabývat i tato práce.

2.4 Kritika Teorie sexuálních skriptů

Kritika Teorie sexuálních skriptů se týká zejména jejího statusu jakožto „formální teorie“. „V ideálním případě by měly teorie umožňovat predikci prostřednictvím testovatelných hypotéz“, ale Teorie sexuálních skriptů nám namísto toho „nabízí metaforu“, jejímž hlavním přínosem je „zprostředkování jazyka a konceptualizace kognitivních schémat jedinců a [zprostředkování] příkladných scénářů podmíněných kulturou“ v kontextu sexuality. Kvůli „nedostatečné vysvětlovací schopnosti zůstává v rámci této teorie mnoho zásadních otázek nezodpovězených“ (například jaký přesný mechanismus umožňuje dynamickou komunikaci různých úrovní skriptů; jakou podobu má proces, během kterého získáváme sexuální skripty; proč mají různou sílu vlivu různé úrovně sexuálních skriptů v konkrétních situacích atp.) (Wiederman, 2015, str. 16-17). Přínos této teorie je tak v poskytnutí „zjednodušeného modelu reality“ (Bancroft, 2009, str. 12, citováno ve Wiederman, 2015, str. 17) spíše než poskytnutí teorie se schopností vysvětlovat a predikovat; ostatně Gagnon a Simon se sami vymezují proti tomu, že by se snažili představit souhrnnou teorii vysvětlující lidskou sexualitu v celé její komplexitě. Jejich cílem bylo „představit konceptuální nástroj, který může být využit pro zkoumání specifických vzorců chování pozorovaných v kontextu všudypřítomné sociální změny a souběžných úrovní individuace“ (Simon & Gagnon, 2003, str. 496), nástroj, „se kterým bude možné začít již dávno nutné zkoumání vývoje a prožívání sexuální“ (Simon & Gagnon, 1986, str. 119).

3. Sexuální spokojenost v kontextu sexuálních skriptů

Teorie sexuálních skriptů poskytuje teoretický rámec, v jehož kontextu lze nahlížet na sexuální spokojenost mužů a žen. Scénáře sexuálního chování jsou pro muže a ženy značně odlišné. Podoba, kterou na sebe scénáře sexuálního chování berou, má úzkou spojitost se sexuální spokojeností. V následujících odstavcích tak bude rozebrána souvislost mezi konkrétními podobami sexuálních scénářů a sexuální spokojeností u žen, dále zde bude pojednáno o implikacích, které ze souvislosti mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností vyplývají, a o možnosti využití perspektivy sexuálních skriptů v psychoterapeutické praxi.

3.1 Sexuální skripty a jejich souvislost se sexuální spokojeností

Tradiční skripty předepisují rozdílné scénáře pro sexuální chování mužů a žen. Tyto scénáře jsou komplementární, tedy do velké míry opačné. Zatímco mužské sexuální chování má být dominantní, aktivní, asertivní, má být charakterizováno „dobýváním“ („conquering“), ženské má být pasivní. Ženská role v sexuálním chování je role hlídače, který odolává a reguluje nátlaky ze strany muže dobyvatele (Wiederman, 2005). Toto přímočaré rozdělení rolí má mnoho praktických implikací, od obecných ideálů sexuality po konkrétní projevy chování, které budou ve větší podrobnosti rozebrány v následujících podkapitolách.

3.1.1 Pasivita

V tradičních sexuálních skriptech jsou muži vedeni k aktivnímu přístupu. Sexuální aktivity nejen iniciují, ale zároveň je i vedou. Je na nich, jaké prvky se do sexuální aktivity pokusí zakomponovat, a tak podoba, kterou sexuální setkání bude mít, je v jejich rukou. Ženy usměrňují a regulují určité prvky této aktivity, ale není na nich, aby aktivně představovaly alternativy. Výzkumy ukazují, že přestože dochází k jistým posunům směrem k egalitárnější dynamice mezi muži a ženami v zahajování a vedení sexuálních aktivit, stále se dá většina sexuálních setkání mezi muži a ženami charakterizovat skriptem aktivního muže a pasivní ženy (Allison, 2019; Bordini & Sperb, 2013; Cameron & Curry, 2020; Dyachenko, 2023; Vannier & O'Sullivan, 2011). Pasivní role při zahajování a vedení sexuálních aktivit přitom přímo souvisí s nižší sexuální spokojeností (Amaro et al., 2022; Kiefer & Sanchez, 2007; Sanchez et al., 2012). Aktivně vést sexuální aktivitu, dělat to, co si jedinec přeje a co ho

vzrušuje, je pro sexuální spokojenost stěžejní. Ženy, které jsou v sexuálních aktivitách asertivní, tak reportují vyšší frekvenci orgasmů a vyšší sexuální i vztahovou spokojenost (Lentz & Zaikman, 2021). Pasivita dále vede k tomu, že ženy mnohdy neřeknou, jaká podoba sexuální aktivity by jim vyhovovala a co je jim příjemné, a tak se dosažení uspokojení stává o to náročnější; zejména vzhledem k tomu, že většina žen k dosažení orgasmu vyžaduje klitoridální stimulaci, která není běžnou součástí tradičního skriptu heterosexuálních pohlavních styků (Bennett-Brown & Denes, 2023; Wade 2015). Tradiční sexuální skript navíc určuje, že za orgasmus ženy je zodpovědný muž (Sakaluk et al., 2014; Salisbury & Fisher, 2014), a ženy, které se jím řídí, tak mají nižší šanci orgasmu skutečně dosáhnout, protože k jeho dosažení je do velké míry nutná znalost vlastního těla, aktivní zpětná vazba partnerovi a otevřená komunikace ohledně vlastních preferencí (Arias-Castillo et al., 2023; Kontula & Miettinen, 2016). Sexuálně asertivní ženy jsou muži často vnímány negativně (zejména v kontextu prvních romantických kontaktů) (Klein et al., 2019), a tak posun k asertivnější roli žen v heterosexuálních aktivitách nemusí být přijímán vždy pozitivně.

Aktivní role v sexuálních aktivitách je definována nejen jako schopnost je iniciovat a vést, ale i jako schopnost je odmítat (Loshek & Terrell, 2015). Pasivní role v sexuálních aktivitách může vést ke snížené schopnosti projevovat odpor vůči nechtěnému sexuálnímu kontaktu (Benoit & Ronis, 2022; Bouchard & Humphreys, 2019; Couture et al., 2023; Hust et al., 2017), mezi ženami držícími se tradičního pasivního skriptu je tak vyšší prevalence zkušeností s nechtěným sexuálním kontaktem (Benoit & Ronis, 2022; Darden et al., 2019; Rittenhour & Sauder, 2024; Scappini & Fioravanti, 2022). U žen, které mají zkušenosti s nechtěným sexuálním kontaktem, je dlouhodobě pozorována nižší vzrušivost, nižší frekvence orgasmů, vyšší úroveň sexuálního distresu a více problémů s přijetím vlastního těla (Maseroli et al., 2018). Držení se skriptu pasivity tak může vyústit i v celoživotní komplikace. Skript pasivity, který označuje muže za dobyvatele a ženy za hlídače, navíc přispívá ke zlehčování viny mužů za znásilnění, neboť zodpovědnost za to, aby nedošlo k sexuálnímu kontaktu, je dávana plně do rukou žen (Benoit & Ronis, 2022; Frith, 2013). Ženy, které se stanou obětí znásilnění, se často samy viní z toho, co se jim stalo, zejména pokud k násilí došlo ze strany jim známé osoby. To vede ke snížení šance nahlášení trestného činu, protože se oběti stydí za to, že nedokázaly naplnit svou hlídačskou roli a sexuálnímu kontaktu se vyhnout. Toto rozdělení rolí navíc vytváří společenské klima, kde jsou ženy za svá znásilnění částečně viněny s odůvodněním, že samy znají dobyvatelskou povahu mužů a nemají jim tak dávat záminku a prostor, aby se činu dopustili (Loney-Howes, 2018).

Pasivní roli v sexuálních aktivitách zaujímají více ženy, které se ztotožňují s tradičním pojetím genderových sexuálních rolí tak, jak je popisuje Teorie sexuálních skriptů (Kiefer & Sanchez, 2007; Rittenhour & Sauder, 2024; Seabrook et al., 2017). V souladu s Teorií sexuálních skriptů to bývají zejména ženy s nižšími příjmy, ženy s konzervativními názory a věřící ženy (Del Mar Sánchez-Fuentes et al., 2016).

3.1.2 Zdržlivost

Tradiční sexuální skripty, přisuzující mužům aktivní roli dobytce a ženám pasivní roli hlídače, ústí v pasivní roli žen v průběhu sexuálních aktivit, ovlivňují však i jejich společenské chování na obecnější rovině. Prostřednictvím těchto skriptů je u mužů vyhledávání sexuálních kontaktů a jejich získávání normalizované a jejich úspěšně hodnocené chování tkví ve schopnosti těchto kontaktů dosahovat – avšak ženy naopak sociálního uznání dosahují skrze úspěšnost ve vyhýbání se těmto kontaktům. U žen se tak pro vyhledávání sexuálních kontaktů očekává vyšší motivace než pouze uspokojení ze sexuálních aktivit samotných. Sexuální chování žen je vnímáno jako prostředek získávání stabilních emocionálních vztahů s muži. Sexuální aktivity žen jsou akceptované v kontextech dlouhodobých vztahů, kdy žena-hlídač umožní muži-dobyvateli sexuální potěšení, které jej k sexuálnímu chování motivuje, výměnou za stabilní vztahové zázemí, které k sexuálnímu chování motivuje ji samotnou (Wiederman, 2005). Tento genderově rozdělený standard pro motivaci k sexuálnímu chování přirozeně ovlivňuje touhu se do sexuálních aktivit zapojovat. Zatímco muži uvádějí jako primární důvod navazování sexuálních kontaktů své sexuální potěšení, u žen bývá motivací získání nebo udržení romantického vztahu (Blumenstock, 2022; Mark et al., 2014). Zatímco muži tak od sexuálních aktivit očekávají sexuální potěšení, ženy se mnohdy na tento aspekt sexuálních aktivit nesoustředí. Výzkumy ale ukazují, že očekávání potěšení ze sexuálních aktivit je jedním ze základních předpokladů pro výskyt sexuální touhy (Blumenstock, 2022; Kontula & Miettinen, 2016). Například mezinárodní výzkum Rubin et al. (2019) našel vztah mezi mírou dodržování tradičních sexuálních skriptů, očekáváním sexuálního potěšení, zaměřením se na orgasmus a sexuální touhou. Vyšší míra dodržování tradičních sexuálních skriptů predikovala nižší očekávání sexuálního potěšení, odklon od zaměřením se na orgasmus a nižší sexuální touhu. Sexuální touha je zároveň prediktorem zdravého a spokojeného sexuálního a partnerského života žen, ale i jejich partnerů (Pascoal et al., 2018). Ženy, které se drží tradičních sexuálních skriptů a nevnímají svou sexuální aktivitu

jako prostředek dosahování vlastního potěšení, tak vykazují značně nižší sexuální a vztahovou spokojenost oproti ženám, které od sexu vlastní potěšení očekávají (Muisse et al., 2013). U žen, které od sexu neočekávají vlastní uspokojení, je dále výrazně nižší orgastická schopnost (Kontula & Miettinen, 2016; Wade, 2015; Wetzel et al., 2022; Willis et al., 2018) a vyšší výskyt sexuálních dysfunkcí (Nimbi et al., 2019). Neočekávání vlastního uspokojení je jedním z možných vysvětlení orgasm gap, neboť zatímco muži své vlastní sexuální uspokojení očekávají, a tak o něj cíleně usilují, a tudíž ho i dosahují, mnoho žen vlastní sexuální uspokojení neočekává, tudíž o něj ani neusiluje, a tak jej ani nedosahuje (Blumenstock, 2022; Kontula & Miettinen, 2016; Wade, 2015; Willis et al., 2018). S názorem, že sexuální aktivity mají sloužit k dosažení sexuálního potěšení spíše mužům než ženám, se v souladu s předpoklady Teorie sexuálních skriptů ztotožňují zejména věřící ženy a ženy s obecně konzervativními názory (Nimbi et al., 2019).

Ženy držící se tohoto skriptu mají také vyšší šanci účastnit se sexuálních aktivit, kterých se ve skutečnosti účastnit nechtějí (Quinn-Nilas & Kennett, 2018), přičemž účast na nechtěných sexuálních aktivitách má dlouhodobý negativní vliv na sexuální spokojenost a zdraví (Maseroli et al., 2018).

Skript oslavující sexuální zdrženlivost má dále u žen negativní vliv na získávání sexuálních zkušeností, jelikož pro ženy je zapojení do každé sexuální aktivity potenciálně ohrožující vzhledem k vlastní reputaci. Například Kraegar et al. (2016) ve své studii zkoumající dlouhodobá data zjistili, že sociální uznání mezi teenagery stále vykazuje známky dvojího standardu – zatímco mladí muži za sexuální zkušenosti získávali od vrstevníků sociální uznání, sociální uznání mladých žen po zahájení sexuálního života naopak upadalo. Ženy se tudíž mnohdy vyhýbají sexuálním kontaktům, které by chtěly, nebo zatajují kontakty, které měly, z obavy, že nebudou sociálně přijímány a jejich pověst bude poškozená (Conley et al., 2012; England & Bearak, 2014; Reid et al., 2011). Prožitek, který ženy z nezávazných sexuálních kontaktů získají, může být navíc negativně ovlivněn obavami, že v důsledku tohoto kontaktu nebudou sociálně přijímány (Armstrong et al., 2012; Conley et al., 2012). U nezávazných sexuálních kontaktů mají ženy menší pocit nároku na sexuální potěšení ve srovnání s vnímanými nároky na sexuální potěšení v dlouhodobých vztazích. Stejně jsou ženské nároky na sexuální potěšení vnímány i muži. Při nezávazných sexuálních kontaktech muži tráví v průměru méně času uspokojováním partnerky, klitoridální stimulace je kratší a méně častá a je menší šance, že partnerce budou poskytovat orální sex. Většina žen potřebuje k dosažení orgasmu klitoridální stimulaci a orální sex hodnotí jako nejpříjemnější a

nejspolehlivější cestu k dosažení orgasmu, nezávazné sexuální kontakty tak pro ně často nebývají uspokojivé. Nižší sexuální spokojenost z nezávazných sexuálních kontaktů tedy může u žen souviset i s tím, že se v nezávazných sexuálních kontaktech obecně nepřikládá důležitost ženskému sexuálnímu uspokojení (Armstrong et al., 2012; Mahar et al., 2020).

Z některých studií vyplývá, že skript dvojího standardu, kdy jsou muži společensky oslavováni za své sexuální zkušenosti, a ženy jsou za ně trestány, je na ústupu (McCormick, 2010; Zaikman & Marks, 2017). Například Sakaluk et al. 2014 došli k závěru, že v mladších generacích dochází k postupnému mazání rozdílů mezi hodnocením sexuálně aktivních mužů a žen, kdy ženy nejsou odsuzovány za každou svou sexuální zkušenost, a jedinci s velkým množstvím sexuálních zkušeností jsou vnímáni negativně bez ohledu na jejich pohlaví. Jiné studie však naopak shledávají, že přítomnost dvojího standardu pro hodnocení sexuálních aktivit mužů a žen přetrvává, i když se třeba postupně proměňují situace, kdy je uplatňován (Bordini & Sperb, 2012; Endendijk et al., 2020; Londo, 2017). Obecně je ale vliv tohoto skriptu vázaný zejména na společnost, v níž je zkoumán. V souladu s předpoklady Teorie sexuálních skriptů má skript dvojitého standardu výrazně nižší vliv v egalitárnějších společnostech než v tradičnějších konzervativních a věřících okruzích (Endendijk et al., 2019; Zaikman & Marks, 2017).

3.1.3 Masturbace

V tradičních sexuálních skriptech je kladen důraz na sexuální potěšení ze sexuálních aktivit pouze u mužů. To vede u žen k nižšímu očekávání sexuálního potěšení, což zapříčiňuje nižší sexuální touhu, vedoucí k nižší sexuální spokojenosti. Tento skript má však i další implikaci, která se projevuje ještě před začátkem partnerského sexuálního života. Vedení dívek a žen k tomu, že sexuální potěšení je něco mužského, něco, co se ony jako ženy mohou rozhodnout poskytnout nebo zadržovat, ale ne vyhledávat, způsobuje odklon od zaměření se na vlastní prožitek ze sexuálních aktivit. Jedním z důsledků tohoto nastavení by mohla být nižší míra masturbace mezi dívkami/ženami oproti chlapcům/mužům.

Dlouhodobě se ukazuje, že ženy masturbují výrazně méně než muži, co se týče poměru zkušeností i frekvence. Již v Kinseyho výzkumu z roku 1953 vyplývalo, že s masturbací má zkušenosti výrazně méně žen (62 %) než mužů (93 %) (Kinsey et al., 1998). Přestože se nepoměr ve zkušenostech s masturbací mezi ženami a muži postupně zkracuje,

rozdíly jsou stále významné. Například Herbenick a kolektiv (2017) na reprezentativním vzorku americké populace zjistili, že přestože pouze 8.2 % mužů uvedlo nulovou zkušenost s masturbací, žen nikdy nemasturbovalo 21.8 %. K obdobným závěrům došly například i Petersen a Hyde (2011) (zkoumaly metaanalýzy a výzkumy s objemnými sety dat) a mnoho dalších výzkumů sexuálního chování západní společnosti (viz Cervilla & Sierra, 2022 ve Španělsku; Driemeyer et al., 2017 ve Švédsku; Fischer & Træen, 2022 v Norsku; Richters et al., 2014 v Austrálii; Gerressu et al., 2008 ve Velké Británii), včetně reprezentativního výzkumu sexuálního chování obyvatel České republiky z roku 2024, ze kterého vyplývá, že s masturbací nemá zkušenost 5.2 % mužů a 21.3 % žen (Weiss et al., 2024). Masturbace žen je navíc častěji doprovázena negativními pocity, jako je například stud (Haus & Thompson, 2020; Kaestle & Allen, 2011). Muži začínají masturbovat dříve než ženy a masturbují častěji během adolescence, ale i po zbytek života (Herbenick et al. 2017; Peterson & Hyde, 2011; Robbins et al., 2011; Weiss et al., 2024). Získávají tak sexuální zkušenosti dříve a ve větší míře než ženy. Zkušenosti s masturbací přitom přímo souvisejí se sexuální spokojeností. Masturbace je spojovaná s „větším sexuálním repertoárem, větším množstvím sexuálních fantazií a jednodušším dosahováním sexuálního vzrušení a orgasmu“ (Carvalheira & Leal, 2013, str. 347), dále pak s vyšší frekvencí orgasmů a s pozitivnějším vztahem k vlastnímu tělu (Burri & Carvalheira, 2019). Můžeme navíc pozorovat souvislost mezi zkušenostmi s masturbací v průběhu dospívání a úrovní sexuálního vzrušení a schopností dosahovat orgasmu později v dospělosti (Carvalheira & Leal, 2013). Skrze masturbaci poznáváme naše tělo, zjišťujeme, co se nám líbí a co ne, a budujeme tak sebevědomí v kontextu sexuálních aktivit, čímž zajišťujeme vyšší úroveň dlouhodobé sexuální spokojenosti (Bowman, 2014). Masturbace je navíc sama o sobě prostředkem pro dosažení sexuálního uspokojení, relaxace a odpoutání se od stresu (Carvalheira & Leal, 2013; Csako et al., 2022).

Ukazuje se, že vyšší míra masturbace pozitivně koreluje s liberálnějšími sexuálními hodnotami – tedy ženy, které se drží tradičních sexuálních skriptů, masturbují méně (Zimmer & Imhoff, 2020). Vyšší míra masturbace je také pozorována mezi ženami s vyšším vzděláním (Fischer & Træen, 2022) a z vyšších socioekonomických vrstev (Gerressu et al., 2008). Tato skutečnost je konzistentní s předpokladem Teorie sexuálních skriptů, dle které ženy s vyšším vzděláním a z vyšších socioekonomických vrstev mají menší tendenci držet se tradičních sexuálních skriptů (Gagnon & Simon, 2011; Hamilton & Armstrong, 2009). V souladu s předpoklady Teorie sexuálních skriptů je i skutečnost, že výrazně nižší míra masturbace a

vyšší míra negativních postojů vůči ní je pozorována u věřících žen (Bačák & Štulhofer, 2011; Hungrige, 2016).

Vliv skriptů na masturbaci můžeme pozorovat i na rozdílech mezi společnostmi, kdy ve společnostech, kde se dbá více na dodržování tradičních rozdílných mužských a ženských rolí, je míra masturbace mezi ženami značně nižší než v egalitárnějších společnostech (Petersen & Hyde, 2011).

3.1.4 Spontaneita

S nižší sexuální spokojeností souvisí dále i skript spontaneity, který je pro charakteristiku ideálního sexuálního chování tak, jak je ideál vnímán západní společností, velice dominantní. Skript spontaneity není na gender vázaný, ovlivňuje tedy sexuální spokojenost žen i mužů. Dle tohoto skriptu by sexuální chování mělo mít spontánní podobu – tedy sexuální setkání by se mělo odehrát v důsledku neřízené vášně a mělo by vyplývat přirozeně, bezprostředně, čili bez nutnosti komunikovat o jeho uskutečnění a podobě (Wiederman, 2005). Přesvědčení, že spontánní sex je více žádoucí a více uspokojivý, je rozšířený mezi většinou západní populace (Kovacevic et al., 2024). Toto přesvědčení se však ukazuje být v rozporu s praktikami, které ve skutečnosti vedou k více uspokojivým sexuálním kontaktům. Spontánní sex je charakterizován tím, že nebyl dopředu naplánovaný, vyplývá bezprostředně ze situace a mezi aktéry tak nedochází ke komunikaci o jeho iniciaci a podobě. Vyšší sexuální a vztahovou spokojenost však naopak vykazují jedinci a páry, kteří o průběhu a podobě sexuálních aktivit komunikují, kteří ji jsou schopni na základě této komunikace plánovat a korigovat, a kteří uzpůsobují svou sexuální aktivitu a styl komunikace během ní své konkrétní situaci a potřebám (Bennett-Brown & Denes, 2023; Blunt-Vinti et al., 2019; Couture et al., 2023; Štulhofer et al., 2011). Ulpívání na spontánní podobě sexu navíc souvisí s omezenou flexibilitou sexuálních scénářů. Aby mohl být sex univerzálně spontánní, je třeba, aby zúčastnění aktéři rozuměli jednotlivým prvkům sexuální aktivity, což značně omezuje rozmanitost prvků, které se v sexuální aktivitě mohou vyskytnout. Mezi vnímáním sexu jako flexibilní škály aktivit, kterou je možné upravovat a pozměňovat, a sexuální a vztahovou spokojeností je pozitivní souvislost (Böthe et al., 2017), a tak i v tomto ohledu skript spontaneity negativně ovlivňuje úroveň sexuální (a vztahové) spokojenosti. Skript spontaneity zároveň zvyšuje riziko výskytu sexuálních zneužití, protože standard nedostatku komunikace

způsobuje nedostatek prostoru pro dostatečné vyjádření souhlasu se sexuální aktivitou (DeSipio & Pallotti, 2024; Setty, 2023). Otevřená komunikace ohledně sexuálních aktivit je dle předpokladů Teorie sexuálních skriptů běžnější mezi jedinci s vyšším vzděláním (Rausch & Rettenberger, 2021).

Skript spontaneity zvláště komplikuje sexuální spokojenost párů procházejících náročnou životní situací, zejména pokud ji charakterizuje nedostatek času dostupného pro trávení společných intimních chvil. To platí typicky pro páry, které jsou rodiči malého dítěte; tyto páry mají méně času a prostoru pro uskutečňování sexuálních aktivit. Ukazuje se, že jedním z vhodných řešení nedostatku volného času pro intimní chvíle je tyto chvíle namísto očekávání jejich spontánního výskytu plánovat (Lévesque et al., 2021; Metz et al., 2017). Skript spontaneity však pro mnoho lidí představuje bariéru znemožňující plánování sexuálních aktivit, v důsledku čehož dochází k značně snížené četnosti sexuálních aktivit a snížené sexuální i vztahové spokojenosti (Rosen & Byers, 2020), což dále zvyšuje tlak na vztah, který po příchodu dítěte prochází standardně sám o sobě náročným obdobím (Canário & Figueiredo, 2016; Delicate et al., 2018). Nedostatek intimity je zároveň jeden z hlavních faktorů přispívajících ke zvýšené šanci rozpadu vztahu po příchodu dítěte (Hansson & Ahlberg, 2016), a tak je pro pár zásadní přijmout a implementovat změnu navyklých sexuálních skriptů prosazujících spontaneitu.

Tento skript je dále velice škodlivý pro jedince trpící sexuálními dysfunkcemi, nemocemi či jinými postiženími, které jim spontánní sex znemožňují, a kteří se v důsledku svých znevýhodnění cítí nedostatečně, neschopně dosáhnout plného sexuálního potenciálu a naplnit očekávání svých sexuálních partnerů (Dune & Shuttleworth, 2009). Například Evropská společnost pro sexuální medicínu doporučuje zaměřit se na překonání skriptu spontánní touhy jako jeden z osmi hlavních bodů, na něž by terapeuti měli při práci s klientelou postiženou sexuálními dysfunkcemi klást důraz (Dewitte et al., 2020).

3.1.5 Konzistence vlivu sexuálních skriptů na sexuální spokojenost žen

Studie ukazují, že existuje pozitivní vztah mezi sexuálním sebevědomím, mírou komunikace v sexuálních kontextech, sexuální spokojeností a vztahovou spokojeností (Babin, 2013; Bennett-Brown & Denes, 2023). Sexuální sebevědomí spočívá ve schopnosti projevat vlastní touhy a potřeby a ve schopnosti usilovat o jejich naplnění. Souvisí také s vnímaným

nárokem na vlastní sexuální potěšení. Z předchozích kapitol vyplývá, že k vyššímu sexuálnímu sebevědomí přispívá vyšší míra masturbace, odklon od skriptu pasivity a odklon od skriptu zdrženlivosti. S mírou komunikace v sexuálních kontextech souvisí odklon od skriptu pasivity a skriptu spontaneity. Existuje tedy souvislost mezi posunem od tradičních skriptů skrze vyšší míru masturbace, nižší lpění na skriptu spontaneity a vyšší úroveň upouštění od skriptu pasivity a zdrženlivosti a mezi sexuální (a vztahovou) spokojeností. Z toho je patrná konzistence vlivu, který tradiční sexuální skripty na sexuální spokojenost žen mají.

3.2 Implikace pro psychoterapii

Díky výše zmíněným vlivům sexuálních skriptů na sexuální spokojenost se s konceptem sexuálních skriptů pracuje v individuální i párové psychoterapii klientů, kteří do terapie přicházejí s problémy se sexuální a/nebo vztahovou spokojeností, popřípadě se sexuálními dysfunkcemi.

S jedinci či páry, u nichž byl jako zdroj sexuální či vztahové nespokojenosti identifikován neuspokojivý sexuální život, se skrze skriptovou perspektivu pracuje zejména na přenastavení zažitých vzorců sexuálního chování, tedy na přepsání jejich sexuálních skriptů. Jak bylo nastíněno v předchozích kapitolách, lpění na tradičních sexuálních skriptech může vyústit v obtíže s dosahováním orgasmu, v nižší frekvence orgasmu, v nižší úroveň sexuální touhy, v nižší sexuální vzrušivost a celkově i v nižší vztahovou a sexuální spokojenost (vnímanou jedinci i jejich partnery). Z tohoto důvodu je v terapii mnohdy vhodné pracovat na nastavení nových sexuálních skriptů. U nových skriptů je zásadní, aby byly zaměřeny na dosahování uspokojení a aby odrážely specifické potřeby páru. Problémy v sexuálním životě párů často pramení z rigidních sexuálních skriptů, pevně vymezujících mužskou a ženskou sexuální roli bez prostoru pro flexibilitu, jež by umožňovala realizaci individuálních preferencí (Gauvin & Pukall, 2018; McCormick, 2010; Metz et al., 2017). Tradiční ženská role v sexuálních aktivitách se vyznačuje pasivitou, která ústí v nízkou sexuální a vztahovou spokojenost (dopodrobna rozebráno v podkapitole „Pasivita“) a zároveň zásadně „omezuje příslib pozitivního terapeutického výsledku“, neboť pro terapii je podstatné, aby byli oba partneři “odpovědní za své sexuální myšlenky, emoce, a chování a přijali odpovědnost za překonání překážek a deficitů”. Je podstatné, aby ženy, které do

terapie přicházejí v pasivní sexuální roli, „přijaly odpovědnost za svou touhu, vzrušivost a orgasmus“. Přijetí této odpovědnosti znamená také přijetí odpovědnosti za vytvoření prostředí uzpůsobené individuálním potřebám, kde bude možné dosahovat co nejvyšší úrovně sexuální spokojenosti (Metz et al., 2017, str. 102). V praxi to vypadá například tak, že je páru doporučeno upravit standardní skript, kdy (většinou) muž iniciuje sexuální aktivitu, dle svého uvážení vede předehru, a ve chvíli, kdy má pocit, že je žena připravena na vaginální pohlavní styk, jej iniciuje, za skript, kde žena vede předehru tak, jak jí je příjemná, instruuje muže, jak má postupovat, a sama rozhodne o chvíli a podobě tranzice k vaginálnímu pohlavnímu styku. Cílem této techniky je „absolutní zapojení do potěšení a eroticismu“, tedy naprostá soustředěnost na sexuální aktivitu a pocity z ní (Metz et al., 2017, str. 162). Skrze důraz na koncentraci na vlastní potěšení tato strategie dlouhodobě napomáhá ke zvyšování sexuální touhy, vzrušivosti, frekvence orgasmů a zvyšování celkové sexuální spokojenosti (Metz et al., 2017).

Dodržování tradičních skriptů je dále pojeno s nerealistickými očekáváními sexu jako něčeho přirozeného, co samo vyplyne ze situace. Jedinci a páry, kteří se drží této představy, pak často „opomíjejí důležitost vytváření podmínek zprostředkávajících emocionální intimitu a sexuální vzrušení“ (Metz et al., 2017, str. 93). Bez těchto podmínek není možné prožívat uspokojivý sexuální život, a tak je změna tohoto skriptu pro terapii podstatná. Úkolem terapeuta je tudíž vést klienty od skriptu, který předpokládá přirozeně a bezprostředně vznikající sex, směrem ke skriptu, který je založen na aktivní snaze vytvářet prostředí, kde může vznikat emocionální blízkost, touha a vzrušivost (Metz et al., 2017).

Práce se sexuálními skripty je zvláště podstatná u klientů, kteří procházejí specifickým životním obdobím, charakterizovaným změnou jejich sexuální role. Jedná se zejména o nové rodiče a o starší klienty. Noví rodiče, zejména matky, prožívají po těhotenství a porodu velkou životní změnu, charakterizovanou hned několika faktory, které přispívají ke zhoršené sexuální a vztahové spokojenosti. Jedním z těchto faktorů je i přijetí nové role, role matky. Tato role je do velké míry desexualizovaná: „Dobré matky nejsou vnímány jako sexuální bytosti a sexuální ženy nejsou vnímány jako dobré matky“ (Leistner & Mark, 2022, str. 1223). Ženy se mnohdy cítí, že je mateřství připravilo o ženskost, a nemají pocit schopnosti ani nároku usilovat o sexuální kontakty a sexuální uspokojení z nich (Trice-Black, 2010). V obdobné pozici se nacházejí staří lidé, neboť role starého člověka je také značně desexualizovaná (Muruthi et al., 2018). Sexuální skripty jako své aktéry standardně neobsahují matky a staré lidi. V terapii je tak přínosné pracovat na tom, aby tyto role byly

přijaty jako komplexní role zahrnující i vlastní sexualitu, a aby klienti přijali sexuální skripty, v nichž se jejich role matky/starého člověka nevyklučuje s uspokojováním sexuálních potřeb.

Skriptová perspektiva se využívá i při terapii sexuálních dysfunkcí. Nevhodné sexuální skripty mohou přispívat ke vzniku sexuálních dysfunkcí (Nimbi et al., 2019). U žen jsou se sexuálními dysfunkcemi spojeny zejména skripty, pramenící z přesvědčení, že sex slouží k mužskému, nikoliv ženskému potěšení. Ženy, které se těmito skripty řídí, se často zaměřují pouze na naplňování potřeb svého partnera a mají pocit, že pro ženu není vhodné mít sexuální potřeby a usilovat o jejich naplnění. Tyto skripty společně se skriptem vnímajícím sex jako aktivitu s čistě reprodukčním cílem přispívají k nízké sexuální spokojenosti žen; ta může vést až k sexuálním dysfunkcím (zejména k inhibované sexuální touze). S těmito problémy se potýkají zejména věřící ženy, jejichž náboženství definuje sex v rámci těchto skriptů (Metz et al., 2017). Se změnou sexuálních skriptů se může pracovat jako s prostředkem prevence či léčby sexuálních dysfunkcí, má ale své využití i při podpoře sexuální spokojenosti párů, jejichž sexuální dysfunkce mají biologický původ. Páry, které dokáží své sexuální skripty uzpůsobit svým konkrétním sexuálním dysfunkcím, vykazují vysokou sexuální spokojenost navzdory těmto dysfunkcím. Například pokud pár, kde muž trpí problémy s erekcí, přijme to, že pro dosažení erekce muž vyžaduje intenzivnější a delší stimulaci, a nahradí tak skript vnímající erekci jako přirozený důsledek vzrušení za skript vnímající erekci jako důsledek vědomého úsilí, může pak vykazovat dostatečnou sexuální spokojenost navzdory úskalím souvisejícím s mužovou sexuální dysfunkcí. Přestože tedy sexuální dysfunkce mohou být zapříčiňovány fyziologickými vlivy, úspěšná adaptace na život s nimi je nejvíce ovlivněna faktory psychologickými, s nimiž se dá pracovat pomocí skriptové perspektivy (Metz et al., 2017). Pracovat v terapii sexuálních dysfunkcí s klientovými sexuálními skripty doporučuje i Evropská společnost pro sexuální medicínu, která, jak již bylo zmíněno, vymezuje osm hlavních bodů, na něž by se terapeuti měli při práci s klientelou postiženou sexuálními dysfunkcemi zaměřit; čtyři z těchto osmi bodů přímo souvisejí s prací se sexuálními skripty (mezi tyto body patří zaměření na překonání skriptu spontánní touhy, normalizace variace sexuální touhy, podpora otevřené komunikace a asistence ve vytvoření vlastních sexuálních skriptů, které párům budou vyhovovat) (Dewitte et al., 2020). Obdobné principy se využívají i při práci s klienty trpícími jinými zdravotními potížemi či postiženími, než jsou sexuální dysfunkce. Tito klienti jsou zvláště náchylní na sníženou sexuální spokojenost, která pramení z jejich zdravotních znevýhodnění a vlivu, který tyto znevýhodnění mají na jejich sexuální život. U těchto klientů je, stejně jako u předchozích

příkladů, zásadní pracovat na dlouhodobém přijetí alternativních skriptů, jež budou schopny pojmout jejich specifické potřeby. Konkrétně se v těchto případech pracuje zejména na překonání skriptu spontaneity, který diktuje, že ideální sexuální setkání by se mělo odehrát spontánně, plynule a bez nutnosti komunikace o jeho specifikách. Zdravotní důvody však naplnění tohoto skriptu mnohdy brání, v důsledku čehož se u klientů mohou objevovat pocity vlastního selhání, nepřitažlivosti a neschopnosti naplnit vlastní sexuální potenciál a poskytnout uspokojivý sexuální život svým partnerům (Dune & Shuttleworth, 2009; Metz et al., 2017). V terapii klientů se zdravotními postiženími, ovlivňujícími podobu jejich sexuálního života, a v důsledku toho i spokojenost s jejich sexuálním (popřípadě i partnerským) životem, je tak vhodné pracovat na vytváření nových skriptů umožňujících uspokojivou sexuální realizaci klientů i jejich partnerů.

Výše zmíněné principy úpravy skriptů směrem k realističtějším scénářům můžeme pozorovat i v technice „Good Enough Sex” (GED; v češtině „dostatečně dobrý sex“), s níž se pracuje v kognitivně-behaviorální terapii párů trpících nízkou sexuální spokojeností. Principem GED je uzpůsobení očekávání podoby sexuální aktivity (tedy sexuálních skriptů) realitě a spokojení se se sexem, který sice není odrazem ideálního skriptu sexuálního kontaktu, ale který je uspokojivý v kontextu možností páru. Pomocí úpravy sexuálních skriptů páru je tak upravena definice uspokojivého sexu s ohledem na časové, emocionální a fyzické možnosti páru, čímž jsou na sexuální život páru kladeny výrazně nižší nároky, a pár se naučí oceňovat svůj sexuální život bez tendence porovnávat jej s představou ideálního sexu, což vede k vyšší sexuální i vztahové spokojenosti (McCarthy & Wald, 2013; Metz & McCarthy, 2012; Metz et al., 2017).

4. Shrnutí a závěr

Sexuální spokojenost je významným prediktorem spokojenosti partnerské a celkové životní spokojenosti. Ženy dlouhodobě vykazují výrazně nižší sexuální spokojenost než muži hned v několika aspektech (počet orgasmů, kvalita orgasmů, očekávání sexuálního potěšení, výskyt uspokojivých sexuálních aktivit, výskyt chtěných sexuálních kontaktů atd.). Mezi dodržováním tradičních sexuálních skriptů a sexuální spokojeností žen se ukazuje být úzká spojitost. Ženy, které se drží tradičních sexuálních skriptů, jsou v sexuálních aktivitách pasivní, nedbají na své vlastní uspokojení (ani ho neočekávají) a drží se pevných scénářů sexuálních aktivit, jež nedávají prostor individuálním potřebám. V důsledku toho je u těchto žen pozorovaná nižší sexuální touha, nižší vzrušivost, nižší frekvence orgasmů a vyšší prevalence zkušeností s nechtěným sexuálním kontaktem. Držení se tradičních sexuálních skriptů tak ústí v mnohočetné problémy v oblasti sexuality, které mají dlouhodobý dopad na sexuální a vztahovou spokojenost. Se sexuálními skripty se dá úspěšně pracovat v rámci psychoterapie. Prostřednictvím skriptové perspektivy lze dosáhnout dlouhodobých změn v partnerském a sexuálním životě klientů s problémy v oblasti sexuální spokojenosti. Zkoumání sexuální spokojenosti v kontextu sexuálních skriptů tak může přinést užitečný náhled do očekávání a praktik v oblasti sexuálních interakcí, který nám může poskytnout přínosné podklady pro práci s jedinci a páry trpícími nízkou sexuální spokojeností. Zmapování této oblasti může dále pomoci identifikovat oblasti sexuality, na něž je vhodné se v rámci edukace (například v rámci sexuální výchovy) zaměřit a o nichž je obecně přínosné šířit povědomí. Prvním krokem pro výzkum v českém prostředí je tak zjistit, zda je možné pozorovat i na českém vzorku spojitost mezi sexuální spokojeností a mírou dodržování sexuálních skriptů, a zároveň identifikovat faktory, které s dodržováním tradičních sexuálních skriptů souvisejí.

II. Empirická část

V rámci empirické části práce byl proveden výzkum vztahu mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností.

Sexuální skripty, jejich obsah a implikace, jsou předmětem mnoha výzkumů. Jedním z hlavních důvodů zkoumání sexuálních skriptů je jejich souvislost se sexuální spokojeností. Jsou tak zkoumány v kontextu toho, jaký vliv mají na různé aspekty sexuální spokojenosti jako je úroveň sexuální touhy, úroveň sexuální vzrušivosti, frekvence sexuálních aktivit a frekvence a kvalita orgasmů. Výzkumy se často zaměřují na souvislost mezi konkrétním aspektem sexuální spokojenosti (například frekvence orgasmů) a konkrétním sexuálním scénářem (například skript pasivní ženy a aktivního muže). Výzkumů, které by zkoumaly souvislost mezi celkovou úrovní sexuální spokojenosti a celkovou mírou ztotožnění se sexuálními skripty, není mnoho; důvodem je zejména náročná operacionalizace konceptu sexuálních skriptů. Výzkumy se tak většinou zaměřují na konkrétní postoj, vyplývající ze ztotožňování se se sexuálními skripty, a na to, jak tento postoj ovlivňuje sexuální spokojenost (celkovou nebo skrze jeden z jejích aspektů – viz kapitola „Sexuální spokojenost v kontextu sexuálních skriptů“), nebo se zaměřují pouze na zmapování názorů a postojů, které participanti identifikují jako tradičně společensky přijímané scénáře sexuálního chování (viz například Masters et al., 2013; Morrison et al., 2015; Murray, 2018). Skrze zmapování názorů a postojů, které participanti vnímají jako tradičně společensky přijímané scénáře sexuálního chování, získáváme představu o tom, jaké sexuální skripty jsou ve společnosti (popřípadě v různých částech společnosti) převládající, případně i jak se k nim jedinci či různé skupiny stavějí (tedy do jaké míry se účastníci ztotožňují se skripty, které vnímají jako obecně společensky platné). Nejčastěji je podoba tradičních sexuálních skriptů a míra, do níž se s nimi jedinci ztotožňují, zkoumána pomocí kvalitativních metod (viz Masters et al., 2013; Morrison et al., 2015; Murray, 2018). Kvalitativní výzkum sexuálních skriptů byl proveden i v českém prostředí, avšak soustředil se pouze na vztah mezi sledováním pornografie a sexuálními skripty mladých Češek (Lebedíková, 2020), a tak údaje o běžných sexuálních skriptech Čechů a Češek a míře, do které se s nimi ztotožňují, zatím nejsou dostupné. Kvalitativní výzkumy mají navíc obecně několik omezení, která limitují možnosti výzkumu sexuálních skriptů a jejich vlivu na sexuální chování. Standardně mají nízký počet účastníků a sexuální skripty, které jsou pomocí těchto výzkumů identifikovány, tak nemohou být spolehlivě generalizované na obecnou populaci. Zároveň jsou časově náročné, a tak je

většinou jediným cílem výzkumu zmapovat podobu sexuálních skriptů, případně ještě zjistit, zda se s nimi účastníci ztotožňují; běžně už však nezbyvá prostor pro zkoumání jejich souvislosti s dalšími koncepty, jako je třeba sexuální spokojenost. Sakaluk et al. (2014) se proto rozhodli zkonstruovat nástroj, který by umožnil rychlé a jednoduché zmapování úrovně, do níž se jedinci ztotožňují s tradičními sexuálními skripty, a který by tak umožnil zkoumat souvislost konceptu sexuálních skriptů s dalšími koncepty, jako je právě sexuální spokojenost, a který by toto zkoumání umožnil prostřednictvím kvantitativní metody, díky níž by bylo možné z výsledků vyvozovat jednodušeji generalizovatelné závěry. Zkonstruovali tak 33položkový inventář The Sexual Script Scale (SSS) (v překladu Škála sexuálních skriptů). Vedle této škály vznikl i druhý nástroj pro měření míry ztotožnění se s tradičními sexuálními skripty, a to 22položkový inventář The Heterosexual Script Scale (HSS) (v překladu Škála heterosexuálních skriptů), který v roce 2016 představily Seabrook et al. Cílem této práce je zjistit, zda existuje souvislost mezi mírou ztotožňování se s tradičními sexuálními skripty a sexuální spokojeností u českých žen na co největším vzorku. Bylo proto nutné zvolit kvantitativní výzkumný design, který bude využívat inventář pro hodnocení míry ztotožnění se s sexuálními skripty a inventář pro hodnocení míry sexuální spokojenosti. Pro měření míry ztotožnění se s tradičními sexuálními skripty byl zvolen inventář SSS. Inventář SSS byl vytvořen na podkladech vzniklých prostřednictvím rozhovorů, které sbíraly data o sexuálních skriptech tak, jak jsou vnímány jedinci, zatímco inventář HSS byl vytvořen především na podkladech z televizních programů, neboť cílem výzkumu, na základě kterého inventář HSS vznikl, bylo zjistit, zda spolu souvisí míra dodržování sexuálních skriptů a míra sledování televize. Protože se Sakalukův výzkum soustředí na sexuální skripty tak, jak je obecně jedinci vnímají, spíše než na skripty, které jsou představovány médii, je v tomto ohledu přirozenější volbou SSS. U HSS navíc nebyla zjištěná metrická invariance mezi muži a ženami; porovnávat výsledky mezi pohlavími by tedy mohlo být problematické. V diplomové práci plánuji rozšířit analýzu dat právě o faktor pohlaví, a tak se i z tohoto důvodu jevila SSS jako vhodnější. Součástí vytváření SSS byla navíc i její validace na dvou západních společnostech (americké a kanadské), a tak se pro využití na další západní populaci (české) zdála jako příhodnější volba, neboť její konzistence byla testována mezinárodně. HSS i SSS byly obě konstruovány a ověřovány na populaci mladých lidí, avšak HSS používala jako svůj vzorek pouze studenty; i z tohoto důvodu je tedy SSS vhodnějším nástrojem pro měření sexuálních skriptů u obecné populace. Průměrný věk účastníků studie byl u HSS navíc nižší (19,31 let oproti 22,45 let) a tento výzkum cílí na obecnou populaci, které je ve smyslu věku (a vzdělání) o trochu blíže vzorek Sakaluka et al. (Sakaluk et al., 2014; Seabrook et al., 2016).

Sexual Script Scale vznikala na základě tří výzkumů: V prvním bylo sestaveno sedm ohniskových skupin (3 mužské a 4 ženské po 5-8 účastnících na skupinu), kde probíhaly diskuse na téma současných skriptů, které řídí sexuální chování. Data získaná z diskusí byla prostřednictvím tematické analýzy roztríděna do šesti výsledných témat. Jednalo se o skripty sexuální touhy, skripty fyzického a emocionálního sexu, skripty sexuálního výkonu, skripty zahajování a brždění sexuálních aktivit a skripty hodnocení sexuálního chování. V druhém výzkumu byla data z prvního výzkumu využita pro sestavení a validaci nástroje pro měření míry, do jaké se jedinci ztotožňují s tradičními sexuálními skripty, tedy pro vytvoření Sexual Script Scale (Škály sexuálních skriptů). Původních více než 500 položek bylo zredukováno na 160, které byly předloženy 721 účastníkům kanadské národnosti (mužům i ženám), jejichž úkolem bylo označit míru, do které souhlasí s položkami pomocí šestibodové škály od „silně nesouhlasím“ po „silně souhlasím“ (škála byla záměrně zvolena tak, aby neobsahovala střední hodnotu, a výzkum se tudíž vyhnul nespecifickým odpovědím ovlivněným sociální žádoucností). Účastníci zároveň vyplňovali dotazníky Sexual Double Standard Scale (SDSS, Škála sexuálního dvojího standardu), Balanced Inventory of Desirable Responding (BIDR, Vyvážený inventář žádoucího odpovídání) a Masculine nebo Feminine Gender Role Stress Scale (M/F GRSS, Maskulinní/femininní škála genderového stresu). Pomocí faktorové analýzy byla zjištěna šestifaktorová struktura a celkový počet položek byl redukován na 33; výsledný model vysvětloval 49 % variance v datech. Informace o jednotlivých faktorech jsou zobrazeny v Tabulce 2. Zároveň byla také měřena konstruktová validita SSS skrze korelaci s ostatními dotazníky (SDSS, BIDR, M/F GRSS), která se ukázala být dobrá.

Cílem třetího výzkumu bylo „testovat faktorovou strukturu SSS na dalším vzorku, zhodnotit faktoriální invarianci mezi muži a ženami a testovat test-retest reliabilitu“ (Sakaluk et al., 2014, str. 526). Na vzorku 207 heterosexuálních mužů a žen americké národnosti, z nichž 46 vyplnilo dotazník dvakrát v rozmezí zhruba dvou týdnů (ostatní pouze jednou), byla provedena konfirmační analýza, která potvrdila šestifaktorovou strukturu dotazníku. Zároveň byla potvrzena faktoriální invariance mezi muži a ženami a adekvátní test-retest reliabilita pro čtyři z šesti faktorů. Dle autorů jejich výzkumy „efektivně demonstrují, že ztotožňování se se skripty může být reliabilně a validně měřeno“. Zároveň však upozorňují, že je třeba brát v potaz poměrně homogenní vzorek (heterosexuální mladí lidé v průměrném věku 22-23 let, kteří jsou ochotni se dobrovolně zapojit do výzkumů s tematikou sexuálního chování), na základě kterého byl nástroj sestaven a testován (Sakaluk et al., 2014, str. 529).

Tabulka 2

Faktory SSS

Faktor	Počet položek	Příklad
Sexuální standardy	9	Myslím si, že ženy, které měly mnoho sexuálních partnerů, mají nízké sebevědomí.
Sexuální komplexita a simplicita	7	Sexualita žen je komplikovanější než sexualita mužů.
Sexuální touha	5	Muži potřebují sex více než ženy.
Výkon a orgasmus	5	Mužova schopnost dovést ženu k orgasmu je indikátorem jeho sexuální zdatnosti.
Sukničkáři	4	Muži si myslí, že být sukničkář je pozitivní.
Emocionální sex	3	Sex je pro ženy více emocionální než pro muže.

Míra, do jaké se jedinci ztotožňují s tradičními sexuálními skripty, bude tedy v tomto výzkumu měřena pomocí inventáře The Sexual Script Scale (SSS). Protože je však cílem práce zjistit spojitost mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností, budou výsledky inventáře SSS porovnávány i s výsledky inventáře, který měří úroveň sexuální spokojenosti. Pro tyto účely byl zvolen dotazník The New Sexual Satisfaction Scale (NSSS), sestavený Štulhoferem et al. (2010). Tento inventář byl oproti jiným inventářům (jako například Interpersonal Exchange Model of Sexual Satisfaction Questionnaire; Quality of Sex Inventory; Sexual Satisfaction Scale for Women/Sexual Satisfaction Scale for Men) vybrán hned z několika důvodů. NSSS umožňuje měřit úroveň sexuální spokojenosti i u jedinců, kteří nejsou v současné době ve vztahu. Jedinou podmínkou související s partnerskými aktivitami je, že se jedinci účastnili nějaké sexuální aktivity s jinou osobou v posledních šesti měsících. Pro účely tohoto výzkumu je toto kritérium podstatné, neboť výzkum se nesoustředí pouze na páry nebo na jedince ve vztahu, nýbrž na všechny sexuálně aktivní ženy bez ohledu na jejich vztahový status. Další podstatnou výhodou je, že není určen pouze pro jedno pohlaví. Přestože se tato práce soustředí na spojitost mezi sexuální spokojeností a sexuálními skripty u žen, data byla shromažďována i od mužů, protože v diplomové práci se plánuje zabývat i

faktorem pohlaví a jeho vlivem na vztah mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností. Další výhodou tohoto nástroje je, že jej autoři sestrojili a validovali rovnou na dvou populacích, na americké a chorvatské, a jeho konzistence tak byla testována mezinárodně; dá se tak očekávat lepší aplikovatelnost nástroje i na další národy (oproti nástrojům, které vznikaly a byly ověřovány pouze na jedné populaci). NSSS vznikala na základě dat sesbíraných od více než 2000 mužů a žen. Tento vzorek byl rozmanitý co se týče věku (18-55 let), národnosti (Chorvati a Američané) a sexuality (heterosexuální i queer jedinci). Autoři sestavovali položky pro inventář tak, aby inventář obsáhl individuální, interpersonální a behaviorální složky sexuální spokojenosti (přehled kategorií pro každou z těchto složek sexuální spokojenosti je zobrazen v Tabulce 3). Na základě těchto kategorií bylo autory vybráno 35 položek, které byly rozděleny mezi kategorie tak, aby každá kategorie měla zhruba stejné množství položek. Tyto položky účastníci hodnotili s instrukcí „S ohledem na váš sexuální život během posledních šesti měsíců ohodnoťte prosím vaši spokojenost s následujícími aspekty” na pětibodové Likertově škále (od „zcela nespokojený/á“ po „extrémně spokojený/á“). Dotazníky zároveň obsahovaly položky měřící celkovou sexuální spokojenost, celkovou životní spokojenost, úroveň partnerské intimity, partnerskou komunikaci o sexu, sexuální znučenost a subjektivně reportované sexuální problémy. Na základě dat sesbíraných z amerických a chorvatských vzorků byla pomocí metody hlavních komponent (PCA) pro NSSS zjištěna dvoufaktorová struktura a celkový počet položek byl redukován na 20. Dvoufaktorová struktura rozdělila dotazník na subškálu sexuální spokojenosti odvíjející se od vlastního počínání v sexuálních aktivitách (faktor „Zaměření na sebe“, v původní anglické verzi „Ego-centered“) a na subškálu sexuální spokojenosti odvíjející se od partnerova/partnerčina počínání v sexuálních aktivitách (faktor „Zaměření na partnera“, v původní anglické verzi „Partner-centered“). Každý z faktorů, tedy i každá ze subškál, sestává z deseti položek (položka, která se vztahuje k „Zaměření na sebe” je například „Intenzita mého sexuálního vzrušení”, položka, která se vztahuje k „Zaměření na partnera” je například „Sexuální dostupnost mého partnera/mé partnerky”).

Tabulka 3

Aspekty sexuální spokojenosti, se kterými pracuje NSSS

SEXUÁLNÍ SPOKOJENOST	
Individuální složka	<ol style="list-style-type: none">1. Sexuální spokojenost<ul style="list-style-type: none">• Kvalita doteků• Kvalita sexuálního vzrušení• Frekvence sexuálního vzrušení• Kvalita orgasmu• Frekvence orgasmu2. Sexuální přítomnost/uvědomění<ul style="list-style-type: none">• Pocity vlastního uvolnění se• Soustředěnost• Sexuální reaktivita vůči partnerovi
Interpersonální složka	<ol style="list-style-type: none">3. Sexuální výměna<ul style="list-style-type: none">• Dostávání potěšení• Dávání potěšení• Partnerova sexuální dostupnost• Partnerova sexuální iniciativa• Partnerova sexuální kreativita• Rovnováha mezi dáváním a dostáváním4. Emocionální spojení/blížkost<ul style="list-style-type: none">• Důvěra• Emocionální otevřenost• Partnerovo oddání se emocím• Emocionální blízkost v sexu• Sex přispívá k emocionálnímu poutu
Behaviorální složka	<ol style="list-style-type: none">5. Sexuální aktivita<ul style="list-style-type: none">• Rozmanitost• Frekvence• Intenzita (vášeň)• Délka• Sexuální experimentování

Poznámka: Převzato ze Štulhofer et al. (2010) (přeloženo)

U NSSS byla zjištěna vysoká vnitřní konzistence pro muže, ženy, účastníky ve vztahu a nezadané účastníky, a to jak pro každou skupinu zvlášť, tak pro všechny skupiny pohromadě. NSSS prokázala uspokojivou test-retest reliabilitu pro čtyřtýdenní interval mezi testy. Validita NSSS byla měřena pomocí korelací s výsledky položek ověřujících celkovou sexuální spokojenost, celkovou životní spokojenost, úroveň partnerské intimity, partnerskou komunikaci o sexu, sexuální znučenost a subjektivně reportované sexuální problémy.

Korelace byla signifikantní pro všechny porovnávané konstrukty, což naznačuje dobrou validitu. Diskriminační analýza dále ukázala dobrou diagnostickou validitu. NSSS má i svou zkrácenou verzi, NSSS-S (New Sexual Satisfaction Scale – Short; Nová škála sexuální spokojenosti – krátká). Protože byla škála překládána a použita na nové populaci, byla zvolena její delší verze, která má robustnější psychometrické vlastnosti. Díky většímu množství položek jsou delší verze škál komplexnější (umožňují tak zachycení kulturně specifických nuancí), flexibilnější (je jednodušší je přizpůsobit nové populaci) a mají vyšší úroveň validity a reliability (Cronbachovo α NSSS je 0.94-0.96, pro NSSS-S je to 0.90-0.93) (Štulhofer et al., 2010).

5. Cíle výzkumu a hypotézy

V České republice zatím nebyla souvislost mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností žen kvantitativně zkoumána. Cíle tohoto výzkumu jsou proto následující:

- Zjistit, zda existuje souvislost mezi mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti u českých žen.
- Zjistit, zda s mírou ztotožňování se se sexuálními skripty souvisí věk, nejvyšší dosažené vzdělání, počet sexuálních partnerů, religiozita a orgastická schopnost.

Na základě předešlých výzkumů (viz literárně přehledová část) a předpokladů Teorie sexuálních skriptů vznikly následující hypotézy:

Hlavní výzkumná hypotéza:

- Vyšší míra ztotožňování se se sexuálními skripty bude negativně korelovat s mírou sexuální spokojenosti

Vedlejší výzkumné hypotézy:

- Vyšší věk bude souviset s vyšší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty
- Vyšší vzdělání bude souviset s nižší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty
- Vyšší počet sexuálních partnerů bude souviset s nižší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty
- U věřících jedinců bude vyšší míra ztotožňování se se sexuálními skripty ve srovnání s nevěřícími jedinci
- Lepší orgastická schopnost bude souviset s nižší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty

6. Metodika

6.1 Výzkumný soubor

Dotazník nasbíral v průběhu jednoho týdne celkově 668 odpovědí. Veškeré tyto odpovědi byly shromažďovány prostřednictvím sociálních sítí skrze metodu sněhové koule a skrze dobrovolnický výběr.

Po vyřazení jedinců, kteří nesplňovali předpoklady pro možnost zapojení se do výzkumu (tj. ženské pohlaví, heterosexuální orientace, sexuálně aktivní v posledních šesti měsících, starší 18 let), zbylo 426 odpovědí. Dalších 157 odpovědí pocházelo od mužů. Odpovědi mužů nebyly využity pro tento výzkum, byly však uchovány pro využití v diplomové práci. Dotazník nebylo umožněno vyplnit do konce 4 jedincům jiné genderové identity než žena nebo muž, 57 jedincům jiné než heterosexuální orientace a 27 jedincům, kteří v posledních šesti měsících nebyli sexuálně aktivní. Jeden další účastník byl vyřazen, protože nebyl plnoletý.

Průměrný věk respondentek ženského pohlaví, které splnily předpoklady pro možnost zapojení do výzkumu, byl 26.2 let ($SD = 7.71$). 46 % účastnic mělo vysokoškolské vzdělání, 36.2 % mělo středoškolské vzdělání s maturitou a v době výzkumu studovaly VŠ, 14.1 % účastnic mělo středoškolské vzdělání s maturitou, 0.5 % účastnic bylo vyučených a 3.3 % měly základní vzdělání. Z důvodu malého zastoupení žen s nižší úrovní vzdělání byly ženy se základním vzděláním, vyučené ženy a ženy se středoškolským vzděláním s maturitou, které nestudují VŠ, sloučeny do jedné kategorie. Vznikla tak kategorie základní nebo střední úroveň vzdělání, do které spadá 17.9 % odpovědí, a kategorie vyšší vzdělání, do které spadá 82.1 % odpovědí. 83.6 % účastnic bylo v době výzkumu v partnerském vztahu, 16.4 % účastnic v partnerských vztazích nebylo. 75.4 % účastnic bylo nevěřících, věřících účastnic bylo 24.6 %.

6.2. Měřicí nástroje

Pro výzkum byly zvoleny dvě již existující kvantitativní metody, a to inventář SSS pro měření úrovně, do jaké se jedinci ztotožňují se sexuálními skripty, a inventář NSSS pro měření úrovně sexuální spokojenosti. Dotazník SSS byl validován na americké a kanadské populaci, dotazník NSSS byl validován na americké a chorvatské populaci.

Pro účely tohoto výzkumu byly oba inventáře přeloženy z angličtiny do češtiny metodou paralelního překladu. Dva rodilí mluvčí angličtiny a češtiny dobrovolně (bez nároku na finanční odměnu) a nezávisle na sobě překládali oba dotazníky. Obě verze překladu byly porovnávány a byly vybrány překlady, na kterých se překladatelé shodli, že jsou nejvhodnější (viz Příloha 1 a Příloha 2). Vhodné překlady překladatelé konzultovali i s dalšími mluvčími angličtiny a češtiny (včetně absolventky bohemistiky) a byly konzultovány i s vedoucím práce.

Struktura i obsah obou inventářů je stejná jako v jejich původní anglické verzi. Dotazník navíc sbíral vybrané sociodemografické údaje a ověřoval předpoklady pro možnost zapojení se do výzkumu. První tři otázky zjišťovaly pohlaví, sexuální orientaci a sexuální aktivitu v posledních šesti měsících. Účastníci, kteří se neidentifikovali jako muž nebo žena, jejichž orientace nebyla heterosexuální a kteří nebyli v posledních šesti měsících sexuálně aktivní, byli přesměrováni na konec dotazníku a další účast na výzkumu jim tak nebyla umožněna. Následovaly otázky zaměřené na věk (věk sloužil zároveň i k ověření předpokladu plnoletosti), nejvyšší dosažené vzdělání, vztahový status, celkový počet sexuálních partnerů a orgastickou schopnost (ve smyslu toho, jak často jedinec při sexuálních aktivitách dosahuje orgasmu). Tyto otázky byly převzaty z otázek používaných vedoucím práce pro dřívější výzkumy sexuálního chování (znění některých otázek bylo lehce pozměněno). Poslední otázka z bloku obecných otázek žádala účastníky, aby vybrali jeden ze dvou symbolů (+ nebo x) a na základě jejich výběru jim byly prezentovány inventáře NSSS a SSS v randomizovaném pořadí (při výběru „+“ byli nejprve přesměrováni na NSSS a poté na SSS, při výběru „x“ jim byly dotazníky prezentovány v opačném pořadí). Tento postup byl zvolen s cílem zajistit, aby pořadí, ve kterém účastníci inventáře dostali, neovlivnilo výsledky výzkumu. V dotazníku NSSS jsou účastníci žádáni, aby s ohledem na svůj sexuální život v posledních šesti měsících ohodnotili svoji spokojenost s 20 položkami, a to na pětibodové Likertově škále od „zcela nespokojený/á“, přes „mírně nespokojený/á“, „středně spokojený/á“, „velice spokojený/á“ po „extrémně spokojený/á“. V dotazníku SSS jsou účastníci žádáni, aby označili, do jaké míry souhlasí s 33 výroky na sedmibodové Likertově škále od „silně nesouhlasím“ po „silně souhlasím“. Položky SSS se dají rozřadit do šesti kategorií (šesti faktorů). Pořadí položek SSS bylo randomizováno, aby účastníci nerozpoznávali jednotlivé kategorie a jejich výpovědi nebyly tolik ovlivněny předešlým hodnocením podobných výroků. Struktura a obsah celého dotazníku se nachází v Příloze 3.

6.3 Procedura

6.3.1 Pilotní studie

Předtím, než byl dotazník zveřejněn k oficiálnímu sběru dat, byla provedena pilotní studie. Dobrovolně se do ní zapojilo 10 účastníků (3 muži a 7 žen) ve věku od 20 do 77 let (průměr 30.1 let, medián 22 let). Účastníci pilotní studie byli vyzváni, aby vyplnili dotazník a zaznamenávali v průběhu vyplňování údaje o srozumitelnosti položek, o jednoznačnosti položek (případně jak si vykládají položky, které se jim nezdají jednoznačné), o tom, zda se jim některé položky zdají neobratně formulované (popřípadě jak by je vyjádřili lépe), o délce dotazníku (kolik času zabere jeho vyplnění) a o jakékoliv další zpětné vazbě, která by je v průběhu vyplňování napadla. Zpětná vazba byla sbírána formou rozhovorů (online nebo fyzicky). Pokud to bylo možné, byl dotazník na základě vzniklých údajů a připomínek upraven do srozumitelnější podoby. Připomínky, týkající se něčeho, co nebylo možné měnit (například velikost písma v Google Forms), byly zaznamenány pro účely diskuse, kde se k nim bude tato práce blíže vyjadřovat.

6.3.2 Metody získávání dat

Sběr dat probíhal online formou po dobu jednoho týdne. Online forma sběru dat byla zvolena z několika důvodů. Online formou se dotazníky šíří rychleji a získá se tak větší počet účastníků. Validační studie obou dotazníků také sbíraly data online formou, a tak je online forma vhodnější i pro zachování stejné metodologie jako v původních studiích. Ward et al. (2014) navíc online sběr dat pro výzkumy zabývající se citlivými tématy, jako je právě sexualita a sexuální chování, doporučují. Dle Ward et al. (2014) účastníkům studií tohoto typu velice záleží na anonymitě, kterou pocítují jako vyšší v případě, že jsou data sbírána online formou. Při online sběru dat se cítí komfortněji a je větší šance, že budou ochotni se do výzkumu zapojit a že budou i pravdivě vypovídat. Sběr dat v tomto výzkumu probíhal anonymně, aby byla zajištěna ochrana soukromých údajů, zvýšen počet jedinců, kteří se do výzkumu jsou ochotni zapojit, a sníženo množství odpovědí zkreslených sociální žádoucností.

Data byla shromažďována pomocí dotazníku vytvořeného v Google Forms v týdnu od 6. 2. 2024 do 13. 2. 2024. Dotazník byl sdílen na sociálních sítích ze soukromého profilu (Instagram, Facebook, Reddit) a z oficiálního facebookového profilu, který byl založen

speciálně pro tento výzkum a prostřednictvím kterého byl dotazník šířen jako facebooková reklama mezi uživatele Facebooku starší 18 let. Sběr dat byl tedy prováděn kombinací metody sněhové koule a metody dobrovolnického výběru. Vyplnění celého dotazníku zabralo 5-10 minut. Výdaje byly hrazeny autorkou práce.

6.4 Statistická analýza

Pro testování hlavní výzkumné hypotézy bude použita metoda korelace. Bude zvolen Pearsonův nebo Spearmanův korelační koeficient na základě toho, zda budou data normálně rozložena a zda budou bez významných odlehlých hodnot či nikoliv. Pearsonův nebo Spearmanův korelační koeficient bude zvolen i pro testování hypotéz týkajících se souvislosti výsledků SSS s věkem a souvislosti výsledků SSS s počtem dosavadních sexuálních partnerů. Pro testování hypotézy týkající se religiozity bude použit t-test. T-test bude využit i pro testování hypotézy týkající se vzdělání. Pro testování souvislosti orgastické schopnosti s výsledky SSS bude využita jednosměrná analýza rozptylu (ANOVA).

6.5 Etika výzkumu

První část dotazníku obsahovala informovaný souhlas. V něm byli respondenti poučeni o tom, kdo a proč výzkum provádí, co je jeho cílem, z jakých sekcí a otázek dotazník sestává, o délce dotazníku, o dobrovolném vyplnění (bez nároku na odměnu), o anonymitě sběru dat a o nároku na odstoupení z výzkumu v průběhu vyplňování bez udání důvodu. Účastníci byli poučeni o tom, jaké údaje bude dotazník anonymně sbírat a pro jaké účely budou data využita (uchování, zpracování a zveřejnění v podobě statistik). Dále byli poučeni o tom, že jejich data budou zveřejněna pro účely dalšího výzkumu pouze v podobě statistik. Celkové znění informovaného souhlasu je v Příloze 3. Dotazník sbíral data anonymizovaně, není tak možné dohledat, která data patří jakému respondentovi, a účastníkům tak nemohla být nabídnuta možnost zpětné úpravy a vyřazení jejich osobních dat. Data byla uchovávána online v soukromém heslem chráněném Google účtu a offline na soukromém heslem chráněném notebooku. Protože jsou data anonymizovaná, nevznikla nutnost data uchovávat ve specializovaných úložištích pro ochranu osobních dat a citlivých údajů. S informovaným souhlasem byla možnost souhlasit (tito respondenti pokračovali ve vyplňování dotazníku) nebo nesouhlasit (pro tyto respondenty dotazník skončil). Výzkumný projekt byl schválen Komisí pro etiku ve výzkumu na FF UK (Příloha 4).

7. Výsledky

7.1. Faktorová struktura

Prvním krokem pro statistické zpracování výsledků je ověření jejich faktorové struktury. Oba inventáře byly převzaty ze zahraničí a je tudíž třeba ověřit, zda je faktorová struktura inventářů na vzorku z tohoto výzkumu stejná, jako v původních výzkumech. Struktura dotazníků byla ověřována na odpovědích od ženských i mužských respondentů.

7.1.1 Faktorová struktura NSSS

Pro účely ověření faktorové struktury byla použita konfirmační faktorová analýza (CFA). Data byla analyzována v Jamovi. Štulhofer et al. (2010) zjistili pro inventář NSSS dvoufaktorovou strukturu, která však v tomto výzkumu nebyla potvrzena, $\chi^2(169) = 1412, p < .001$, CFI = 0.804, TLI = 0.780, SRMR = 0.077, RMSEA = 0.113, 90% CI 0.107-0.118. Dle Hu a Bentler (1999) musejí být indexy CFI a TLI vyšší než 0.95 a RMSEA nižší než 0.06. Tyto podmínky nebyly splněny, pro ověření faktorové struktury bylo tudíž třeba zvolit jinou metodu faktorové analýzy než CFA. CFA byla dále využita k identifikaci nejméně funkčních položek, které byly zobrazeny pomocí modifikačních indexů. Modifikační indexy poskytují informace o tom, které položky jsou pro model nejvíce problematické, a jejich výsledky tedy pomáhají určit, jaké položky by mohlo být vhodné v rámci úprav faktorové struktury dotazníku odstranit.

Jako alternativa k CFA byla zvolena metoda hlavních komponent (PCA), neboť PCA využívali i autoři v původní studii. Náš vzorek čítal 579 odpovědí. Dle kritérií Comfrey a Lee (1992) je pro PCA vzorek více než 500 odpovědí „velice dobrý“ (Osborne & Costello, 2004; str. 1). Vzorek 579 odpovědí splňuje i kritéria odvíjející se od poměru počtu účastníků k počtu položek, který by měl být dle Nunnally et al. (1978) „alespoň 10:1“ (Osborne & Costello, 2004, str. 2). Vhodnost našich dat pro faktorovou analýzu potvrdil i Bartlettův test sféricity, $\chi^2(190) = 6438, p < .001$ a Kaiser-Meyer-Olkinův test, KMO = 0.911.

Pro PCA byla zvolena stejná rotace dat (oblimin) a stejná metoda počtu komponent (založená na eigenvalue, eigenvalues > 1), jako byla zvolena v původní studii Štulhoferem et al. (2010). PCA odhalila třífaktorovou strukturu inventáře o celkovém počtu 17 položek. Tento model vysvětluje 63 % variance. Tři položky byly odebrány z důvodu crossloadingu (viz Příloha 5), dvě z těchto položek zároveň identifikovaly modifikační indexy v rámci post-

hoc testů CFA jako nejvíce problematické. Dva ze tří nově vzniklých faktorů se shodují s původní dvoufaktorovou strukturou inventáře. Položky sytí faktor Zaměření na sebe (Ego-centered) nebo faktor Zaměření na partnera (Partner-centered); dvě položky se však oddělily z faktoru Zaměření na sebe a vytvořily svůj vlastní faktor, který byl nazván „Zaměření na orgasmus“. Tento faktor obsahuje pouze 2 položky. Obecné doporučení je ponechávat v modelech pouze faktory, které obsahují minimálně tři položky. Vzhledem k vysokým loadingům položek a k jejich očividné tematické souvislosti (jsou to jediné dvě položky týkající se spokojenosti s orgasmy) byl ale tento faktor ponechán. Dle Comrey a Lee (1992) jsou loadingy větší než 0.71 „excelentní“ a faktory, které obsahují položky s excelentním loadingem, mohou být non-triviální i za předpokladu, že obsahují pouze dva faktory (loadingy našich faktorů jsou 0.828 a 0.936) (Brown, 2009). Výsledná faktorová struktura inventáře včetně faktorových loadingů je zobrazena v Tabulce 4. Interkomponentová korelace je zobrazena v Příloze 5.

Dále byla měřena reliabilita modelu. Vnitřní konzistence položek, průměrná hodnota a směrodatná odchylka byla měřena pro každý faktor. Pro faktor Zaměření na sebe $\alpha = .871$, $M = 3.63$, $SD = 0.82$. Pro faktor Zaměření na orgasmus $\alpha = .839$, $M = 3.51$, $SD = 1.13$. Pro faktor Zaměření na partnera $\alpha = .906$, $M = 3.67$, $SD = 0.88$. Dle George a Mallery (2003) je Cronbachovo α vyšší než 0.8 interpretováno jako dobrá konzistence a Cronbachovo α vyšší než 0.9 jako excelentní konzistence; náš nástroj má tedy celkově dobrou až excelentní vnitřní konzistenci.

Korelace mezi hrubými skóry z původní neupravené struktury dotazníku a mezi hrubými skóry z nové struktury dotazníku byly signifikantní pro všechny faktory i pro celkový výsledek NSSS (Spearmanovo ρ pro faktor Zaměření na sebe, faktor Zaměření na partnera a celkový skór vždy $> .95$, $p < .001$, Spearmanovo ρ pro nově vzniklý faktor a faktor, ze kterého se vydělil $\rho(577) = .772$, $p < .001$). Pro české prostředí tak byla přijata NSSS o 3 faktorech a 17 položkách, která má srovnatelnou výpovědní hodnotu s původní chorvatsko-americkou verzí.

Tabulka 4

Nová faktorová struktura inventáře

Loadiny faktorů

Faktor				
	Zaměření na partnera	Zaměření na sebe	Zaměření na orgasmus	Jedinečnost
EC1		0.671		0.416
EC2			0.828	0.167
EC3		0.781		0.298
EC4		0.824		0.372
EC5		0.824		0.328
EC6		0.666		0.505
EC7		0.657		0.483
EC8		0.596		0.538
EC9			0.936	0.129
PC2	0.733			0.414
PC3	0.810			0.343
PC5	0.795			0.390
PC6	0.734			0.331
PC7	0.747			0.365
PC8	0.884			0.312
PC9	0.636			0.422
PC10	0.648			0.477

Poznámka: Loadiny pod 0.32 jsou skryty.

7.1.2 Faktorová struktura SSS

Pro účely ověření faktorové struktury inventáře SSS byla použita konfirmační faktorová analýza (CFA) v Jamovi. CFA potvrdila původní šestifaktorovou strukturu inventáře, $\chi^2(480) = 1259, p < .001$, CFI = 0.900, TLI = 0.890, SRMR = 0.058, RMSEA = 0.053, 90% CI 0.049-0.057. Čtvrtá položka čtvrtého faktoru se však loadovala špatným směrem, bylo ji tudíž třeba odstranit. To vedlo k drobným změnám indexů přizpůsobivosti modelu, $\chi^2(449) = 1208, p < .001$, CFI = 0.902, TLI = 0.892, SRMR = 0.059, RMSEA = 0.054, 90% CI 0.504-0.058. Model nicméně v obou případech splňoval většinu předpokladů. Dle Hu a Bentler (1999) by měly být indexy CFI a TLI vyšší než 0.95, dle Byrne (1994) však stačí, aby měly indexy CFI a TLI hodnotu 0.9; tyto podmínky náš model splňuje. Dle Hu a Bentler (1999) by měl index RMSEA být nižší než 0.06 a index SRMR nižší než 0.08, což náš model také splňuje. Výsledná faktorová struktura inventáře je v Příloze 6.

Reliabilita metody byla měřena skrze vnitřní konzistenci faktorů. Dobrá (téměř excelentní) vnitřní konzistence byla zjištěna pro faktor Sexuální standardy $\alpha = .895$, $M = 2.41$, $SD = 1.09$, pro faktor Sexuální komplexita a simplicita $\alpha = .830$, $M = 3.78$, $SD = 1.01$ a pro faktor Sexuální touha $\alpha = .897$, $M = 3.18$, $SD = 1.31$. Pro faktor Výkon a orgasmus byla zjištěna přijatelná vnitřní konzistence, $\alpha = .713$, $M = 2.78$, $SD = 0.97$. Slabá (avšak dle George a Mallery, 2003, ještě přijatelná) vnitřní konzistence byla zjištěna pro faktor Sukničkáři $\alpha = .532$, $M = 2.97$, $SD = 0.97$ a pro faktor Emocionální sex $\alpha = .508$, $M = 4.39$, $SD = 1.19$.

Výsledky CFA byly přijaty i s ohledem na velikost vzorku, který je pro CFA šestifaktorové struktury stále relativně nízký a pro větší vzorek bychom tudíž mohli očekávat lepší přizpůsobivost modelu. Nutnost odstranit jednu z položek naznačuje, že by pro český vzorek byla možná i jiná struktura dotazníku než struktura, kterou identifikovali Sakaluk et al. (2014) v jejich výzkumu. Pro účely tohoto výzkumu však byla přijata původní faktorová struktura. Odstranění položky nevedlo k podstatným rozdílům mezi hrubými skóry příslušného faktoru a celkového skóre (pro daný faktor Spearmanovo $\rho(577) = .946$, $p < .001$, pro celkové skóre Pearsonovo $r(577) = .998$, $p < .001$); můžeme tedy předpokládat srovnatelnou výpovědní hodnotu naší struktury o 32 položkách s původní strukturou o 33 položkách.

7.2 Souvislost míry ztotožňování se se sexuálními skripty se sexuální spokojeností

Pro ověření naší hlavní výzkumné hypotézy „Vyšší míra ztotožňování se sexuálními skripty bude negativně korelovat s mírou sexuální spokojenosti“ byla zvolena korelace. Nejprve byla ověřována normalita rozložení dat a přítomnost odlehlých hodnot pro výsledky SSS a NSSS pomocí Shapiro-Wilkova testu normality rozložení dat, Q-Q plotů a box-plotů pro zobrazení odlehlých hodnot. Výsledky SSS byly normálně rozložené a obsahovaly jednu odlehlou hodnotu. Výsledky NSSS byly negativně zešikmeny, data nebyla normálně rozložená a soubor dat obsahoval několik odlehlých hodnot. Z tohoto důvodu byl zvolen Spearmanův korelační koeficient, který nepředpokládá normalitu rozložení dat a umí pracovat s odlehlými hodnotami. Spearmanovo ρ detekovalo negativní korelaci mezi hrubými skóry SSS a hrubými skóry NSSS, $\rho(424) = -.130$, $p = .004$ (viz Příloha 7). Dle Cohen (1988) poukazuje korelační koeficient v hodnotě 0.1-0.3 na malou velikost efektu (Cohen, 1988, str. 82).

7.3 Souvislost vybraných faktorů s mírou ztotožňování se se sexuálními skripty

Dále si tento výzkum vytyčil cíl zjistit, zda s mírou ztotožňování se sexuálními skripty souvisí věk, nejvyšší dosažené vzdělání, počet sexuálních partnerů, religiozita a orgastická schopnost. Souvislosti byly testovány v Jamovi.

Ohledně věku a výsledků SSS byla vytvořena hypotéza „Vyšší věk bude souviset s vyšší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty“. Pro účely ověření této hypotézy byla zvolena metoda korelace. Proměnná „věk“ nebyla normálně rozložená a obsahovala odlehle hodnoty, byl proto zvolen Spearmanův korelační koeficient. Nebyla zjištěna žádná významná korelace mezi věkem a výsledky SSS, $\rho(424) = -.030$, $p = .732$.

Hypotéza týkající se vztahu mezi mírou ztotožnění se sexuálními skripty a mezi úrovní nejvyššího dosaženého vzdělání zněla následovně: „Vyšší vzdělání bude souviset s nižší mírou ztotožňování se sexuálními skripty“. Pro ověření hypotézy byl zvolen t-test pro dva nezávislé výběry. Předpoklad homogenity a normality rozložení nebyl porušen, pro srovnání výsledků SSS skupiny s nižším a skupiny s vyšším vzděláním bylo tedy použito Studentovo t. Na hladině významnosti 0.05 byl zjištěn významný rozdíl mezi skupinami, $t(424) = 2.00$, $p = .023$, $d = 0.253$. Dle Cohen (1988) se jedná o malou velikost efektu. Vizualizace rozdílů v hrubých skórech SSS žen s nižším vzděláním a žen s vyšším vzděláním je v Grafu 1. Výsledky t-testu jsou tudíž v souladu s naší hypotézou.

Ohledně souvislosti výsledků SSS s celkovým počtem sexuálních partnerů byla vytvořena hypotéza „Vyšší počet sexuálních partnerů bude souviset s nižší mírou ztotožňování se sexuálními skripty“. Pro účely ověření této hypotézy byla zvolena metoda korelace. Jedna účastnice musela být pro účely testování této hypotézy odstraněna z analýzy dat, neboť neuvedla celkový počet svých dosavadních sexuálních partnerů. Proměnná „počet sexuálních partnerů“ nebyla normálně rozložená a obsahovala velké množství odlehle hodnot; z tohoto důvodu byl pro účely korelace použit Spearmanův korelační koeficient. Mezi celkovým počtem sexuálních partnerů a hrubým skóre SSS byla zjištěna slabá negativní korelace, $\rho(423) = -.105$, $p = .016$. Výsledky Spearmanovy korelace jsou tudíž v souladu s naší hypotézou.

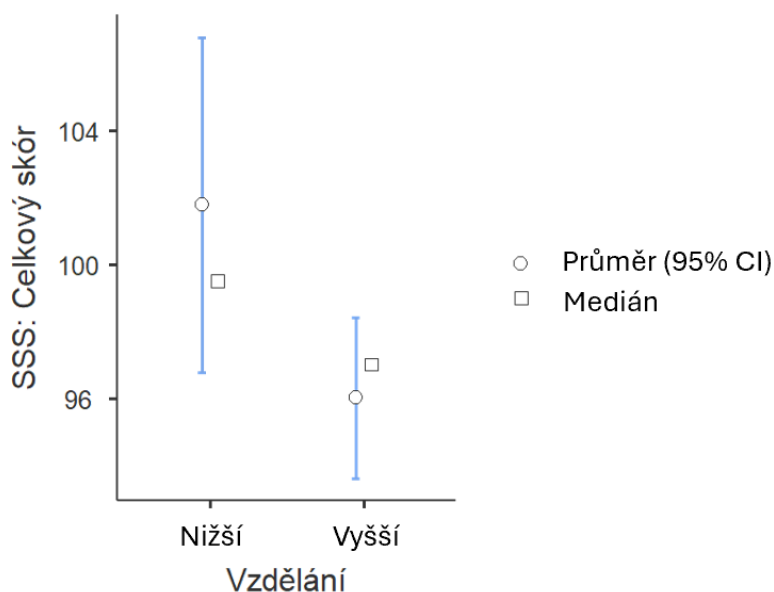
Hypotéza týkající se souvislosti religiozity a výsledků SSS byla následující: „U věřících jedinců bude vyšší míra ztotožňování se sexuálními skripty ve srovnání s nevěřícími jedinci“. K ověření této hypotézy byl zvolen t-test pro nezávislé výběry. Předpoklad

homogenity a normality rozložení byl splněn, pro porovnání skupin bylo tudíž zvoleno Studentovo t . Mezi hrubými skóry SSS věřících a nevěřících jedinců za použití hladiny významnosti 0.05 nebyl zjištěn významný rozdíl, $t(424) = -1.37, p = .085, d = -0.154$.

Předpokládaný vztah mezi orgastickou schopností a mírou ztotožňování se s tradičními sexuálními skripty byl formulován v hypotéze „Lepší orgastická schopnost bude souviset s nižší mírou ztotožňování se sexuálními skripty“. Orgastická schopnost byla měřena pomocí pěti úrovní. Účastníci odpovídali na otázku „Jak často dosahujete při pohlavním styku s partnerem vyvrcholení (orgasmu) – lhostejno, jestli při souloži, nebo při jiném dráždění“ pomocí stupnice „Nikdy“ (8.2 %), „V menšině případů“ (19.7 %), „Asi v polovině“ (19.2 %), „Ve většině případů“ (25.8 %), „Vždy/téměř vždy (27.0 %)“. Pro testování vztahu mezi orgastickou schopností a mírou dodržování sexuálních skriptů byla zvolena jednosměrná analýza rozptylu (ANOVA). Protože nebyl porušen předpoklad normality rozložení dat a homogenity variací, byla zvolena jednosměrná ANOVA bez korekce. Mezi úrovněmi orgastické schopnosti a výsledky SSS však nebyl zjištěn žádný významný vztah, $F(4, 421) = 1.37, p = .244, \eta^2 = .013$.

Graf 1

Rozdíly v celkovém skóre SSS žen s nižší a vyšší úrovní vzdělání

8. Diskuse

Výsledky výzkumu byly v souladu s hlavní výzkumnou hypotézou a s některými vedlejšími hypotézami. Vedlejší hypotézy, které byly našimi výsledky podpořeny, se týkaly souvislosti míry ztotožňování se sexuálními skripty s úrovní vzdělání a s počtem sexuálních partnerů. Naopak hypotézy týkající se souvislosti mezi mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a mezi věkem, religiozitou a orgastickou schopností, naše výsledky nepodpořily.

Z výsledků můžeme usuzovat, že náš cíl prozkoumat spojitost mezi mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti u českých žen vedl ke zjištění, že tuto souvislost u českých žen pozorovat můžeme. Korelace mezi skóry SSS a mezi skóry NSSS měla předpokládaný směr, avšak síla vztahu byla slabá. Výsledky jsou tedy v souladu s naší hlavní výzkumnou hypotézou, s předpoklady Teorie sexuálních skriptů (Gagnon & Simon, 2011) i s výsledky předešlých výzkumů (viz například Rubin et al., 2019; Sanchez et al., 2012; Scappini & Fioravanti, 2022). Zároveň je však nutné tyto výsledky interpretovat s rezervou. Vztah mezi proměnnými byl zkoumán prostřednictvím korelace, nemůžeme tedy mluvit o kauzalitě. Náš vzorek navíc nebyl reprezentativní a skládal se pouze z lidí, kteří jsou ochotni se dobrovolně bez nároku na odměnu zúčastnit výzkumu, týkajícího se sexuálního chování. Dobrovolnický výběr, na němž bylo získávání účastníků pro výzkum z většiny založeno, už sám o sobě ovlivňuje charakteristiky vzorku, který výzkum získá, a značně tudíž omezuje rozmanitost účastníků. Pro tento výzkum by například bylo přínosné získat i účastníky, kteří mají ohledně sexuálního chování značně konzervativní názory, tedy ty, kdo se do velké míry ztotožňují se sexuálními skripty; samotná povaha výzkumu však potenciální účastníky tohoto charakteru odradí. Tento jev se mohl projevit zejména u starších účastníků, kterých již samo o sobě nebylo mnoho, a ti, kteří na výzkum zareagovali, mají možná liberálnější postoje ohledně sexu; proto byli ochotni se výzkumu účastnit. To může být i jeden z důvodů, proč souvislost mezi mírou dodržování sexuálních skriptů a mezi vyšším věkem nebyla prokázána. Online podoba sběru dat navíc sama o sobě shromažďuje účastníky, kteří si jsou v určitých charakteristikách podobní; zejména omezuje množství starších účastníků, kteří čas na sociálních sítích buď netráví vůbec, nebo nemusejí být dostatečně technologicky znalí, aby byli schopni vyplnit online dotazník. Při pilotní studii byla od účastnice v seniorském věku získána zpětná vazba, ve které sdělila, že velikost písma dotazníku (kterou Google Forms neumožňuje nastavovat) je sama o sobě pro starší účastníky odrazující, protože mají mnohdy zrakové obtíže. Dále je třeba vzít v potaz algoritmus, pomocí

kterého Meta dotazník na Facebooku šíří, a který do značné míry přispívá k homogenitě vzorku. Protože je tento algoritmus vytvořen primárně pro reklamní účely, příspěvek se zobrazuje jedincům, u kterých je předpokládána zvýšená šance kliknutí na sdílený odkaz. Profil, ze kterého byla reklama s odkazem na tento výzkum šířena, byl označen klíčovými slovy „výzkum“ a „psychologie“; dotazník byl tedy algoritmem primárně zobrazován jedincům, kteří mají o podobný obsah na sociálních sítích zájem. Uživatelé sociálních sítí, jejichž zájmy nejsou v souladu s těmito tématy, tak měli výrazně sníženou šanci zapojení se do výzkumu už jen proto, že pravděpodobnost zobrazení dotazníku na jejich facebookové stránce byla nižší než u uživatelů, kteří s příspěvkem podobného typu běžně interagují. Ke značné homogenitě výzkumného vzorku tedy přispívalo hned několik skutečností odvíjejících se od samotné povahy výzkumu a metody, kterou byli účastníci shromažďováni. Homogenita vzorku byla patrná zejména na věku a úrovni vzdělání, kdy věk účastnic byl velice nízký a jejich úroveň vzdělání naopak značně vysoká. Průměrný věk českých žen je dle dat, které Český statistický úřad (ČSÚ) sesbíral v nejnovějším sčítání lidu v roce 2021, 44.1 let. Průměrný věk našeho vzorku byl 26.2 let. Dle ČSÚ je v České republice podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním 18.7 % a úroveň vzdělání zhruba třetiny obyvatel je středoškolské bez maturity nebo nižší (*ČSÚ představil první výsledky sčítání 2021*, 2021); oproti tomu mělo v našem vzorku 46 % účastnic vysokoškolské vzdělání a středoškolské bez maturity nebo nižší mělo pouze 3.8 % účastnic. TSS předpokládá, že nižší úroveň vzdělání a vyšší věk pozitivně souvisí s vyšší mírou dodržování sexuálních skriptů (Gagnon & Simon, 2011). Souvislost mezi úrovní vzdělání a mírou ztotožňování se sexuálními skripty byla zjištěna i v našem výzkumu, a to navzdory vysokému stupně vzdělání našeho vzorku. Je možné, že zvýšení reprezentativnosti našeho vzorku (zejména s ohledem na věk a vzdělání) by mohlo vést k detekci výraznějšího vztahu mezi mírou ztotožňování se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti. Naše výsledky tudíž můžeme považovat za povzbudivé.

Generalizovatelnost našich výsledků je omezena i podmínkami, jež musely účastnice splňovat, aby jim bylo umožněno se do výzkumu zapojit. Z důvodu vlastností inventářů byly nutnými kritérii pro možnost zapojení se do výzkumu heterosexuální orientace a sexuální aktivita v posledních šesti měsících. Původně měl výzkum využívat data od všech žen, které jsou sexuálně aktivní s muži. Poté, co byl jako nástroj měření úrovně, do které se jedinci ztotožňují s tradičními sexuálními skripty, zvolen inventář SSS, však bylo nutné omezit vstupní kritéria a umožnit účast pouze heterosexuálním jedincům, jelikož inventář SSS byl vytvořen a validován na heterosexuálních vzorcích; autoři proto nedoporučují využívat nástroj

pro sběr dat od queer jedinců. Naše závěry se tak týkají heterosexuálních žen, nikoliv žen obecně. Omezení na účastníky, kteří byli v posledních šesti měsících sexuálně aktivní, se odvíjelo od vlastností inventáře NSSS. Svou spokojenost s jednotlivými položkami jsou totiž účastníci instruováni hodnotit s ohledem na „posledních šest měsíců“. Toto kritérium mohlo vést i k nižší účasti sexuálně konzervativních jedinců, kteří nenavazují nezávazné sexuální kontakty, a tak pokud nebyli v posledních šesti měsících v partnerském vztahu, nemohou dotazník vyplnit. Mezi tyto potenciální účastníky mohli patřit i například věřící jedinci. Celkový podíl věřících účastnic byl v našem vzorku 24.6 %. Účastníci odpovídali na otázku „Jaký je váš vztah k náboženské víře?“ s tím, že výběr sestával z položek „Jsem věřící“ a „Jsem nevěřící“. Jak však poukázal jeden z účastníků, formulace této otázky nemusela být dostatečně jednoznačná a odpověď na ni neobsahuje žádnou informaci o tom, zda je jedinec aktivním praktikujícím členem nějaké církve, či zda se pouze považuje za spirituálního člověka. Naše hypotéza ohledně vztahu mezi mírou ztotožňování se sexuálními skripty a mezi religiozitou předpokládala, že sexuální skripty věřících jedinců budou ovlivněny náboženstvím, ke kterému se hlásí. Pokud se však jako věřící označovali i jedinci, jejichž názory a chování nejsou ovlivněny náboženskou vírou, k níž se hlásí, naše výsledky mohly být zkresleny. Mezi výsledky SSS a religiozitou nebyl shledán statisticky významný rozdíl, je však možné, že jasnější formulace toho, co je pod vírou myšleno, by mohla vést ke statisticky významnějším rozdílům mezi skóry SSS věřících a nevěřících jedinců.

Při interpretaci výsledků je také nutné brát v potaz povahu měřících nástrojů. Inventáře SSS a NSSS byly účastníkům prezentovány v randomizovaném pořadí, aby se předešlo efektu pořadí. Dotazníky jsou však založeny na vlastních výpovědích, které nemusejí být vždy přesné a často nemusejí odrážet realitu. Výpovědi jsou tak často ovlivněny tím, jak by účastníci před ostatními (ale i sami před sebou) chtěli působit, tedy efektem sociální žádoucnosti. V rámci tohoto výzkumu mohou mít lidé k takto zkresleným odpovědím zvýšenou tendenci, neboť otázky se týkají vlastní sexuální spokojenosti a názorů na sexuální chování mužů a žen. Výpověď o vlastní sexuální spokojenosti může být zkreslena, zvláště pokud jedinec není sexuálně spokojený a zároveň je v partnerském vztahu; připustit si nespokojenost s určitými aspekty sexuálního života s partnerem by totiž mohlo vyvolat nepříjemné pocity a obavy. Výzkum byl anonymní, a dal tudíž účastníkům prostor vyjádřit spokojenost s takto intimním aspektem jejich života bez toho, aby tyto informace museli osobně sdělovat jiné osobě. Přesto však výpovědi mohly být zkresleny tím, jak chtěli účastníci (byť i třeba jen sami před sebou) působit. Efekt sociální žádoucnosti se může výrazně projevit

v odpovědích v rámci inventáře SSS, neboť tyto odpovědi se týkají názorů a postojů. Účastníci tak mohou mít tendenci odpovídat tak, aby jejich názory byly v souladu s názory, které vnímají jako správné, společensky uznávané nebo které si myslí, že výzkumník očekává (efekt reaktivního zkreslení), a jejich osobní názory tak mohou zůstat skryty. Vliv sociální žádoucnosti na výsledky SSS je částečně ošetřen šestibodovou škálou, která neumožňuje neutrální odpovědi, a účastníci jsou tak nuceni přiklonit se k jednomu z názorových protipólů; plně mu však ani tímto opatřením nepředcházíme.

Z použitých nástrojů vyplývají i další omezení. Protože byly oba inventáře převzaty z angličtiny, bylo je třeba přeložit. Přestože byl překlad prováděn rodilými mluvčími a byl konzultován s velkým množstvím dalších rodilých mluvčích, některé položky se těžko překládaly pro české prostředí. Nejvýznamnější problém byl s překladem položek, které v rámci SSS spadají do faktoru „Player”. Všechny tyto položky totiž pracují se slovem „player” jako s ústředním tématem, jeho přesný překlad je tedy podstatný. V češtině se však slovo, které má shodné konotace, hledá náročně. Překladatelé přišli se 3 termíny, které se dle jejich názoru nejvíce podobaly slovu „player“, a to sukničkář, holkař a svůdník. Na soukromém instagramovém profilu pak byla vytvořena anketa, kde účastníci hlasovali o tom, jaké české slovo je dle jejich názoru nejbližší slovu „player”. Z celkového počtu 56 účastníků hlasovalo 54 % pro slovo sukničkář, 26 % pro slovo svůdník a 20 % pro slovo holkař. Na základě tohoto hlasování byl zvolen termín sukničkář. Faktorová analýza struktury SSS odhalila, že v rámci faktoru „Sukničkář” se jedna ze čtyř položek loaduje špatným směrem, a že tento faktor má obecně nízkou vnitřní konzistenci. Je tedy možné, že slovo „sukničkář” nemá dostatečně shodné konotace se slovem „player” a výsledky SSS mohly být těmito položkami zkresleny. U žádné jiné položky problém s překladem nevyvstal, je však možné, že se konotace k přeloženým termínům mohou v angličtině a češtině lišit. U inventáře NSSS se nevyskytl problém s překladem či interpretací položek, avšak tento nástroj také nebyl bez chyby. Data, která byla prostřednictvím inventáře nasbírána, jsou silně negativně zešikmená, tedy úroveň sexuální spokojenosti nebyla normálně rozložená a většina účastnic vykazovala vysokou sexuální spokojenost. Tento problém zaznamenali i autoři NSSS při původní validační studii (Štulhofer et al., 2010) a je tedy možné, že se jedná o chybu nástroje. Alternativním vysvětlením je, že vzorek pro tento výzkum byl nadprůměrně sexuálně spokojený. Pro to by svědčila i nadprůměrná orgastická schopnost účastnic. Z dosavadních výzkumů vyplývá, že většina žen dosahuje orgasmu v 32-65 % sexuálních kontaktů (Mahar et al., 2020), naše data však tuto statistiku neodráží, neboť více než polovina žen z našeho vzorku dosahuje orgasmu

„ve většině případů“ nebo „vždy/téměř vždy“ s tím, že kategorie „vždy/téměř vždy“ měla dokonce nejvyšší zastoupení. Nadprůměrná sexuální spokojenost a orgastická schopnost našeho vzorku může souviset s charakteristikami našeho výzkumného souboru, kdy mladé a vzdělané ženy vykazují vyšší sexuální spokojenost než starší ženy a ženy s nižší úrovní vzdělání (Bayat et al., 2023; Miguel et al., 2024; Rausch & Rettenberger, 2021; Shahhosseini et al., 2014), a mohla také vést k tomu, že nebyl zjištěn vztah mezi orgastickou schopností a úrovní ztotožňování se sexuálními skripty. K vysoké sexuální spokojenosti a dobré orgastické schopnosti mohlo dále přispívat to, že většina respondentek (83.6 %) byla v době sběru dat v partnerském vztahu. Výzkumy totiž ukazují, že ženy, které jsou v partnerském vztahu, vykazují lepší orgastickou schopnost a vyšší sexuální spokojenost oproti ženám, které sexuální kontakty navazují s nezávaznými sexuálními partnery (Armstrong et al. 2012; Lentz & Zaikman, 2021; Štulhofer et al., 2011).

Výsledky dále ukázaly, že ženy, které se více ztotožňovaly se sexuálními skripty, uváděly nižší počet sexuálních partnerů. Tyto výsledky jsou v souladu s dřívějšími výzkumy a předpoklady Teorie sexuálních skriptů. S množstvím sexuálních partnerů souvisí zejména skript zdrženlivosti, v rámci kterého jsou ženy s větším množstvím sexuálních partnerů za své sexuální zkušenosti hodnoceny negativně. Ženy, které se více ztotožňují s tímto skriptem, mají menší šanci vyhledávat sexuální kontakty mimo dlouhodobé vztahy, a to i za předpokladu, že by o takové kontakty samy stály. Zároveň mají i nižší šanci sdílet s ostatními skutečné množství svých dosavadních sexuálních partnerů. Brání jim především obavy z dopadu, které by jejich počínání mělo na jejich společenskou pověst (Conley et al., 2012; England & Bearak, 2014; Reid et al., 2011). Oproti tomu ženy, které se s tímto skriptem neztotožňují a/nebo jej ani nevnímají jako aktuální pro jejich sociální okruh, mohou sexuální kontakty s větším počtem mužů vyhledávat ve větší míře a mohou být zároveň i ochotnější sdílet skutečný údaj o množství dosavadních sexuálních partnerů. Není tudíž překvapivé, že negativní korelace mezi mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a celkovým počtem dosavadních sexuálních partnerů byla zjištěna i na našem vzorku. Zároveň je ale nutné podotknout, že síla vztahu mezi těmito proměnnými je slabá. To by mohlo svědčit pro to, že vliv skriptu zdrženlivosti postupně slábne a skutečně dochází k posunu směrem k egalitárnějšímu hodnocení žen a mužů za množství jejich sexuálních kontaktů tak, jak to popisuje například Sakaluk et al. (2014), McCormick (2010) nebo Zaikman & Marks (2017). Zároveň to může být i odrazem nízkého vlivu náboženství v Čechách, neboť skript

zdrženlivosti je dle Endendijk et al. (2019) prominentnější ve společnostech, které jsou do větší míry ovlivňovány konzervativními náboženskými hodnotami.

Na našem vzorku byla zjištěna i souvislost mezi vyšší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty a již zmíněnou nižší úrovní vzdělání. Vyšší míra ztotožňování se sexuálními skripty se u jedinců s nižší úrovní vzdělání dle autorů TSS odvíjí od větší tendence spoléhat se na kulturní scénáře oproti intrapsychickým skriptům (Gagnon & Simon, 2011). Dosavadní výzkumy se na úroveň vzdělání a její souvislost s mírou ztotožňování se s tradičními sexuálními skripty běžně nezaměřují. Úroveň vzdělání je zkoumána v kontextu určitých specifických kontextů, jako je například úroveň partnerské komunikace (viz např. Rausch & Rettenberger, 2021) nebo masturbace (viz např. Fischer & Træen, 2022), které sice se sexuálními skripty zprostředkovaně souvisí, ale do skriptové perspektivy úroveň vzdělání přímo nezasazují – takových výzkumů je nedostatek. Výsledky tohoto výzkumu tak přináší relevantní podporu pro předpoklady TSS, neboť navzdory tomu, že byl náš vzorek značně nadprůměrně vzdělaný, na něm byl pozorován statisticky signifikantní vztah (byť o malé velikosti efektu) mezi úrovní vzdělání a mírou ztotožňování se se sexuálními skripty, a to v předpokládaném směru (vyšší míra vzdělání souvisí s nižší mírou ztotožňování se se sexuálními skripty).

Silné stránky tohoto výzkumu spočívají zejména v tom, že umožnil zmapovat souvislost sexuálních skriptů se sexuální spokojeností žen pomocí kvantitativního výzkumného designu na početném (byť ne reprezentativním) vzorku českých žen. Sexuální skripty a jejich vliv na sexuální spokojenost zatím dle dostupných zdrojů v českém prostředí pomocí kvantitativního výzkumného designu zkoumány nebyly, a tento výzkum tak přináší první vhled do souvislosti mezi sexuálními skripty, sexuální spokojeností a vybranými charakteristikami (věk, počet sexuálních partnerů, vzdělání, orgastická schopnost, religiozita) na vzorku českých žen, jehož velikost umožňuje statistické testování hypotéz. Zároveň představuje unikátní náhled na problematiku souvislosti celkové míry ztotožňování se se sexuálními skripty s celkovou sexuální spokojeností, neboť i zahraniční výzkumy se většinou věnují pouze vybraným sexuálním skriptům (například pouze skript pasivity) a jejich souvislosti s vybranými prediktory sexuální spokojenosti (například pouze četnost/kvalita orgasmů).

9. Závěr

Cílem tohoto výzkumu bylo zjistit, zda existuje souvislost mezi mírou ztotožňování se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti u českých žen a dále zjistit, zda s mírou ztotožňování se sexuálními skripty souvisí věk, nejvyšší dosažené vzdělání, počet sexuálních partnerů, religiozita a orgastická schopnost. Na vzorku českých žen byla zjištěna spojitost mezi mírou ztotožňování se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti, úrovní dosaženého vzdělání a počtem dosavadních sexuálních partnerů. Souvislost míry ztotožňování se sexuálními skripty s věkem, religiozitou a orgastickou schopností zjištěna nebyla.

Hlavním přínosem tohoto výzkumu je zmapování problematiky sexuálních skriptů a sexuální spokojenosti na vzorku českých žen. Zmapování vztahu mezi sexuálními skripty, sexuální spokojeností a faktory, které tento vztah ovlivňují, umožňuje komplexnější porozumění sexuální spokojenosti, a díky tomu i přesnější identifikaci oblastí, kde je stále prostor pro edukaci. Ze studií zabývajících se souvislostí mezi sexuálními skripty a sexuální spokojeností vyplývá, že edukace zaměřená na identifikaci sexuálních skriptů a jejich vlivu na sexuální život je efektivním prostředkem pro vypořádávání se s negativními vlivy, které tradiční sexuální skripty na sexuální spokojenost mají (Warshowsky et al., 2020; Wetzel & Sanchez, 2022). Identifikace škodlivých standardů a scénářů může u žen vést ke zvýšené asertivitě, ke sníženému výskytu nechtěných sexuálních kontaktů, ke zlepšenému sexuálnímu fungování a celkově k vyšší sexuální spokojenosti (Rittenhour & Sauder, 2024; Scappini & Fioravanti, 2022; Seabrook et al., 2017). Povědomí o tom, že tradiční scénáře sexuálního chování mohou mít negativní vliv na sexuální spokojenost žen, by tudíž bylo vhodné šířit i mezi české ženy a muže, například prostřednictvím sexuální výchovy, přednášek, workshopů, podcastů nebo sociálních sítí. V ČR se šířením povědomí o méně známých sexuálních tématech skrze přednášky, workshopy a sociální sítě zabývá například organizace Konsent, kterou sleduje již značné množství lidí a která má tudíž významný dopad. Poznatky o sexuální spokojenosti a jejích korelátech by tak mohlo být užitečné předávat organizacím tohoto typu, neboť mají prostředky na to oslovit větší množství lidí. Poznatky o tom, jaké faktory sexuální spokojenost ovlivňují, by bylo vhodné strádat i pro účely sexuální výchovy. Sexuální výchova v českých školách se většinou zaměřuje pouze na biologické aspekty sexu; uspokojivý sexuální život je však zásadní pro partnerskou a celkovou životní spokojenost, a bylo by tedy prospěšné, aby poznatky o tom, jaké faktory sexuální spokojenost ovlivňují, byly ve školách předávány spolu s ostatními informacemi o lidském sexuálním chování.

Výsledky výzkumu by mohly být přínosné i pro klinickou praxi. Rozšíření poznání o další faktor, který přispívá ke snížené sexuální spokojenosti, může odborníkům pomoci správně identifikovat příčiny problému, kvůli kterému klienti odbornou pomoc vyhledali. Skriptová perspektiva se dá využívat v rámci psychoterapie s jedinci a páry, jejichž snížená sexuální nebo vztahová spokojenost je výsledkem nevyhovujících scénářů sexuálních aktivit.

Dalším vhodným krokem pro výzkum sexuálních skriptů a sexuální spokojenosti by bylo provést výzkum na reprezentativním vzorku, tedy například za použití kvót. Reprezentativní výzkum by umožnil spolehlivěji zachytit vztah mezi mírou ztotožňování se sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti. Dále by bylo vhodné výzkum rozšířit i na muže a porovnat souvislost sexuální spokojenosti a sexuálních skriptů mezi muži a ženami. Přínosné by mohlo být i porovnání souvislosti faktorů ovlivňujících míru ztotožňování se sexuálními skripty mezi sebou (například jak mezi sebou v kontextu vlivu na míru ztotožňování se sexuálními skripty interagují faktory vzdělání, počtu sexuálních partnerů a religiozity, a který z těchto faktorů míru ztotožňování se sexuálními skripty ovlivňuje nejintenzivněji). Pro komplexnější porozumění interakce mezi sexuální spokojeností a sexuálními skripty by jí bylo vhodné zkoumat i s přihlédnutím k dalším aspektům, které tento vztah mohou zprostředkovávat, jako je například asertivita, pocit nároku na vlastní uspokojení a očekávání vlastního orgasmu. Rozšíření výzkumu sexuálních skriptů a sexuální spokojenosti o faktor pohlaví a o testování interakce vybraných faktorů působících na sexuální skripty a sexuální spokojenost bude obsahem navazující diplomové práce.

Reference

- Abramson, P. R., & Pinkerton, S. D. (2002). *With pleasure: Thoughts on the nature of human sexuality*. Oxford University Press.
- Allen, M. S., & Desille, A. E. (2017). Personality and sexuality in older adults. *Psychology & Health, 32*(7), 843–859. <https://doi.org/10.1080/08870446.2017.1307373>
- Allison, R. (2019). Asking out and sliding in: Gendered relationship pathways in college hookup culture. *Qualitative Sociology, 42*(3), 361–383. <https://doi.org/10.1007/s11133-019-09430-2>
- Amaro, H., Alvarez, M., & Ferreira, J. A. (2022). Sexual gender roles and stereotypes and the sexual double standard in sexual satisfaction among Portuguese college students: An exploratory study. *Psychology and Sexuality, 13*(5), 1350–1365. <https://doi.org/10.1080/19419899.2022.2039271>
- Arias-Castillo, L., García, L. M., & García-Perdomo, H. A. (2023). The complexity of female orgasm and ejaculation. *Archives of Gynecology and Obstetrics, 308*(2), 427–434. <https://doi.org/10.1007/s00404-022-06810-y>
- Armstrong, E. A., England, P., & Fogarty, A. (2012). Accounting for women's orgasm and sexual enjoyment in college hookups and relationships. *American Sociological Review, 77*(3), 435–462. <https://doi.org/10.1177/0003122412445802>
- Ashdown, B. K., Hackathorn, J., & Clark, E. M. (2011). In and out of the bedroom: sexual satisfaction in the marital relationship. *Journal of Integrated Social Sciences, 2*(1), 40-57.
- Ashwini, U. R. (2018). Work-life balance and marital satisfaction among working men and women. *International Journal of Research and Analytical Reviews, 5*(4), 988-992.
- Babin, E. A. (2013). An examination of predictors of nonverbal and verbal communication of pleasure during sex and sexual satisfaction. *Journal of Social and Personal Relationships, 30*(3), 270–292. <https://doi.org/10.1177/0265407512454523>
- Bačak, V., & Štulhofer, A. (2011). Masturbation among sexually active young women in Croatia: Associations with religiosity and pornography use. *International Journal of Sexual Health, 23*(4), 248–257. <https://doi.org/10.1080/19317611.2011.611220>

- Bayat, F., Ozgoli, G., Mahmoodi, Z., & Nasiri, M. (2022). Do educated women have more sexual satisfaction? A systematic review study. *Crescent Journal of Medical and Biological Sciences*, 10(1), 11–19. <https://doi.org/10.34172/cjmb.2023.03>
- Beck, A.M., Robinson, J.W. (2015). Sexual resilience in couples. In: Skerrett, K., Fergus, K. (eds) *Couple resilience*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-017-9909-6_4
- Bennett-Brown, M., & Denes, A. (2023). Testing the communication during sexual activity model: An examination of the associations among personality characteristics, sexual communication, and sexual and relationship satisfaction. *Communication Research*, 50(1), 106–127. <https://doi.org/10.1177/00936502221124390>
- Benoit, A. A., & Ronis, S. T. (2022). A qualitative examination of withdrawing sexual consent, sexual compliance, and young women’s role as sexual gatekeepers. *International Journal of Sexual Health*, 34(4), 577–592. <https://doi.org/10.1080/19317611.2022.2089312>
- Blair, K. L., & Pukall, C. F. (2014). Can less be more? Comparing duration vs. Frequency of sexual encounters in same-sex and mixed-sex relationships. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 23(2), 123–136. <https://doi.org/10.3138/cjhs.2393>
- Blair, K. L., Cappell, J., & Pukall, C. F. (2017). Not all orgasms were created equal: Differences in frequency and satisfaction of orgasm experiences by sexual activity in same-sex versus mixed-sex relationships. *Journal of Sex Research*, 55(6), 719–733. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1303437>
- Blumenstock, S. M. (2022). Expectations and sexual desire in romantic relationships: An experimental investigation of pleasure and emotional closeness expectancies among young adults. *Journal of Sex Research*, 59(3), 283–302. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.1991260>
- Blunt-Vinti, H., Jozkowski, K. N., & Hunt, M. E. (2019). Show or tell? Does verbal and/or nonverbal sexual communication matter for sexual satisfaction? *Journal of Sex & Marital Therapy*, 45(3), 206–217. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2018.1501446>

- Bordini, G. S., & Sperb, T. M. (2013). Sexual double standard: A review of the literature between 2001 and 2010. *Sexuality & Culture*, 17(4), 686–704. <https://doi.org/10.1007/s12119-012-9163-0>
- Both, S., Lew-Starowicz, M., Luria, M. H., Sartorius, G., Maseroli, E., Tripodi, F., Löwenstein, L., Nappi, R. E., Corona, G., Reisman, Y., & Vignozzi, L. (2019). Hormonal contraception and female sexuality: Position statements from the European Society of Sexual Medicine (ESSM). *The Journal of Sexual Medicine*, 16(11), 1681–1695. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2019.08.005>
- Bóthe, B., Tóth-Király, I., Demetrovics, Z., & Orosz, G. (2017). The pervasive role of sex mindset: Beliefs about the malleability of sexual life is linked to higher levels of relationship satisfaction and sexual satisfaction and lower levels of problematic pornography use. *Personality and Individual Differences*, 117, 15–22. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2017.05.030>
- Bouchard, L. C., & Humphreys, T. P. (2019). Asserting sexual (dis)interest: How do women's capabilities differ? *Canadian Journal of Human Sexuality*, 28(2), 226–241. <https://doi.org/10.3138/cjhs.2019-0012>
- Bowman, C. P. (2014). Women's masturbation. *Psychology of Women Quarterly*, 38(3), 363–378. <https://doi.org/10.1177/0361684313514855>
- Brotto, L. A., Atallah, S., Johnson-Agbakwu, C., Rosenbaum, T. Y., Abdo, C. H. N., Byers, E. S., Graham, C. A., Nobre, P., & Wylie, K. (2016). Psychological and interpersonal dimensions of sexual function and dysfunction. *The Journal of Sexual Medicine*, 13(4), 538–571. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2016.01.019>
- Brown (2009). Choosing the right number of components or factors in PCA and EFA. *Shiken: JALT Testing & Evaluation SIG Newsletter*, 13 (2), 19 - 23.
- Buczak-Stec, E., König, H., & Hajek, A. (2021). Sexual satisfaction of middle-aged and older adults: Longitudinal findings from a nationally representative sample. *Age And Ageing*, 50(2), 559–564. <https://doi.org/10.1093/ageing/afaa161>
- Burri, A., Carvalheira, A. (2019). Masturbatory behavior in a population sample of German women, *The Journal of Sexual Medicine*, 16(7), 963–974. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2019.04.015>

- Byrne, B. M. (1994). *Structural equation modeling with eqs and eqs/windows: basic concepts, applications, and programming*. Sage.
- Cameron, J. J., & Curry, E. (2020). Gender roles and date context in hypothetical scripts for a woman and a man on a first date in the twenty-first century. *Sex Roles*, 82(5–6), 345–362. <https://doi.org/10.1007/s11199-019-01056-6>
- Canário, C., & Figueiredo, B. (2016). Partner relationship from early pregnancy to 30 months postpartum: Gender and parity effects. *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, 5(4), 226–239. <https://doi.org/10.1037/cfp0000066>
- Carvalho, A., & Leal, I. (2013). Masturbation among women: Associated factors and sexual response in a Portuguese community sample. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 39(4), 347–367. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2011.628440>
- Casey, P. M., MacLaughlin, K. L., & Faubion, S. S. (2017). Impact of contraception on female sexual function. *Journal of Womens Health*, 26(3), 207–213. <https://doi.org/10.1089/jwh.2015.5703>
- Cervilla, Ó., & Sierra, J. C. (2022). Masturbation parameters related to orgasm satisfaction in sexual relationships: Differences between men and women. *Frontiers in Psychiatry*, 13. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.903361>
- Chang, H., & Fu, Y. (2023). Gender differences in marital satisfaction across cultural contexts: Does ‘knowing one’s spouse’s friends’ matter? *Journal of Family Studies*, 29(5), 2153–2172. <https://doi.org/10.1080/13229400.2022.2144415>
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates.
- Conaglen, H. M., & Conaglen, J. V. (2013). Drug-induced sexual dysfunction in men and women. *Australian Prescriber*, 36(2), 42–45. <https://doi.org/10.18773/austprescr.2013.021>
- Conley, T. D., Ziegler, A., & Moors, A. C. (2012). Backlash from the bedroom: Stigma mediates gender differences in acceptance of casual sex offers. *Psychology of Women Quarterly*, 37(3), 392–407. <https://doi.org/10.1177/0361684312467169>

- Corona, G., Rastrelli, G., Maseroli, E., Forti, G., & Maggi, M. (2013). Sexual function of the ageing male. *Best Practice & Research Clinical Endocrinology & Metabolism*, 27(4), 581–601. <https://doi.org/10.1016/j.beem.2013.05.007>
- Cortes, K., Britton, E., Holmes, J. G., & Scholer, A. A. (2020). Our adventures make me feel secure: Novel activities boost relationship satisfaction through felt security. *Journal of Experimental Social Psychology*, 89, 103992. <https://doi.org/10.1016/j.jesp.2020.103992>
- Couture, S., Hébert, M., Fernet, M., Paradis, A., & Lévesque, S. (2023). A dyadic analysis of sexual assertiveness and sexual outcomes in adolescent romantic relationships. *Journal of Sex Research*, 1–12. <https://doi.org/10.1080/00224499.2023.2282620>
- Csako, R., Rowland, D. L., Hevesi, K., Vitalis, E., & Balalla, S. (2022). Female sexuality in Aotearoa/New Zealand: Factors and sexual response associated with masturbation. *International Journal of Sexual Health*, 34(4), 521–539. <https://doi.org/10.1080/19317611.2022.2099499>
- ČSÚ představil první výsledky Sčítání 2021. (2021, leden 3). ČSÚ. Získáno březem 3, 2024, z <https://www.czso.cz/csu/czso/csu-predstavil-prvni-vysledky-scitani-2021#:~:text=Podle%20v%C3%BDsledk%C5%AF%20s%C4%8D%C3%ADt%C3%A1n%C3%AD%20lidu%20%C5%BEilo,osob%20s%20vy%C5%A1%C5%A1%C3%ADmi%20stupni%20vzd%C4%9BI%C3%A1n%C3%AD.>
- Darden, M., Ehman, A. C., Lair, E. C., & Gross, A. M. (2019). Sexual compliance: Examining the relationships among sexual want, sexual consent, and sexual assertiveness. *Sexuality & Culture*, 23(1), 220–235. <https://doi.org/10.1007/s12119-018-9551-1>
- Delicate, A., Ayers, S., & McMullen, S. (2018). A systematic review and meta-synthesis of the impact of becoming parents on the couple relationship. *Midwifery*, 61, 88–96. <https://doi.org/10.1016/j.midw.2018.02.022>
- Del Mar Sánchez-Fuentes, M., Salinas, J. M., & Sierra, J. C. (2016). Use of an ecological model to study sexual satisfaction in a heterosexual Spanish sample. *Archives of Sexual Behavior*, 45(8), 1973–1988. <https://doi.org/10.1007/s10508-016-0703-9>

- DeSipio, B. E., & Pallotti, C. (2024). Sex communication: The new consent education. *Journal of Student Affairs Research and Practice*, 61(2), 295–308. <https://doi.org/10.1080/19496591.2023.2218307>
- Dew, J. P., Uecker, J. E., & Willoughby, B. J. (2020). Joint religiosity and married couples' sexual satisfaction. *Psychology of Religion and Spirituality*, 12(2), 201–212. <https://doi.org/10.1037/rel0000243>
- Dewitte, M., Carvalho, J., Corona, G., Limoncin, E., Pascoal, P. M., Yacov, R. P., & Štulhofer, A. (2020). Sexual desire discrepancy: A position statement of the European Society for Sexual Medicine. *Sexual Medicine*, 8(2), 121–131. <https://doi.org/10.1016/j.esxm.2020.02.008>
- Dienberg, M., Oschatz, T., Piemonte, J. L., & Klein, V. (2023). Women's orgasm and its relationship with sexual satisfaction and well-being. *Current Sexual Health Reports*, 15(3), 223–230. <https://doi.org/10.1007/s11930-023-00371-0>
- Doss, B. D., & Rhoades, G. K. (2017). The transition to parenthood: Impact on couples' romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 25–28. <https://doi.org/10.1016/j.copsy.2016.04.003>
- Driemeyer, W., Janssen, E., Wiltfang, J., & Elmerstig, E. (2017). Masturbation experiences of Swedish senior high school students: Gender differences and similarities. *The Journal of Sex Research*, 54(4–5), 631–641. <https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1167814>
- Dune, T., & Shuttleworth, R. (2009). “It's just supposed to happen”: The myth of sexual spontaneity and the sexually marginalized. *Sexuality and Disability*, 27(2), 97–108. <https://doi.org/10.1007/s11195-009-9119-y>
- Dyachenko, E. (2023). Interpersonal scripts and sexual communication: Experiences and perspectives of young people in St. Petersburg, Russia. *Culture, Health & Sexuality*, 25(3), 368–381. <https://doi.org/10.1080/13691058.2022.2045037>
- Eaton, A. A., & Rose, S. (2011). Has dating become more egalitarian? A 35 year review using sex roles. *Sex Roles*, 64(11–12), 843–862. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-9957-9>

- Endendijk, J. J., Van Baar, A. L., & Deković, M. (2020). He is a stud, she is a slut! A meta-analysis on the continued existence of sexual double standards. *Personality and Social Psychology Review*, 24(2), 163–190. <https://doi.org/10.1177/1088868319891310>
- England, P., & Bearak, J. (2014). The sexual double standard and gender differences in attitudes toward casual sex among U.S. university students. *Demographic Research*, 30, 1327–1338. <https://doi.org/10.4054/demres.2014.30.46>
- Fallis, E. E., Rehman, U. S., Woody, E. Z., & Purdon, C. (2016). The longitudinal association of relationship satisfaction and sexual satisfaction in long-term relationships. *Journal of Family Psychology*, 30(7), 822–831. <https://doi.org/10.1037/fam0000205>
- Fischer, N., & Træen, B. (2022). A seemingly paradoxical relationship between masturbation frequency and sexual satisfaction. *Archives of Sexual Behavior*, 51(6), 3151–3167. <https://doi.org/10.1007/s10508-022-02305-8>
- Frederick, D. A., Lever, J., Gillespie, B. J., & Garcia, J. R. (2017). What keeps passion alive? Sexual satisfaction is associated with sexual communication, mood setting, sexual variety, oral sex, orgasm, and sex frequency in a national U.S. study. *Journal of Sex Research*, 54(2), 186–201. <https://doi.org/10.1080/00224499.2015.1137854>
- Frederick, D. A., St John, H. K., Garcia, J. R., & Lloyd, E. A. (2018). Differences in orgasm frequency among gay, lesbian, bisexual, and heterosexual men and women in a U.S. national sample. *Archives of Sexual Behavior*, 47(1), 273–288. <https://doi.org/10.1007/s10508-017-0939-z>
- Frith, H. (2013). Sexual scripts, sexual refusals and rape. In *Rape* (str. 99-122). Willan.
- Gagnon, J. H. (2004). Scripts and the coordination of sexual conduct. In *An interpretation of desire: Essays in the study of sexuality* (str. 59-87). University of Chicago Press.
- Gagnon, J. H., & Simon, W. (2011). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality* (2nd ed.). Aldine Transaction. (Původní práce publikována v r. 1973).
- Gauvin, S., & Pukall, C. F. (2018). The SexFlex Scale: A measure of sexual script flexibility when approaching sexual problems in a relationship. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 44(4), 382–397. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2017.1405304>

- George, D., & Mallery, P. (2003). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. 11.0 update (4th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Gérard, M., Berry, M., Shtarkshall, R. A., Amsel, R., & Binik, Y. M. (2021). Female multiple orgasm: An exploratory internet-based survey. *Journal of Sex Research*, *58*(2), 206–221. <https://doi.org/10.1080/00224499.2020.1743224>
- Gerressu, M., Mercer, C. H., Graham, C. A., Wellings, K., & Johnson, A. M. (2008). Prevalence of masturbation and associated factors in a british national probability survey. *Archives of Sexual Behavior*, *37*(2), 266–278. <https://doi.org/10.1007/s10508-006-9123-6>
- Gillespie, B. J. (2017). Correlates of sex frequency and sexual satisfaction among partnered older adults. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *43*(5), 403–423. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2016.1176608>
- Hansson, M., & Ahlborg, T. (2016). Factors contributing to separation/divorce in parents of small children in Sweden. *Nordic Psychology*, *68*(1), 40–57. <https://doi.org/10.1080/19012276.2015.1071201>
- Hamilton, L., & Armstrong, E. A. (2009). Gendered sexuality in young adulthood. *Gender & Society*, *23*(5), 589–616. <https://doi.org/10.1177/0891243209345829>
- Haus, K.R., Thompson, A.E. An examination of the sexual double standard pertaining to masturbation and the impact of assumed motives. *Sexuality & Culture* *24*, 809–834 (2020). <https://doi.org/10.1007/s12119-019-09666-8>
- Herbenick, D., Bowling, J., Fu, T.-C. J., Dodge, B., Guerra-Reyes, L., & Sanders, S. (2017). Sexual diversity in the united states: results from a nationally representative probability sample of adult women and men. *PLOS ONE*, *12*(7). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0181198>
- Herbenick, D., Fu, T., Arter, J., Sanders, S. A., & Dodge, B. (2018). Women’s experiences with genital touching, sexual pleasure, and orgasm: Results from a U.S. probability sample af women ages 18 to 94. *Journal of Sex & Marital Therapy*, *44*(2), 201–212. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2017.1346530>
- Higgins, J. A., Lands, M., Ufot, M., & McClelland, S. I. (2022). Socioeconomics and erotic inequity: A theoretical overview and narrative review of associations between poverty,

- socioeconomic conditions, and sexual wellbeing. *Journal of Sex Research*, 59(8), 940–956. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2044990>
- Higgins, J. A., Mullinax, M., Trussell, J., Davidson, J. K., & Moore, N. B. (2011). Sexual satisfaction and sexual health among university students in the United States. *American Journal of Public Health*, 101(9), 1643–1654. <https://doi.org/10.2105/ajph.2011.300154>
- Higgins, J. A., Trussell, J., Moore, N. B., & Davidson, J. K. (2010). Virginity lost, satisfaction gained? Physiological and psychological sexual satisfaction at heterosexual debut. *Journal of Sex Research*, 47(4), 384–394. <https://doi.org/10.1080/00224491003774792>
- Hill, E., Allsop, D. B., LeBaron, A. B., & Bean, R. A. (2017). How do money, sex, and stress influence marital instability?. *Journal of Financial Therapy*, 8 (1) 3. <https://doi.org/10.4148/1944-9771.1135>
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Hungrige, A. (2016). *Women's masturbation: An exploration of the influence of shame, guilt, and religiosity* [Doctoral dissertation]. Texas Woman's University. TWU Repository. <https://twu-ir.tdl.org/items/10bd7940-b9d1-4dfe-9fc2-a705656907e2>
- Hust, S. J. T., Rodgers, K. B., & Bayly, B. L. (2017). Scripting sexual consent: Internalized traditional sexual scripts and sexual consent expectancies among college students. *Family Relations*, 66(1), 197–210. <https://doi.org/10.1111/fare.12230>
- Hůtková, L. (2021). *Koncentrace pozornosti během sexuálního styku a orgastická schopnost u žen* [Diplomová práce]. Univerzita Karlova. Digitální repozitář Univerzity Karlovy. <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/148700>
- Johnson, M. D., & Anderson, J. R. (2013). The longitudinal association of marital confidence, time spent together, and marital satisfaction. *Family Process*, 52(2), 244–256. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2012.01417.x>
- Kaestle, C. E., & Allen, K. R. (2011). The role of masturbation in healthy sexual development: Perceptions of young adults. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 983–994. <https://doi.org/10.1007/s10508-010-9722-0>

- Kiefer, A. K., & Sanchez, D. T. (2007). Scripting sexual passivity: A gender role perspective. *Personal Relationships*, *14*(2), 269–290. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2007.00154.x>
- Kinsey, A. C., Pomeroy, W. B., Martin, C. E., Gebhard, P. H., Brown, J. M., & Bancroft, J. (1998). *Sexual Behavior in the human female*. Indiana University Press.
- Klein, V., Imhoff, R., Reininger, K. M., & Briken, P. (2019). Perceptions of sexual script deviation in women and men. *Archives of Sexual Behavior*, *48*(2), 631–644. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1280-x>
- Kontula, O., & Miettinen, A. (2016). Determinants of female sexual orgasms. *Socioaffective Neuroscience & Psychology*, *6*(1), 31624. <https://doi.org/10.3402/snp.v6.31624>
- Kovacevic, K., Tu, E., Rosen, N. O., Raposo, S., & Muise, A. (2024). Is spontaneous sex ideal? Beliefs and perceptions of spontaneous and planned sex and sexual satisfaction in romantic relationships. *The Journal of Sex Research*, *61*(2), 246–260. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2163611>
- Kowal, M., Groyecka-Bernard, A., Kochan-Wójcik, M., & Sorokowski, P. (2021). When and how does the number of children affect marital satisfaction? an international survey. *PLOS ONE*, *16*(4), e0249516. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0249516>
- Kreager, D. A., Staff, J., Gauthier, G. R., Lefkowitz, E. S., & Feinberg, M. E. (2016). The double standard at sexual debut: Gender, sexual behavior and adolescent peer acceptance. *Sex Roles*, *75*(7–8), 377–392. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0618-x>
- Laumann, E. O., Gagnon, J. H., Michael, R. T., & Michaels, S. (1994). *The social organization of sexuality: Sexual practices in the United States* (1st ed.). University of Chicago Press.
- Lebedíková, M. (2020). *Vliv pornografie na sexuální scénáře mladých žen* [Diplomová práce]. Masarykova univerzita. MUNI soubory. <https://is.muni.cz/th/u63wc/>
- Leistner, C. E., & Mark, K. P. (2022). Attitudes toward Mothers as Sexual Beings (ATMSB): Scale development and associations with satisfaction and desire among parents with young children. *Journal of Sex Research*, *60*(9), 1223–1234. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2137450>

- Lentz, A. M., & Zaikman, Y. (2021). The big “O”: Sociocultural influences on orgasm frequency and sexual satisfaction in women. *Sexuality & Culture*, 25(3), 1096–1123. <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09811-8>
- Lévesque, S., Bisson, V., Fernet, M., & Charton, L. (2021). A study of the transition to parenthood: New parents’ perspectives on their sexual intimacy during the perinatal period. *Sexual and Relationship Therapy*, 36(2–3), 238–255. <https://doi.org/10.1080/14681994.2019.1675870>
- Londo, S. R. (2017). *Men’s and women’s implicit sexual double standards: an application of sexual script theory* [MSc Thesis]. The University of Wisconsin Oshkosh. Minds. <https://minds.wisconsin.edu/handle/1793/76944>
- Loney-Howes, R. (2018). Shifting the rape script: “Coming Out” online as a rape victim. *Frontiers: A Journal of Women Studies*, 39(2), 26–57. <https://doi.org/10.5250/fronjwomestud.39.2.0026>
- Loshek, E., & Terrell, H. K. (2015). The development of the Sexual Assertiveness Questionnaire (SAQ): A comprehensive measure of sexual assertiveness for women. *Journal of Sex Research*, 52(9), 1017–1027. <https://doi.org/10.1080/00224499.2014.944970>
- Mahar, E. A., Mintz, L. B., & Akers, B. M. (2020). Orgasm equality: Scientific findings and societal implications. *Current Sexual Health Reports*, 12(1), 24–32. <https://doi.org/10.1007/s11930-020-00237-9>
- Marcinechová, D., & Záhorcová, L. (2020). Sexual satisfaction, sexual attitudes, and shame in relation to religiosity. *Sexuality & Culture*, 24(6), 1913–1928. <https://doi.org/10.1007/s12119-020-09727-3>
- Mark, K. P., Garcia, J. R., & Fisher, H. (2015). Perceived emotional and sexual satisfaction across sexual relationship contexts: Gender and sexual orientation differences and similarities. *Canadian Journal of Human Sexuality*, 24(2), 120–130. <https://doi.org/10.3138/cjhs.242-a8>
- Mark, K. P., Herbenick, D., Fortenberry, J. D., Sanders, S. A., & Reece, M. (2014). The object of sexual desire: Examining the “What” in “What do you desire?” *The Journal of Sexual Medicine*, 11(11), 2709–2719. <https://doi.org/10.1111/jsm.12683>

- Maseroli, E., Scavello, I., Campone, B., Di Stasi, V., Cipriani, S., Felciai, F., Camartini, V., Magini, A., Castellini, G., Ricca, V., Maggi, M., & Vignozzi, L. (2018). Psychosexual correlates of unwanted sexual experiences in women consulting for female sexual dysfunction according to their timing across the life span. *The Journal of Sexual Medicine*, *15*(12), 1739–1751. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2018.10.004>
- Masters, N. T., Casey, E. A., Wells, E. A., & Morrison, D. M. (2013). Sexual scripts among young heterosexually active men and women: Continuity and change. *Journal of Sex Research*, *50*(5), 409–420. <https://doi.org/10.1080/00224499.2012.661102>
- McCarthy, B., & Wald, L. M. (2013). Mindfulness and Good Enough Sex. *Sexual and Relationship Therapy*, *28*(1–2), 39–47. <https://doi.org/10.1080/14681994.2013.770829>
- McCormick, N. B. (2010). Preface to sexual scripts: Social and therapeutic implications. *Sexual and Relationship Therapy*, *25*(1), 91–95. <https://doi.org/10.1080/14681990903563707>
- McFarland, M. J., Uecker, J. E., & Regnerus, M. (2011). The role of religion in shaping sexual frequency and satisfaction: Evidence from married and unmarried older adults. *Journal of Sex Research*, *48*(2–3), 297–308. <https://doi.org/10.1080/00224491003739993>
- Mellins, C. A., Walsh, K., Sarvet, A. L., Wall, M. M., Gilbert, L., Santelli, J., Thompson, M. P., Wilson, P. A., Khan, S., Benson, S., Bah, K., Kaufman, K. A., Reardon, L., & Hirsch, J. S. (2017). Sexual assault incidents among college undergraduates: Prevalence and factors associated with risk. *PLOS ONE*, *12*(11), e0186471. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0186471>
- Metz, M. E., & McCarthy, B. W. (2012). The Good Enough Sex (GES) Model: Perspective and clinical applications. In *New directions in sex therapy* (str. 213-229). Routledge.
- Metz, M. E., Epstein, N., & McCarthy, B. (2017). *Cognitive-behavioral therapy for sexual dysfunction*. Routledge.
- Miguel, I., Von Humboldt, S., & Leal, I. (2024). Sexual well-being across the lifespan: Is sexual satisfaction related to adjustment to aging? *Sexuality Research and Social Policy*. <https://doi.org/10.1007/s13178-024-00939-y>

- Milek, A., Randall, A. K., Nußbeck, F. W., Breitenstein, C. J., & Bodenmann, G. (2017). Deleterious effects of stress on time spent together and parents' relationship satisfaction. *Journal of Couple & Relationship Therapy*, 16(3), 210–231. <https://doi.org/10.1080/15332691.2016.1238799>
- Milhausen, R., Sakaluk, J. K., Fisher, T. D., Davis, C. M., & Yarber, W. L. (2020). *Handbook of sexuality-related measures* (4th ed.). Routledge.
- Monto, M. A., & Carey, A. G. (2014). A new standard of sexual behavior? Are claims associated with the “hookup culture” supported by general social survey data? *The Journal of Sex Research*, 51(6), 605–615. <https://doi.org/10.1080/00224499.2014.906031>
- Morrison, D. M., Masters, N. T., Wells, E. A., Casey, E. A., Beadnell, B., & Hoppe, M. J. (2015). “He enjoys giving her pleasure”: Diversity and complexity in young men’s sexual scripts. *Archives of Sexual Behavior*, 44(3), 655–668. <https://doi.org/10.1007/s10508-014-0354-7>
- Morley, L. C. (2018). *What women want: A study of communication, sex and personality* [Honors Undergraduate Theses]. University of Central Florida. Stars. <https://stars.library.ucf.edu/honorstheses/346/>
- Muise, A., Impett, E. A., & Desmarais, S. (2013). Getting it on versus getting it over with: Sexual motivation, desire, and satisfaction in intimate bonds. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 39(10), 1320–1332. <https://doi.org/10.1177/0146167213490963>
- Murray, S. H. (2018). Heterosexual men’s sexual desire: supported by, or deviating from, traditional masculinity norms and sexual scripts? *Sex Roles*, 78(1–2), 130–141. <https://doi.org/10.1007/s11199-017-0766-7>
- Muruthi, B. A., McCoy, M., Chou, J. L., & Farnham, A. (2018). Sexual scripts and Narrative therapy with older couples. *American Journal of Family Therapy*, 46(1), 81–95. <https://doi.org/10.1080/01926187.2018.1428129>
- Nimbi, F. M., Tripodi, F., Simonelli, C., & Nobre, P. (2019). Sexual dysfunctional beliefs questionnaire (SDBQ): Translation and psychometric properties of the Italian version. *Sexologies*, 28(2), e11–e27. <https://doi.org/10.1016/j.sexol.2018.09.003>

- Olasupo, M. O. (2020). Roles of selected psycho-demographic factors on quality of sex life and marital satisfaction among dual-career couples. *Romanian Journal of Applied Psychology*, 22(1), 9–14. <https://doi.org/10.24913/rjap.22.1.02>
- Osborne, J. W., & Costello, A. B. (2004). Sample size and subject to item ratio in principal components analysis. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 9(1), 11. <https://doi.org/10.7275/ktzq-jq66>
- Palacios, S., & Lilue, M. (2018). Hormonal contraception and sexuality. *Current Sexual Health Reports*, 10(4), 345–352. <https://doi.org/10.1007/s11930-018-0181-2>
- Pascoal, P. M., Byers, E. S., Alvarez, M., Santos-Iglesias, P., Nobre, P., Pereira, C. R., & Laan, E. (2018). A dyadic approach to understanding the link between sexual functioning and sexual satisfaction in heterosexual couples. *Journal of Sex Research*, 55(9), 1155–1166. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1373267>
- Peixoto, M. M. (2022). Problematic sexual desire discrepancy in heterosexuals, gay men and lesbian women: Differences in sexual satisfaction and dyadic adjustment. *Psychology and Sexuality*, 13(5), 1231–1241. <https://doi.org/10.1080/19419899.2021.1999313>
- Perilloux, C., Duntley, J. D., & Buss, D. M. (2012). The costs of rape. *Archives of Sexual Behavior*, 41(5), 1099–1106. <https://doi.org/10.1007/s10508-011-9863-9>
- Petersen, J. L., & Hyde, J. S. (2011). Gender differences in sexual attitudes and behaviors: a review of meta-analytic results and large datasets. *The Journal of Sex Research*, 48(2–3), 149–165. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.551851>
- Pujols, Y., Meston, C. M., & Seal, B. N. (2010). The association between sexual satisfaction and body image in women. *The Journal of Sexual Medicine*, 7(2), 905–916. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2009.01604.x>
- Quinn-Nilas, C., & Kennett, D. J. (2018). Reasons why undergraduate women comply with unwanted, non-coercive sexual advances: A serial indirect effect model integrating Sexual Script Theory and sexual self-control perspectives. *The Journal of Social Psychology*, 158(5), 603–615. <https://doi.org/10.1080/00224545.2018.1427039>
- Rappek, N. a. M., Sidi, H., Kumar, J., Kamarazaman, S., Das, S., Masiran, R., Baharuddin, N., & Hatta, M. H. (2018). Serotonin selective reuptake inhibitors (SSRIs) and female

- sexual dysfunction (FSD): Hypothesis on its association and options of treatment. *Current Drug Targets*, 19(12), 1352–1358. <https://doi.org/10.2174/1389450117666161227142947>
- Rausch, D., & Rettenberger, M. (2021). Predictors of sexual satisfaction in women: A systematic review. *Sexual Medicine Reviews*, 9(3), 365–380. <https://doi.org/10.1016/j.sxmr.2021.01.001>
- Reid, J. A., Elliott, S., & Webber, G. (2011). Casual hookups to formal dates. *Gender & Society*, 25(5), 545–568. <https://doi.org/10.1177/0891243211418642>
- Richters, J., de Visser, R. O., Badcock, P. B., Smith, A. M., Rissel, C., Simpson, J. M., & Grulich, A. E. (2014). Masturbation, paying for sex, and other sexual activities: The second Australian study of health and relationships. *Sexual Health*, 11(5), 461. <https://doi.org/10.1071/sh14116>
- Rittenhour, K., & Sauder, M. (2024). Identifying the impact of sexual scripts on consent negotiations. *The Journal of Sex Research*, 61(3), 454–465. <https://doi.org/10.1080/00224499.2023.2182266>
- Robbins, C. L., Shick, V., Reece, M., Herbenick, D., Sanders, S. A., Dodge, B., & Fortenberry, J. D. (2011). Prevalence, frequency, and associations of masturbation with partnered sexual behaviors among US adolescents. *Archives of Pediatrics; Adolescent Medicine*, 165(12), 1087–1093. <https://doi.org/10.1001/archpediatrics.2011.142>
- Rosen, N. O., & Byers, E. S. (2020). Sexuality and the transition to parenthood. In K. S. K. Hall & Y. M. Binik (Eds.), *Principles and practices of sex therapy* (6th ed., pp. 333–356). Guilford Publications.
- Rubin, J. D., Conley, T. D., Klein, V., Liu, J., Lehane, C. M., & Dammeyer, J. (2019). A cross-national examination of sexual desire: the roles of ‘gendered cultural scripts’ and ‘sexual pleasure’ in predicting heterosexual women’s desire for sex. *Personality and Individual Differences*, 151, 109502. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.07.012>
- Sakaluk, J. K., Todd, L., Milhausen, R. R., & Lachowsky, N. J. (2014). dominant heterosexual sexual scripts in emerging adulthood: Conceptualization and measurement. *Journal of Sex Research*, 51(5), 516–531. <https://doi.org/10.1080/00224499.2012.745473>

- Salisbury, C., & Fisher, W. A. (2014). “Did you come?” A qualitative exploration of gender differences in beliefs, experiences, and concerns regarding female orgasm occurrence during heterosexual sexual interactions. *Journal of Sex Research*, 51(6), 616–631. <https://doi.org/10.1080/00224499.2013.838934>
- Sanchez, D. T., Fetterolf, J. C., & Rudman, L. A. (2012). Eroticizing inequality in the united states: the consequences and determinants of traditional gender role adherence in intimate relationships. *Journal of Sex Research*, 49(2–3), 168–183. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.653699>
- Scappini, A., & Fioravanti, G. (2022). Gender scripts and female sexual functioning: the role of sexual pressure and sexual subjectivity. *Journal of Sex Research*, 59(9), 1110–1121. <https://doi.org/10.1080/00224499.2022.2042477>
- Scavello, I., Maseroli, E., Di Stasi, V., & Vignozzi, L. (2019). Sexual health in menopause. *Medicina-lithuania*, 55(9), 559. <https://doi.org/10.3390/medicina55090559>
- Schmiedeberg, C., & Schröder, J. (2015). Does sexual satisfaction change with relationship duration? *Archives of Sexual Behavior*, 45(1), 99–107. <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0587-0>
- Seabrook, R. C., Ward, L. M., Cortina, L. M., Giaccardi, S., & Lippman, J. R. (2017). Girl power or powerless girl? Television, sexual scripts, and sexual agency in sexually active young women. *Psychology of Women Quarterly*, 41(2), 240–253. <https://doi.org/10.1177/0361684316677028>
- Seabrook, R. C., Ward, L. M., Reed, L. A., Manago, A. M., Giaccardi, S., & Lippman, J. R. (2016). Our scripted sexuality. *Emerging Adulthood*, 4(5), 338–355. <https://doi.org/10.1177/2167696815623686>
- Setty, E. (2023). Young people and sexual consent: contextualising ‘miscommunication’ amid ‘grey areas’ of ambiguity and ambivalence. *Sex Education: Sexuality, Society and Learning*, 1–16. <https://doi.org/10.1080/14681811.2023.2259321>
- Shahhosseini, Z., Gardeshi, Z. H., Poursaghar, M., & Salehi, F. (2014). A review of affecting factors on sexual satisfaction in women. *Materia Socio-medica*, 26(6), 378. <https://doi.org/10.5455/msm.2014.26.378-381>

- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15(2), 97–120. <https://doi.org/10.1007/bf01542219>
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (2003). Sexual scripts: origins, influences and changes. *Qualitative Sociology*, 26(4), 491–497. <https://doi.org/10.1023/b:quas.0000005053.99846.e5>
- Skalacka, K., & Gerymski, R. (2019). Sexual activity and life satisfaction in older adults. *Psychogeriatrics*, 19(3), 195–201. <https://doi.org/10.1111/psyg.12381>
- Slack, P., & Aziz, V. (2020). Sexuality and sexual dysfunctions in older people: A forgotten problem. *BJPsych Advances*, 26(3), 173–182. <https://doi.org/10.1192/bja.2019.80>
- Smith, A. M. A., Lyons, A., Ferris, J., Richters, J., Pitts, M., Shelley, J., & Simpson, J. M. (2011). Sexual and relationship satisfaction among heterosexual men and women: The importance of desired frequency of sex. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 37(2), 104–115. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2011.560531>
- Smith, N. K., Jozkowski, K. N., & Sanders, S. A. (2014). Hormonal contraception and female pain, orgasm and sexual pleasure. *The Journal of Sexual Medicine*, 11(2), 462–470. <https://doi.org/10.1111/jsm.12409>
- Stephenson, K. R., & Meston, C. M. (2015). The conditional importance of sex: Exploring the association between sexual well-being and life satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 41(1), 25–38. <https://doi.org/10.1080/0092623x.2013.811450>
- Štulhofer, A., Buško, V., & Brouillard, P. (2010). Development and bicultural validation of the New Sexual Satisfaction Scale. *Journal of Sex Research*, 47(4), 257–268. <https://doi.org/10.1080/00224490903100561>
- Štulhofer, A., Kuljanić, K., & Buzina, D. Š. (2011). Sexual health difficulties in a population-based sample of Croatian women aged 18–35 and the effects of the dual (career and motherhood) role. *The Journal of Sexual Medicine*, 8(5), 1314–1321. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2010.02100.x>
- Sprecher, S., & Cate, R. M. (2004). Sexual satisfaction and sexual expression as predictors of relationship satisfaction and stability. In J. H. Harvey, A. Wenzel, & S. Sprecher

- (Eds.), *The handbook of sexuality in close relationships* (pp. 235–256). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Stepaniak, U., Szafraniec, K., Kubínová, R., Malyutina, S., Peasey, A., Pikhart, H., Pająk, A., & Bobák, M. (2013). Age at natural menopause in three Central and Eastern European urban populations: The HAPIEE study. *Maturitas*, 75(1), 87–93. <https://doi.org/10.1016/j.maturitas.2013.02.008>
- Teal, S., & Edelman, A. (2021). Contraception selection, effectiveness, and adverse effects. *JAMA*, 326(24), 2507. <https://doi.org/10.1001/jama.2021.21392>
- Thomas, H. N., Hess, R., & Thurston, R. C. (2015). Correlates of sexual activity and satisfaction in midlife and older women. *Annals of Family Medicine*, 13(4), 336–342. <https://doi.org/10.1370/afm.1820>
- Tomada, A., Marazzi, A., Abazi, O., & Quaglia, J. (2009). Impact of job insecurity on sexual desire: an exploratory analysis. *Swiss Medical Weekly*, 139(33-34), 486-492. <https://doi.org/10.4414/smw.2009.12511>
- Trice-Black, S. (2010). Perceptions of women's sexuality within the context of motherhood. *The Family Journal*, 18(2), 154–162. <https://doi.org/10.1177/1066480710364130>
- Twenge, J. M., Campbell, W. K., & Foster, C. A. (2003). Parenthood and marital satisfaction: a meta-analytic review. *Journal of Marriage and Family*, 65(3), 574–583. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2003.00574.x>
- Üstgörül, S., & Popescu, C. (2023). What is the mediating role of communication skills and sexual satisfaction between job and life satisfaction of healthcare employees? *Behavioral Sciences*, 13(5), 368. <https://doi.org/10.3390/bs13050368>
- Vannier, S. A., & O'Sullivan, L. F. (2011). Communicating interest in sex: Verbal and nonverbal initiation of sexual activity in young adults' romantic dating relationships. *Archives of Sexual Behavior*, 40(5), 961–969. <https://doi.org/10.1007/s10508-010-9663-7>
- Wade, Lisa. "Are women bad at orgasms? understanding the gender gap." *Gender, sex, and politics: In the streets and between the sheets in the 21st century* (2015): 227-237. <https://doi.org/10.31235/osf.io/q2h8a>

- Ward, P., Clark, T., Zabriskie, R. B., & Morris, T. (2014). Paper/pencil versus online data collection. *Journal of Leisure Research*, 46(1), 84–105. <https://doi.org/10.1080/00222216.2014.11950314>
- Warshowsky, H., Mosley, D. V., Mahar, E. A., & Mintz, L. B. (2019). Effectiveness of undergraduate human sexuality courses in enhancing women's sexual functioning. *Sex Education: Sexuality, Society and Learning*, 20(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/14681811.2019.1598858>
- Weiss, P., Klapilová, K., Bártová, K., Krejčová, L., Zámečník, L., Androvičová, R., Šetinová, M., Ševčíková, A., Stašek, A., Blinka, L., Csajbók, Z., Pitoňák, M., Kalenská, L., Mudrová, B., & Bělohlávek, J. (2024). CZECHSEX: Celonárodní výzkum sexuálního chování a well-beingu obyvatel České republiky. V *intimitavcr.cz*. Závěrečná Tisková Konference CZECHSEX, Praha, Česká republika. <https://www.intimitavcr.cz/media>
- Wetzel, G. M., Cultice, R., & Sanchez, D. T. (2022). Orgasm frequency predicts desire and expectation for orgasm: Assessing the orgasm gap within mixed-sex couples. *Sex Roles*, 86(7–8), 456–470. <https://doi.org/10.1007/s11199-022-01280-7>
- Wetzel, G. M., Sanchez, D. T., & Cole, S. (2023). Feasibility cues during a sexual encounter impact the strength of heterosexual women's orgasm goal pursuit. *Journal of Sex Research*, 61(2), 196–215. <https://doi.org/10.1080/00224499.2023.2168599>
- Wibowo, E., & Wassersug, R. J. (2016). Multiple orgasms in men — What we know so far. *Sexual Medicine Reviews*, 4(2), 136–148. <https://doi.org/10.1016/j.sxmr.2015.12.004>
- Wiederman, M. W. (2005). The gendered nature of sexual scripts. *The Family Journal*, 13(4), 496–502. <https://doi.org/10.1177/1066480705278729>
- Wiederman, M. W. (2015). Sexual Script Theory: Past, present, and future. *Handbooks of Sociology and Social Research*, 7–22. https://doi.org/10.1007/978-3-319-17341-2_2
- Willis, M., Jozkowski, K. N., Lo, W., & Sanders, S. A. (2018). Are women's orgasms hindered by phallogocentric imperatives? *Archives of Sexual Behavior*, 47(6), 1565–1576. <https://doi.org/10.1007/s10508-018-1149-z>
- Witting, K., Santtila, P., Alanko, K., Harlaar, N., Jern, P., Johansson, A., Von Der Pahlen, B., Varjonen, M., Ålgars, M., & Sandnabba, N. K. (2008). Female sexual function and its

- associations with number of children, pregnancy, and relationship satisfaction. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 34(2), 89–106. <https://doi.org/10.1080/00926230701636163>
- World Health Organization: WHO. (2019, Srpen 27). *Sexual health*. https://www.who.int/health-topics/sexual-health#tab=tab_2
- Woloski-Wruble, A. C., Oliel, Y., Leefsma, M., & Hochner-Celnikier, D. (2010). Sexual activities, sexual and life satisfaction, and successful aging in women. *The Journal of Sexual Medicine*, 7(7), 2401–2410. <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2010.01747.x>
- Yeh, H., Lorenz, F. O., Wickrama, K. a. S., Conger, R. D., & Elder, G. H. (2006). Relationships among sexual satisfaction, marital quality, and marital instability at midlife. *Journal of Family Psychology*, 20(2), 339–343. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.2.339>
- Zaikman, Y., & Marks, M. J. (2017). Promoting theory-based perspectives in sexual double standard research. *Sex Roles*, 76(7–8), 407–420. <https://doi.org/10.1007/s11199-016-0677-z>
- Zheng, J., Islam, R., Bell, R. J., Skiba, M., & Davis, S. R. (2020). Prevalence of low sexual desire with associated distress across the adult life span: An Australian cross-sectional study. *The Journal of Sexual Medicine*, 17(10), 1885–1895. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2020.07.007>
- Zhu, G., & Bosma, A. K. (2019). Early sexual initiation in europe and its relationship with legislative change: A systematic review. *International Journal of Law, Crime and Justice*, 57, 70–82. <https://doi.org/10.1016/j.ijlcj.2019.03.001>
- Zimmer, F., & Imhoff, R. (2020). Abstinence from masturbation and hypersexuality. *Archives of Sexual Behavior*, 49(4), 1333–1343. <https://doi.org/10.1007/s10508-019-01623-8>

Seznam příloh

Příloha 1: Překlad inventáře NSSS.....	101
Příloha 2: Překlad inventáře SSS.....	102
Příloha 3: Struktura dotazníku včetně informovaného souhlasu.....	104
Příloha 4: Schválení komisí pro etiku ve výzkumu FF UK.....	107
Příloha 5: Faktorová struktura inventáře NSSS	108
Příloha 6: Faktorová struktura inventáře SSS.....	109
Příloha 7: Výsledky korelace skóre SSS a skóre NSSS.....	110

Přílohy

Příloha 1

Překlad inventáře NSSS

Původní anglická verze	Český překlad
Thinking about your sex life during the last six months please rate your satisfaction with the following aspects:	S ohledem na váš sexuální život během posledních šesti měsíců, ohodnoťte prosím vaši spokojenost s následujícími aspekty:
<i>Ego-centered</i>	<i>Zaměření na sebe</i>
1. The intensity of my sexual arousal	1. Intenzita mého sexuálního vzrušení
2. The quality of my orgasms	2. Kvalita mých orgasmů
3. My "letting go" and surrender to sexual pleasure during sex	3. Mé uvolnění a oddání se sexuálnímu potěšení během sexu
4. My focus/concentration during sexual activity	4. Má soustředěnost během sexuální aktivity
5. The way I sexually react to my partner	5. Způsob, kterým sexuálně reaguji na svého partnera/svou partnerku
6. My body's sexual functioning	6. Sexuální fungování mého těla
7. My emotional opening up in sex	7. Moje emocionální otevřenost v sexu
8. My mood after sexual activity	8. Má nálada po sexuální aktivitě
9. The frequency of my orgasms	9. Četnost mých orgasmů
10. The pleasure I provide to my partner	10. Potěšení, které poskytuji svému partnerovi / své partnerce
<i>Partner-centered</i>	<i>Zaměření na partnera</i>
11. The balance between what I give and receive in sex	11. Rovnováha mezi tím, co v sexu dávám a dostávám
12. My partner's emotional opening up during sex	12. Partnerova/partnerčina emocionální otevřenost v sexu
13. My partner's initiation of sexual activity	13. Partnerovo/partnerčino zahajování sexuální aktivity
14. My partner's ability to orgasm	14. Partnerova/partnerčina schopnost dosahovat orgasmu
15. My partner's surrender to sexual pleasure ("letting go")	15. Partnerovo/partnerčino oddání se sexuálnímu potěšení
16. The way my partner takes care of my sexual needs	16. Způsob, kterým se můj partner/moje partnerka stará o mé sexuální potřeby
17. My partner's sexual creativity	17. Sexuální kreativita mého partnera/mé partnerky
18. My partner's sexual availability	18. Sexuální dostupnost mého partnera/mé partnerky
19. The variety of my sexual activities	19. Různorodost mých sexuálních aktivit
20. The frequency of my sexual activity	20. Četnost mých sexuálních aktivit

Příloha 2

Překlad inventáře SSS

Původní anglická verze	Český překlad
Please indicate the extent to which you agree with the following statements:	Označte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky:
<i>Sexual Standards</i>	<i>Sexuální standardy</i>
1. I think negatively of a man who has had a lot of sexual partners	1. Muže, který měl mnoho sexuálních partnerek, vnímám negativně
2. I have a hard time respecting a girl who has casual sex	2. Je pro mě těžké respektovat holku, která má nezávazný sex
3. I have a hard time respecting a guy who has casual sex	3. Je pro mě těžké respektovat kluka, který má nezávazný sex
4. I think negatively of a woman who has had a lot of sexual partners	4. Ženu, která měla mnoho sexuálních partnerů, vnímám negativně
5. I think men who have had a lot of sexual partners are shallow	5. Myslím si, že muži, kteří měli mnoho sexuálních partnerek, jsou povrchní
6. A man who has a lot of casual sex partners doesn't respect women	6. Muž, který má mnoho nezávazných sexuálních partnerek, nerespektuje ženy
7. I think women who have had a lot of sexual partners have low self-esteem	7. Myslím si, že ženy, které měly mnoho sexuálních partnerů, mají nízké sebevědomí
8. I would respect a woman more if she didn't have sex early in a relationship	8. Respektoval/a bych ženu více, pokud by se ze začátku vztahu zdržela sexu
9. Men who have had a lot of sexual partners are manipulators	9. Muži, kteří měli mnoho sexuálních partnerek, jsou manipulátoři

<i>Sexual Simplicity/Complexity</i>	<i>Sexuální komplexita/simplicita</i>
10. It's easy for a girl to turn a guy on	10. Pro holky je jednoduché dostat kluky do nálady
11. Men are easily turned on	11. Muži se jednoduše dostanou do nálady
12. It's easy for men to have orgasms	12. Pro muže je jednoduché mít orgasmus
13. Men are more easily aroused than women	13. Muži se vzruší jednodušeji než ženy
14. Men are simple when it comes to sex	14. Když jde o sex, muži nejsou komplikovaní
15. Women's sexuality is more complicated than men's	15. Sexualita žen je komplikovanější než sexualita mužů
16. It's easy for a woman to be good at sex because men are easy to arouse	16. Pro ženu je jednoduché být dobrá v sexu, protože muže je jednoduché vzrušit
<i>Sex Drive</i>	<i>Sexuální touha</i>
17. Men have stronger urges for sex than women	17. Muži mají silnější nutkání pro sex než ženy
18. Men need sex more than women	18. Muži potřebují sex více než ženy
19. Men have a higher sex drive than women	19. Muži mají vyšší libido než ženy
20. Men have a stronger biological need for sex	20. Muži mají silnější biologickou potřebu pro sex
21. Women aren't as sexually driven as men	21. Ženy nejsou tolik řízeny sexem jako muži

<i>Performance and Orgasm</i>	<i>Výkon a orgasmus</i>
22. For it to be good sex, both partners need to orgasm	22. Aby byl sex dobrý, musí dosáhnout orgasmu oba partneři
23. If a man wants a woman to sleep with him again, he has to give her an orgasm	23. Pokud muž chce, aby s ním žena znovu spala, musí ji dovést k orgasmu
24. A man's ability to give a woman an orgasm is an indicator of his sexual skill	24. Mužova schopnost dovést ženu k orgasmu je indikátorem jeho sexuální zdatnosti
25. Women can still enjoy sex without having an orgasm	25. Ženy si mohou sex užít, i když nedosáhnou orgasmu
26. Having an orgasm is really important to women	26. Mít orgasmus je pro ženy velice podstatné
<i>Players</i>	<i>Sukničkáři</i>
27. Men like being called a player	27. Mužům se líbí být označováni za sukničkáře
28. Men think being a "player" is a positive thing	28. Muži si myslí, že být sukničkář je pozitivní
29. It's an insult to be called a "player"	29. Být označován za sukničkáře je urážka
30. Men dislike being called a player	30. Muži nemají rádi, když jsou označováni za sukničkáře
<i>Emotional Sex</i>	<i>Emocionální sex</i>
31. Women are more likely than men to get emotionally attached during sex	31. Ženy jsou náchylnější k vybudování emočního pouta během sexu než muži
32. Sex is more emotional for women than men	32. Sex je pro ženy více emocionální než pro muže
33. Men are as likely as women to get attached after sex	33. Muži jsou po sexu stejně náchylní k vybudování emočního pouta jako ženy

Příloha 3

Struktura dotazníku včetně informovaného souhlasu

Informovaný souhlas

Dobrý den a děkuji za zájem o vyplnění dotazníku k výzkumu. Jmenuji se Františka Kolářová a jsem studentkou třetího ročníku jednooborové psychologie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Tento dotazník je součástí mé bakalářské práce na téma "Sexuální skripty a sexuální spokojenost u žen" (sexuální skripty jsou společensky podmíněné scénáře našeho sexuálního chování). Cílem výzkumu je zjistit, zda existuje vztah mezi mírou ztotožnění se s tradičními sexuálními skripty a mírou sexuální spokojenosti u heterosexuálních žen. Pro tyto účely budou využity do češtiny přeložené verze inventářů Nová škála sexuální spokojenosti a Škála sexuálních skriptů. Prosím o vyplnění i heterosexuální muže, protože v budoucnu se ve výzkumu plánuji zabývat i faktorem pohlaví. Dotazník sbírá i údaje o věku, pohlaví, nejvyšším dosaženém vzdělání, počtu sexuálních partnerů, víře, orgastické schopnosti a vztahovém statusu. Tyto faktory budou porovnány se sexuální spokojeností a se sexuálními skripty. O účast prosím pouze ženy a muže heterosexuální orientace a minimálního věku 18 let, kteří se v posledních 6 měsících účastnili jakékoliv partnerské sexuální aktivity.

První část dotazníku sestává z otázek zaměřených na věk, pohlaví, nejvyšší dosažené vzdělání, víru, orgastickou schopnost a vztahový status. Jsou zde i otázky ověřující, zda splňujete předpoklady pro účast ve výzkumu (pohlaví, sexuální orientace, sexuální aktivita v posledních šesti měsících). Další části dotazníku jsou do češtiny přeložené inventáře Nová škála sexuální spokojenosti a Škála sexuálních skriptů. Nová škála sexuální spokojenosti sbírá údaje o sexuální spokojenosti, Škála sexuálních skriptů sbírá údaje o míře ztotožnění se s tradičními sexuálními skripty. Tyto inventáře dostanete v náhodném pořadí. Vyplnění celého dotazníku by mělo trvat zhruba 10 minut.

Účast ve výzkumu je dobrovolná a s vyplňováním se můžete kdykoliv rozhodnout přestat a bez udání důvodu odstoupit. Vyplňování ve vás může vyvolat nepříjemné pocity, v takovém případě můžete kontaktovat speciální neplacenou linku +420317071668. Zveřejněním dat a výstupů vzešlých z výzkumu nevzniká pro účastníky nárok na jakoukoliv odměnu či náhradu. Data budou sbírána anonymně a poskytnutím souhlasu se sbíráním dat souhlasíte s jejich anonymním zpracováním a zveřejněním v podobě statistik. Anonymizovaná data a výstupy vzešlé z výzkumu budou zveřejněna pouze pro účely dalšího možného výzkumu.

Děkuji a prosím o co nejupřímnější odpovědi. S jakýmkoliv dotazy a připomínkami mě můžete kontaktovat na emailové adrese vyzkumskripy@gmail.com

- 1) Jste srozuměn(a) a souhlasíte s výše zmíněným informovaným souhlasem?
 - a) Ano
 - b) Ne

Obecné otázky

Některé z těchto otázek ověřují, zda splňujete nutná kritéria pro to, aby bylo vaše výsledky možné zahrnout do výzkumu (viz kritéria na úvodní straně dotazníku). V případě, že do kritérií nespadáte, budete na základě vaší odpovědi přeměrováni na konec dotazníku. Děkuji!

- 2) Jaké je vaše pohlaví
 - a) Žena
 - b) Muž
 - c) Jiné
- 3) Jaká je vaše sexuální orientace?
 - a) Heterosexuální
 - b) Jiná
- 4) Účastnil/a jste se v posledních šesti měsících partnerské sexuální aktivity (jedno s kým a jaké)?

- a) Ano b) Ne
- 5) Uvedte prosím číslem váš věk
- 6) Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
 a) Základní b) Vyučení c) Středoškolské s maturitou d) Středoškolské s maturitou, jsem studentem VŠ e) Vysokoškolské
- 7) Jste v současné době v partnerském vztahu?
 a) Ano b) Ne
- 8) Uvedte prosím číslem celkový počet vašich dosavadních sexuálních partnerů.
- 9) Jak často dosahujete při pohlavní styku s partnerem vyvrcholení (orgasmu) – lhostejno jestli při souloži, nebo při jiném dráždění:
 a) Nikdy b) V menšině případů c) Asi v polovině d) Ve většině případů e) Vždy/téměř vždy
- 10) Jaký je váš vztah k náboženské víře?
 a) Jsem věřící b) Jsem nevěřící
- 11) Vyberte prosím jeden ze symbolů. Na základě vašeho výběru budete přesměrováni na jeden z dotazníků. Toto rozhodnutí slouží pouze k randomizaci pořadí, ve kterém dotazníky dostanete.
 a) + x

The New Sexual Satisfaction Scale

S ohledem na váš sexuální život během posledních šesti měsíců, ohodnoťte prosím vaši spokojenost s následujícími aspekty:

Zcela nespokojený/á - Mírně nespokojený/á - Středně spokojený/á - Velice spokojený/á - Extrémně spokojený/á

- 1) Intenzita mého sexuálního vzrušení
- 2) Kvalita mých orgasmů
- 3) Mé uvolnění a oddání se sexuálnímu potěšení během sexu
- 4) Má soustředěnost během sexuální aktivity
- 5) Způsob, kterým sexuálně reaguji na svého partnera / svou partnerku
- 6) Sexuální fungování mého těla
- 7) Moje emocionální otevřenost v sexu
- 8) Má nálada po sexuální aktivitě
- 9) Četnost mých orgasmů
- 10) Potěšení, které poskytnu svému partnerovi / své partnerce
- 11) Rovnováha mezi tím, co v sexu dávám a dostávám
- 12) Partnerova / partnerčina emocionální otevřenost v sexu
- 13) Partnerovo / partnerčino zahajování sexuální aktivity
- 14) Partnerova / partnerčina schopnost dosahovat orgasmu
- 15) Partnerovo / partnerčino oddání se sexuálnímu potěšení
- 16) Způsob, kterým se můj partner / moje partnerka stará o mé sexuální potřeby
- 17) Sexuální kreativita mého partnera / mé partnerky
- 18) Sexuální dostupnost mého partnera / mé partnerky
- 19) Různorodost mých sexuálních aktivit
- 20) Četnost mých sexuálních aktivit

The Sexual Script Scale

Označte prosím, do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky:

1 (Silně nesouhlasím) – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 (Silně souhlasím)

- 1) Muže, který měl mnoho sexuálních partnerek, vnímám negativně
- 2) Je pro mě těžké respektovat holku, která má nezávazný sex
- 3) Je pro mě těžké respektovat kluka, který má nezávazný sex
- 4) Ženu, která měla mnoho sexuálních partnerů, vnímám negativně
- 5) Myslím si, že muži, kteří měli mnoho sexuálních partnerek, jsou povrchní
- 6) Muž, který má mnoho nezávazných sexuálních partnerek, nerespektuje ženy
- 7) Myslím si, že ženy, které měly mnoho sexuálních partnerů, mají nízké sebevědomí
- 8) Respektoval/a bych ženu více, pokud by se ze začátku vztahu zdržela sexu
- 9) Muži, kteří měli mnoho sexuálních partnerek, jsou manipulátoři
- 10) Pro holky je jednoduché dostat kluky do nálady
- 11) Muži se jednoduše dostanou do nálady
- 12) Pro muže je jednoduché mít orgasmus
- 13) Muži se vzruší jednodušeji než ženy
- 14) Když jde o sex, muži nejsou komplikovaní
- 15) Sexualita žen je komplikovanější než sexualita mužů
- 16) Pro ženu je jednoduché být dobrá v sexu, protože muže je jednoduché vzrušit
- 17) Muži mají silnější nutkání pro sex než ženy
- 18) Muži potřebují sex více než ženy
- 19) Muži mají vyšší libido než ženy
- 20) Muži mají silnější biologickou potřebu pro sex
- 21) Ženy nejsou tolik řízeny sexem jako muži
- 22) Aby byl sex dobrý, musí dosáhnout orgasmu oba partneři
- 23) Pokud muž chce, aby s ním žena znovu spala, musí ji dovést k orgasmu
- 24) Mužova schopnost dovést ženu k orgasmu je indikátorem jeho sexuální zdatnosti
- 25) Ženy si mohou sex užít, i když nedosáhnou orgasmu
- 26) Mít orgasmus je pro ženy velice podstatné
- 27) Mužům se líbí být označováni za sukničkáře
- 28) Muži si myslí, že být sukničkář je pozitivní
- 29) Být označován za sukničkáře je urážka
- 30) Muži nemají rádi, když jsou označováni za sukničkáře
- 31) Ženy jsou náchylnější k vybudování emočního pouta během sexu než muži
- 32) Sex je pro ženy více emocionální než pro muže
- 33) Muži jsou po sexu stejně náchylní k vybudování emočního pouta jako ženy

Příloha 4

Schválení komisí pro etiku ve výzkumu FF UK

FILOZOFICKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

Komise pro etiku ve výzkumu

V Praze dne 28. listopadu 2023
Č. j.: UKFF/591867/2023

POSUDEK PŘEDLOŽENÉHO NÁVRHU PROJEKTU

Komise pro etiku ve výzkumu FF UK posoudila etickou přípustnost předloženého návrhu projektu *Sexuální skripty a sexuální spokojenost u žen* a to z hlediska jeho celkového zaměření, plánovaných postupů a nástrojů výzkumu, dostatečnosti předpokládané informovanosti účastníků výzkumu a opatření pro ochranu jejich práv a

neshledala žádné rozpory a nedostatky

vzhledem k požadavkům vyplývajících z právních předpisů České republiky, vnitřních a dalších předpisů univerzity a fakulty a specifických požadavků poskytovatele finančních prostředků a dalších orgánů a institucí, které provedení tohoto posudku nárokuje.

předseda komise
Mgr. Jiří Lukavský, Ph.D.

člen komise

Komise pro etiku ve výzkumu
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
IČ: 00216208
DIČ: CZ00216208

kev@ff.cuni.cz

<http://www.ff.cuni.cz/fakulta/organy-fakulty/komise-ff-uk/komise-pro-etiku-ve-vyzkumu/>

Příloha 5

Faktorová struktura inventáře NSSS

Faktorová struktura inventáře NSSS před úpravami

Loadingy faktorů

	Faktor			Jedinečnost
	Zaměření na partnera	Zaměření na sebe	Zaměření na orgasmus	
EC1		0.678		0.431
EC2			0.618	0.285
EC3		0.792		0.314
EC4		0.801		0.409
EC5		0.776		0.384
EC6		0.734		0.497
EC7		0.683		0.471
EC8		0.690		0.519
EC9			0.710	0.280
EC10		0.510	-0.443	0.419
PC1	0.462			0.497
PC2	0.718			0.427
PC3	0.791			0.369
PC4	0.615		-0.454	0.411
PC5	0.780			0.330
PC6	0.775			0.324
PC7	0.760			0.362
PC8	0.888			0.326
PC9	0.647			0.425
PC10	0.635			0.498

Poznámka. Loadingy pod 0.32 jsou skryty

Odstraněné položky

Z modelu byly nejprve odstraněny položky EC10, PC1 a PC4. Položky PC1 a EC10 označily modifikační indexy jako nejvíce problematické. Položky EC10 a PC4 měly významné crossloadings, po jejich odstranění měla významný crossloading i položka PC1. Po odstranění položek PC1, PC10 a EC10 v modelu k žádným významným crossloadingsům nedochází.

Interkomponentová korelace faktorů upravené struktury NSSS

Korelace mezi jednotlivými faktory NSSS

	Zaměření na partnera	Zaměření na sebe	Zaměření na orgasmus
Zaměření na partnera	—	0.450	0.343
Zaměření na sebe		—	0.448
Zaměření na orgasmus			—

Příloha 6

Faktorová struktura inventáře SSS

Faktorové Loadiny

Faktor	Indikátor	Estimate	SE	Z	p
Sex. standardy	Standard1	1.157	0.0592	19.54	< .001
	Standard2	1.158	0.0542	21.35	< .001
	Standard3	1.202	0.0558	21.55	< .001
	Standard4	1.162	0.0568	20.46	< .001
	Standard5	1.157	0.0567	20.43	< .001
	Standard6	1.019	0.0521	19.58	< .001
	Standard7	0.674	0.0554	12.16	< .001
	Standard8	0.925	0.0604	15.31	< .001
	Standard9	0.864	0.0496	17.41	< .001
Komplexita	Komplex1	1.015	0.0538	18.87	< .001
	Komplex2	1.117	0.0483	23.11	< .001
	Komplex3	0.839	0.0570	14.72	< .001
	Komplex4	0.995	0.0564	17.62	< .001
	Komplex5	0.910	0.0604	15.06	< .001
	Komplex6	0.817	0.0611	13.37	< .001
	Komplex7	0.774	0.0562	13.77	< .001
Touha	Touha1	1.353	0.0541	25.00	< .001
	Touha2	1.272	0.0554	22.98	< .001
	Touha3	1.237	0.0526	23.52	< .001
	Touha4	1.321	0.0548	24.13	< .001
	Touha5	1.022	0.0580	17.60	< .001
Orgasmus	Org1	1.273	0.0665	19.15	< .001
	Org2	0.963	0.0561	17.19	< .001
	Org3	0.851	0.0691	12.31	< .001
	Org4	0.478	0.0508	9.41	< .001
	Org5	0.579	0.0605	9.57	< .001
Sukničkář	Suk1	1.044	0.0733	14.24	< .001
	Suk2	0.934	0.0753	12.41	< .001
	Suk3	0.231	0.0677	3.41	< .001
Emotivita	Em1	1.081	0.0615	17.57	< .001
	Em2	1.193	0.0622	19.18	< .001
	Em3	0.352	0.0931	3.78	< .001

Příloha 7

Výsledky korelace skóre SSS a skóre NSSS

Korelační matice

		NSSS: Celkový skór
SSS: Celkový skór	Spearmanovo ρ	-0.130
	df	424
	p hodnota	0.004

Poznámka. H_a je negativní korelace.

Grafické zobrazení korelace mezi skóre SSS a NSSS

